

ÇEKMECE GÖLÜ ESRARI

Yazar: İhsan
Yayıma Hazırlayan: Mutlu Dursun

Yazar: İhsan

ÇEKMECE GÖLÜ ESRARI

Çeviren ve yayıma hazırlayan

Mutlu Dursun

- *İleri'nin tefrikası* -

KÜÇÜKÇEKMECE
BELEDİYESİ

ÇEKMECE GÖLÜ ESRARI

İmtiyaz Sahibi

Küçükçekmece Belediye Başkanı Kemal ÇEBİ

Yayın Yönetmeni

Deniz GÜRBey

Basın Yayın Şefi

Onur AKSOY

Proje Yönetimi ve Yayın Editörü

C. Hakkı ZARİÇ

Grafik Tasarım

Burak BAĞÇECİ

Son Okuma

Kübra YETER

Bütün hakları saklıdır.

Yapılacak alıntılar ve görsel kullanımlar

Küçükçekmece Belediyesi ve eser/hak sahiplerinin
ancak yazılı iznine tabidir.

1. Baskı

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sertifika No 70967

Küçükçekmece Belediyesi Kültür Yayınları

www.kucukcekmece.istanbul

444 4 360

SUNUŞ

Sevgili Küçükçekmeceliler,

Küçükçekmece Belediyesi olarak, ilçemizin tarihi ve kültürel mirasını korumak ve gelecek kuşaklara aktarmak amacıyla önemli bir adım daha atıyoruz. *Çekmece Gölü Esrarı* kitabının yeniden basımıyla, Küçükçekmece'nin zengin tarihini ve eşsiz atmosferini bir kez daha gözler önüne seriyoruz.

Bu roman, yalnızca bir hikâye anlatmıyor, aynı zamanda Küçükçekmece'nin dünden bugüne nasıl değiştiğini de gözler önüne seriyor. Mübarek El-Aziz Paşa'nın gizemli ölümü etrafında şekillenen bu hikâye, ilçemizin geçmişine ışık tutarken, aynı zamanda burada yaşanan olayların, insanların

ve kültürel dinamiklerin ne denli etkileyici olduğunu da ortaya koyuyor.

Kitabın yazarı, İstanbul'un tarihi atmosferinde geçen bu hikâyeyi kaleme alırken, dönemin kültürel ve sosyal yapısını büyük bir ustalıkla yansıtmış. Edebiyatın gücünü kullanarak, zengin bir dil ve kelime dağarcığıyla o dönemin ruhunu âdeta yeniden canlandırmış. Yazarın, dönemin sosyal ve kültürel dinamiklerini ustaca işlediği bu eser, aynı zamanda Türk edebiyatının dil zenginliğini ve ifade gücünü de gözler önüne seriyor.

1920'lerin Küçükçekmece'si ile günümüz arasında büyük farklar var. Eskiden "Çekmece" olarak bilinen bu yer, zamanla önemli değişimlere uğradı. Örneğin, eski köşkler ve konaklar yerini modern binalara bıraktı, yollar genişledi, ulaşım ağları gelişti ve sosyal hayat çok daha canlı hâle geldi. Kitapta anlatılan yerlerin bazıları bugün hâlâ varlığını sürdürürken, bazıları ise büyük değişim ve gelişim geçirmiştir.

58 yıldır Küçükçekmece'de yaşayan bir kent sakini olarak, "Küçükçekmece'yle büyüdüm" ifadesinin tam anlamıyla yaşanmışlığını taşıyorum. Gençliğim burada geçti, yüzmeyi Küçükçekmece Gölü'nde öğrendim, toprak sahalarında top koşturdum, hayata Küçükçekmece'de atıldım, Küçükçekmece'de aile oldum, oğlumu ve kızımı Küçükçekmece'de kucağıma aldım. Küçükçekmece'nin gelişimine tanık olmak, onunla birlikte büyümek ve bugün Belediye Başkanı olarak ilçeme hizmet ediyor olmak benim için büyük bir onur ve mutluluk kaynağıdır.

Bu değerli eserin yazarına dair çok fazla bilgi ne yazık ki bugüne kalamamış; adı dışında. Yazarımız İhsan, 1921 yılında eseri Osmanlıca olarak *İleri* gazetesinde tefrika hâlinde yayımlamıştır. Kitabın bugünkü dilimize kazandırılmasında emeği geçen Kor Kitap'tan Mutlu Dursun'a, kitabın editörü C. Hakkı Zariç'e, önsözü kaleme alan akademisyen Mahmut Şenol'a ve Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğümüze

teşekkürlerimi sunuyorum. Kültürel mirasımızı yaşatmak ve gelecek kuşaklara aktarmak adına, bu kitabın yeniden basılmasında katkı sağlayan herkesin emeklerine sağlık. Küçükçekmece'nin tarihine tanıklık eden bu eserin, siz değerli okuyucularımıza keyifli bir okuma deneyimi sunmasını diliyorum.

Saygılarımla,

Kemal ÇEBİ

Küçükçekmece Belediye Başkanı

Editör Notu

Elinizde tuttuğunuz kitabın meçhul yazarı İhsan eski Türkçe, yani Osmanlıcayla peş peşe on iki İstanbul polisiyesi kaleme almış biri. Bununla birlikte bu esere kadar hiçbir eseri Latinize edilmemiş. Kendi döneminde bu kadar popüler olan bu tefrikaların bir merak cezbetmemesi mümkün değildi. Bu eserin okunmasına da böyle bir merak duygusu neden oldu. Yüzyıl öncesinin Küçükçekmece’sinin, coğrafi ve beşeri özelliklerinin büyük bir incelikle işlendiğı görülüyordu. Öte yandan kitabın kurgusu döneminin ilerisindeydi. Bu durum da doğal olarak kitabın başka bir kaynakla ilişkili olabileceğini düşündürdü. En nihayetinde bu kaynağın polisiye türünün başyapıtlarını kaleme alan Sir Arthur Conan Doyle’un ilk baskısını 1902 yılında yapmış ve başrollerinde Sherlock Holmes ve Dr. Watson’ın olduğu meşhur eseri *Baskerville’lerin Köpeğı* ya da *Baskerville Tazısı*’ndan (*The Hound of the Baskervilles*) olduğu tespit edildi. Oldukça özgün bir uyarlamayla karşı karşıyaydık.

Baskerville’lerin Köpeğı, dilimize farklı zamanlarda, çeşitli yayınevleri ve çevirmenler aracılığıyla aktarılmıştır. Can Yayınları Can Ömer Kalaycı çevirisiyle 2017 yılında, Ren Kitap yine aynı yıl Deniz Güldürmez çevirisiyle, 2018 yılında Arkadaş Kitap Ali Aydoğan çevirisiyle, Kırmızı Kedi hemen sonra Ali Aydoğan çevirisiyle, Mayıs 2024’te ise İthaki Yayınları Filiz Sarıalioğlu çevirisiyle Sir Arthur Conan Doyle’un bu başyapıtını dilimize kazandırmıştır. *Baskerville’lerin Köpeğı*, Alfa Kitap’tan 2018 yılında Filiz Tülek tarafından çevrildiğı gibi bununla da kalmamış; birçok yayınevi tarafından muhtelif zamanlarda Türkçeye kazandırılarak okurun beğenisine

sunulmuş, İngilizcede olduğu gibi Türkçede de yazarın en önemli polisiye eseri olarak kabul edilmiştir.

1914 yılında Almanya’da Rudolf Meinert’in yönetmenliğinde sessiz film olarak ilk kez beyaz perdeye taşınan *Baskerville’lerin Köpeği*, zaman içerisinde farklı yapımcı, yönetmen ve oyuncularca sinemaya da uyarlanmış; son olarak ise 2002 yılında senaryosunu Allan Cubitt’in yazdığı, David Attwood’un yönettiği aynı isimli eserle karşımıza çıkmıştır. Bu filmlerin tamamını izleme olanağımız olmasa da 1939 tarihli 20th Century Fox yapımı olan uyarlamada hikâyenin taşra kompozisyonu, bize dönemin Küçükçekmece’sini çağrıştırmaktadır. Okurun ilgisine sunduğumuz, yazarı hakkında bilgiye sahip olmadığımız elinizdeki kitap, neredeyse bir bütün olarak Baskerviller’in hikâyesini Türkçe kişi ve yer adlarıyla değiştirmiş ve esere yeni bir isim vererek İleri gazetesinde tefrika etmiştir. Dönemin şartlarında çok ilgi görmüş olan bu uyarlama maalesef gazete sayfalarındaki hâliyle unutulmuştur.

Dönemin İstanbul’u, ulaşım ve konaklama biçimleri, kimliğini bilmediğimiz yazar tarafından ustalıkla tasvir edilmiştir; tarihi, gölü, doğası, ulaşımı ve demografik yapıyla özellikle Küçükçekmece inceliklerle işlenmiştir.

Hikâyede maktulün öldüğü ve sır perdesinin aralandığı yer Küçükçekmece’dir. 1920’li yılların Küçükçekmece’si bu kitapta bir Sherlock uyarlamasının mekânı olarak okunabilir. Bu yönüyle özgün bir uyarlama kabul edebileceğimiz bu eser, karakterleri ve Küçükçekmece’nin olağanüstü doğasıyla Osmanlıcada yazılan ilk polisiye eserlerden biri olarak kabul edilir mi? Bunu okurun takdirine ve hoşgörüsüne bırakıyoruz. Kitabımız için önsöz yazan Mahmut Şenol, sadece dosyanın içeriğinden yola çıkarak kaleme aldığı değerlendirmede, romanın tarihsel dokusu ve dönemin Küçükçekmece’sine dair izlenimlerini okurla paylaşmıştır. Arşivlerde saklı kalan bu çalışmayı keşfedip İleri gazetesindeki tefrikadan Türkçeye aktaran Mutlu Dursun, bu çabasıyla edebiyatımızda yeni bir tartışma alanı açmıştır.

C. Hakkı Zariç

Yazarından Evvel Katili Yakalamak

Cinaî polisiye romanlarını, katili, yazarından evvel bulmak için okuruz.

Polisiye meraklısı romanda hafiyeliğe çıkmıştır; romandaki dedektifin yanında gezinir. Belki de onun göremediği ayrıntıları bile evvelden sezer, fark eder.

Böylece, bizler, polisiye yazarından daha zeki olduğumuzu kendimize ispatlayacak ve bundan gizli bir haz duyup, "Ben zaten anlamıştım, falanca filancıyı öldürmüş olmalıdır demiştim" demeyi isteriz.

Bana kalırsa, polisiye romanlarda yazarla okur arasında adı konmamış bir yarışma, üstü örtük bir çekişme, bir köşe kapmaca vardır. İyi polisiyeler, romanda yazar-okur didişmesiyle, kurgudaki saklamacayla ve aldatmacayla, okurun "Ne yapsa kül yutmam ben, anlamıştım, yutturamadı işte" demesiyle merakın akıp gittiği hikâyelerdir.

Bir kitabın sunuşu, aslına bakılırsa, sonsöz olarak en sona bırakılır; okur, hele polisiye mevzu-u bahis ise bir an evvel katilin peşine düşmek ister.

O nedenle bilindik tarzda sunuş gibi bir sunuş yazsam, *Çekmece Gölü Esrarı*'nı merak eden okura, Britanya'da kapitalizmin şâha kalktığı 19. yüzyılda kentleşme ve nüfus artışıyla birlikte işçi sınıfının içine düştüğü inanılmaz yoksulluğun yarattığı suça eğilimden bahsetmem gerekir. Ardından bunun bir tesadüf olmadığını, aynı yıllarda Fransa'da burjuva romancılarının hâlen aşk-meşk ilişkilerinden söz ederken,

İngilizlerin çoktan dedektiflik mesleğini icat ettiklerini söylemem icap eder.

Charles Felix müstearıyla çıkan ve yazarın gerçek adının sır olarak kaldığı ilk polisiye romanın *Nothing Hill Esrarı* başlığıyla 1862'de yayımlandığı unutulmamalıdır. Fakat polisiye tarzın öncülerinden sayılabilecek olan Amerikalı Edgar Allen Poe'yu *Morg Sokağında Cinayet*'le hatırlatmalı, Fransız Gaston Leroux'u *Sarı Odanın Esrarı* başlıklı romanıyla buraya iliştirmeli, 1929 Dünya Kapitalizminin Krizi sırasında revaçta olan ve yok satan İngiliz Agatha Christie'nin eserlerinden de söz etmeliyim.

Polisiyede yazarın okurunu daha baştan tavlayıp gel beraber dedektifçilik yapalım diye mekân, zaman ve olayın üç birlik kuralı'na uygun olarak, hatta biraz da basite indirgenmiş hâliyle sunulduğunu muhakkak yazmalıyım ki sunuş malumatfuruş bir sunuş olsun.

Polisiye tarzı bir büyük eser olsaydı yazacağım sunuşun adını Antik Yunandan gelen *Prolegomena* diye değiştirip okurumuzun gözünde bir parça edalı ve havalı bir hâle de sokabilirdim; ama böyle bir şey yapmayacağım. Zira polisiye bütün edebiyat tarzları içinde suçun toplumsal açıdan nedenleri, kökenleri ve etkileri bakımından ele alınmayan, irdelenmeyen ve okura "Bunlar sonraki meseleler akademisyenlerin ve uzmanların işi, bizimkisi şu katili enselemektir" diyerek onu amatörce dedektifliğe çıkaran metinlerdir. Bununla beraber İtalyan yazar Umberto Eco'nun *Gülün Adı* gibi, 1960 ve '80 arasında yaygın biçimde okunan Fransız yazar George Simenon'un romanları gibi polisiyeler daha edebi bir dil ve anlatımla karşımıza çıkmış bulunuyor; bunu da eklemeliyim.

Bu sunuşu çabuk tarafından okumayı bitirip daha ilk satırında katil acaba nerede saklanıyor merakında bulunan, şimdi kitabı elinde tutan okura yine de bir iki şey söyleyeceğim:

Dikkat edilirse kitabımızın yazarı Batı'daki örneklerinden pek de farklı olmayan bir başlık tercihiyle, *Çekmece Gölü Esrarı* ismini eserine uygun görmüştür. 1920 yılının

İstanbul matbuatında, günlük yayımlanan *İleri* gazetesinde tefrika (arkası yarın tarzında) roman olarak İhsan adlı bir muharrir tarafından yazıldığı takdimiyle bu polisiyeyi okuyoruz... Elinizdeki kitapta o günün dili bugünün Türkçesine abgebildiği kadar çevrilerek size sunuluyor; zaman zaman çevrilmesi hâlinde anlam kaybedeceği düşünülen eski kelimelerin dipnotlarda okura Türkçeleştirildiğini de belirtmek gerekir.

Mümbit muharrirlerimizden, hatta başmuharrir unvanını bu yüzden almış bulunan Ahmet Midhat Efendi'nin *Esrâr-ı Cinâyât* başlıklı eseri bir başka esrarı araştıran ilk Türk polisiyesi olarak bilinir. Yine Osmanlı okurları için bir gazetede tefrika edilmiş olması bir iltir. Bu ilk polisiye, tefrikadan bir yıl sonra, 1884'te kitaplaştırılmıştır. Sonra bir sessizlik var gibidir... Bir on yıl kadar neredeyse –tefrika veya kitap olsun– polisiyeye rast gelinmiyor. Katiller uslu duruyor olsa gerek!

Sonra yeterince ara verilmiş gibi, ardı ardına, 20. yüzyıla beraber, Ebussüreyya Sami'nin *Amanvermez Avnı* karakterinin maceraları başlıyor. Arkasından Peyami Safa'nın Server Bedi müstearıyla kaleme aldığı *Cingöz Recai* dizileri, Hüseyin Nadir imzalı *Fakabasmaz Zihni* karakterinin maceraları ve tabii müstakilen pek çok başka yazar ve kitap sökün ediyor; Osmanlı-Türk okurlar anlaşılan polisiyeye iyiden iyiye ısınmış oluyor.

Tam böyle bir polisiye edebiyat ikliminde *İhsan* isimli bir yazar, soyadı veya aileye ait lakabı verilmeksizin, âdetâ La Edri~anonim bir isim gibi *Çekmece Gölü Esrarı*'nı yayımlıyor. Tefrikadan alıp kitabı günümüz okuruna yetiştiren ekibin araştırmalarına rağmen bu ismin gerçekte kim olduğu da şüphenin ardında gölge gibi kalıyor. İnsanın sanki öyle inanacağı geliyor ki gerçekte yazar okurunu bu şüpheye sevk ederek bir bakıma romanı hakkında bir muamma yaratmak istemiş olmalıdır.

Osmanlı entelektüeli bir ailenin üyesi olan Celal Nuri İleri'nin 1918'de kurduğu, sahibi ve başyazarı olduğu *İleri*

gazetesinde nice başka tefrikaların da olduğunu görüyoruz; şimdilik İhsan Bey yahut bu isim *unisex* olduğundan İhsan Hanımın eserini bilmenin keyfiyle iktifa edeceğiz. Bu meyan da belirtmeliyiz ki, *İleri* ailesinden ünlü isimler çıkmıştır. Celal Nuri, karikatürist ve radyocu Sedat Nuri ile ünlü hukuk profesörü Suphi Nuri hocanın ağabeyidir; gizli TKP'nin meşhur isimlerinden Rasih Nuri'nin amcazadesidir. Cumhuriyet döneminde mebusluk eden Celal Nuri'nin gazeteciliği, makale yazarlığı ve elliye yakın basılı eseriyle Türk fikir dünyasına sunduğu katkıların da bu polisiye okunurken *İleri* gazetesinin dönemi hatırlanarak hafızalarda tutulması gerekir.

Babîâlî matbuatında yayımlanan tefrika basit bir hikâyeye sahip; zaten günlük epizotlar hâlinde yayımlandığı için okurun takibi açısından karmaşık bir kurgu olamazdı. İstanbul'un ünlü avukatlarından Sadi Bey ve yardımcısı Nihat'ın müdahil ve takipçisi olacağı cinayet haberi, onların eskiden türlü davalarda müvekkili olan Mısırlı ve fakat İstanbul'da mukim Mübarek El-Aziz Paşa namıyla bilinen bir asilzadenin Çekmece'deki köşkü civarında ölü bulunmasıyla başlıyor. Olayın esrarı, hem civar köylülerin bir iri ve cesim bir köpeğe benzer canavarın ortalıkta dolaşan şaiyası hem de bu köpeğin cesedin yanında görülen ayak izleriyle içinden çıkılmaz bir hâle geliyor. Mübarek Paşa'nın murisi, mirasçısı Harun El-Aziz Beyin Mısır'dan gelmesiyle olaylar hızla gelişiyor; gerisi dedektif olan okurların dikkatine kalıyor.

Türk polisiye türünün en değerli örneklerinden biriyle hoşça vakit geçirip aynı zamanda dedektifliğe kendiliğinden karışacak okurların ıskalamayacağı, gözünden detayları çıkırmadan dikkatle okuyacağı bir eser, böylece, Millî Mücade yıllarında Ankara Hükümetine bütün engellemelere rağmen İstanbul'dan büyük destek çıkan, 1924 yılına kadar yayımlanmış *İleri* gazetesinden günümüze taşınıyor.

Okuduğunuz sunuşun yazarı ben ise iyi bir dedektif bile olamayacağımı bu romanı okumaklığım ile idrak etmiş, kavramış bulunuyorum. Ta, sayfaların sonunda katil enseyi ele

verene kadar adamcağıza hiç yakıştıramamıştım; yazıklar olsun saklanmayı beceren katile ve katili gözünden şıp diye tanıyanlara rağmen bu becerisi ve sezgisi olmayan sunuş yazarınıza...

Mahmut ŞENOL

Çekmece Gölü Esrarı

Geceyi Kadıköy'ünde geçirerek Köprü'ye çıktığım zaman, öğleye iki saat vardı. Yazıhaneye daha ziyade geç kalmamak için Bahçekapısı'na doğru süratle yürüdüm. Fazilet Han'ın merdivenlerini çıkarken iyice yorulmuştum. Hüseyin Sadi Bey'in çoktan gelmiş olduğu anlaşılıyordu. Küçük odamda fesimi çıkararak masanın başına geçerken kapının aralığından Sadi Bey'in bir gazeteye fevkelmutad¹ bütün dikkatini hasretmiş olduğunu gördüm.

Filhakika² onun bilhassa günün bu vakitlerinde gazete okuduğunu nadir görürüm. Davalarıyla, kendi işleriyle alaka-dar olmayan her bahis gibi gazeteyi de bu vakitler açmak, göz gezdirmek suretiyle okurdu. Mamafih, benim geldiğimi işite-rek gazeteyi kapattı. Selamlayarak:

- Nerede kaldın Nihat! Gelmeyeceğini düşünerek çok ca-nım sıkılıyordu.

- Ne var Sadi Bey! Kötü bir şey mi?

- Hayır, fakat eskileri bugün takip etmek lazım değil mi?

Zekâsı ve fevkalade hafızasıyla beş altı sene içinde büyük bir şöret kazanan ve İstanbul'un en muteber avukatı addedi-len Hüseyin Sadi Bey, muvaffakiyetlerinde³ benim de tesirim bulunduğunu zannediyor ve beni yanından hiç ayırmak iste-miyordu. Küçük odanın içinde bir iki defa dolaştıktan sonra masama yaslanarak birdenbire sordu:

- Nihat! Mübarek El-Aziz Paşa'yı hatırlıyor musun?

Biraz düşündükten sonra:

- Evet, diye cevap verdim. Şu Trabluslu müşteriler. Geçen sene El-Aziz çiftliğine ait davalarını takip etmiştik.

- Tamam, iyi hatırladın. Bu, zengin ve eski bir sülaledendir. Seksen, yüz sene evvelki cedleri bir şeyh, Hükümet-i Osmaniye tarafından İstanbul'a davet edilmiş, sonra bu aile İstanbul'da

1 *Fevkelmutad*: Âdet olunmuş, alışılmıştan farklı olarak.

2 *Filhakika*: Doğrusu, gerçekten.

3 *Muvaffakiyet*: Başarı.

tavattun ederek⁴ hizmet-i devlette yararlılığı görülen birçok efrat⁵ yetiştirmiş, hatta Mübarek El-Aziz Paşa da 313 Yunan Harbi'nin⁶ parlak simalarındandır.

Bu izahatın bilâsebep ortaya atılmayacağından emin olduğum için Sadi Bey'e sordum:

- Mutlaka bunun altında bir veraset davası çıkacak, değil mi hocam?

- Onu bilmem; şimdi yalnız Mübarek El-Aziz Paşa'nın vefat ettiğini biliyorum.

- Öyle mi?

- Evet. Hem de garip bir surette vefat ediyor. Tafsilatını⁷ gazetede okursun.

Sonra masadaki ortadan ikiye katlanmış gazeteyi bana uzattı ve:

- İptida⁸ bunu yüksek sesle oku.

Parmağıyla işaret ettiği bendi okumaya başladım:

Devlet-i 'Âliyye'ye muhtelif suretlerle hizmet etmiş, asil ve kadim bir Trablus hanedanına mensup olan ve hidemât-ı ber-güzide-i askeriyesiyle⁹ temayüz bulunan Mübarek El-Aziz Paşa hazretleri evvelki çarşamba günü irtihâl-i dâr-i bekâ¹⁰ eylemiştir.

Merhum Mübarek Paşa Yunan Harbi zailinde¹¹ küçük bir müfreze-i askeriye ile gösterdiği yararlılığa mükâfaten Kolağalığı'ndan¹² miralaylığa terfi-i rütbe eylemişti. Sekiz-on sene evvele kadar daha birçok hizmetlerde bulunduktan sonra

4 Tavattun etmek: Yerleşmek.

5 Efrat: Fertler.

6 1897 Osmanlı-Yunan Savaşı, (diğer adıyla Otuz Gün Savaşı.)

7 Tafsilat: Ayrıntılar.

8 İptida: Başlangıç, ilk olarak, ilkin.

9 Hidemât-ı ber-güzide-i askeriye: Üstün askerî hizmetler.

10 İrtihâl-i dâr-i bekâ: Bekaya göçme.

11 Zail: Yok olma, sona erme.

12 Kolağası: Osmanlı ordusunda yüzbaşı ile binbaşı arasında bir rütbedir.

tekaüde¹³ sevk edilmiş ve El-Aziz ailesine mahsus Küçükçekmece'deki köşke çekilmişti. Müşarünileyh¹⁴, ecdadından mevrus¹⁵ muazzam bir servete mâlik olmakla beraber tehhül¹⁶ etmemiş bulunduğu için bu servetten fakirleri hissemend etmek en büyük emelini teşkil ediyordu. Mutat vesilelerle Cemiyet-i Harbiye'ye vaki olan teberruları¹⁷ kemâl-i şükran¹⁸ ile gazetemiz sütunlarında intişar etmişti.

Mübarek El-Aziz Paşa'nın sebab-i vefatı henüz tahkik edilememişse de bu bapta ma'lûmata nazaran sekte-i kalbin¹⁹ amil olduğu anlaşılıyor. Merhum Paşa azim servetine rağmen Çekmece'deki büyük köşkünde pek sade bir surette yaşamış. Birçok dairelere münkasım²⁰ olan koca köşkte kendisiyle zevce ve zevce iki hizmetçisinden başka kimse bulunmamaktaydı.

Ahbabının beyan ettiğine nazaran Mübarek El-Aziz Paşa uzun müddetten beri kalp hastalığına müptelaydı. Sinirlerinin zaafı ve ani teheyyüclerle²¹ birçok defalar yatağa düşmüştü. Tabib-i hususisi Doktor Ethem Bey'in ifadesi de merhumdaki kalp hastalığının ne derece ilerlemiş olduğunu gösteriyor.

Halbuki buna rağmen Paşa her akşam Çekmece Gölü'nü uzaktan seyreden El-Aziz köşkünün koruluğunda, hatta haricinde, yatmadan evvel bir gezinti yapmayı âdet edinmişti. Bu seyir anlarında Paşa'ya nadiren hizmetçisi Hristo veyahut onun zevcesi Fotini refakat etmekteydiler.

Geçen mayıs çarşamba günü birdenbire İstanbul'a inmek arzusunu izhâr²² etmiş ve hizmetçilerine ertesi perşembe günü için hemen bazı eşyasını hazırlamalarını emretmiştir. O akşam

13 Tekaüd: Emekli.

14 Müşarünileyh: Kendine işaret edilen, ismi evvelce söylenmiş olan, sözü edilen.

15 Mevrus: Vereseğe ait olan, miras edilmiş, mirasla gelen.

16 Tehhül: Evlenme.

17 Teberru: Bağış.

18 Kemâl-i şükran: Tam bir teşekkür.

19 Sekte-i kalp: Kalp krizi.

20 Münkasım: Bölünmüş.

21 Teheyyüc: Heyecanlanma, coşma.

22 İzhâr etmek: Göstermek, belli etmek, açığa vurmak.

da diğer akşamlar gibi Paşa sigarasını içerek yemekten sonra dışarıya dolaşmaya çıkmışsa da bir daha avdet²³ eylememiştir.

Gece yarısı Hristo, köşkün kapısını hâlâ açık bulunca telaşa düşmüş ve bir karar ile dışarıya Paşa'yı aramaya çıkmıştır. Etraftaki bahçede Paşa'nın ayak izlerini takiben ta dış kapıya kadar çıkmış ve yine izlerin devam ettiğini görmüştür. Filhakika daha ileride ovada Paşa yere serilmiş, bîruh²⁴ olarak bulunmuştur. Burada şâyân-ı dikkat²⁵ olan cihet ayak izlerinin bahçenin haricinde noksan olması, daha doğrusu yalnız taban izlerinden ibaret bulunmasıdır.

Diğer taraftan o gece civardan geçen Hırvat Dimo, bazı sesler işittiğini, fakat sarhoş olduğu için bu seslerin nereden geldiğini tayin edemediğini beyan eylemiştir. Mâmâfih ceset üzerinde cerh ve tazyike mümasil²⁶ hiçbir emare müşahade olunmamış, bilakis alâim-i vechiye²⁷ merhumun sekte-i kalbiyeden müteessiren vefat ettiğini göstermiştir. Tabip raporları bu ciheti teyit ettiği gibi, tahkikat-ı adliye neticesinde de aynı vecihle itası²⁸ karar olunmuştur. El-Aziz ailesinin elyevm²⁹ vârisi merhum Mübarek El-Aziz Paşa'nın biraderzadesi Harun El-Aziz Bey'dir ki mumaileyhin elyevm Mısır'da bulunduğu haber verilmektedir."

Gazeteyi katlayarak Sadi Bey'e iade ettim. O yine masaya yaslanarak gözlerimin içine istizahkâr³⁰ bakıyordu:

23 *Avdet etmek/eylemek*: Bir yere gittikten sonra, ayrılmaya geri dönmek.

24 *Bîruh*: Ruhsuz.

25 *Şâyân-ı dikkat*: Dikkate değer, ilginç.

26 *Cerh ve tazyike mümasil*: Yaralama ve zorlamaya benzeyen.

27 *Ala'im-i vechiye*: Görünürdeki izler.

28 *Aynı vecihle itası*: Aynı yönde verilmesi.

29 *Elyevm*: Bugün.

30 *İstizahkâr*: Belirsiz ve müphem bir şey hakkında açık söylenmesini istemek.

- Ne dersin? diye sordu.
- Biraz garip fakat bu hadise-i tabiiye³¹ bizi meşgul edecek mi?
- Zannederim; çünkü bir kere en eski müşterimizdir.
- Evet ama; mesele gayet basit. Merhumun bir tek vârisi var. O da Mısır'da deniyor.
- Ben öyle zannetmiyorum.

Sadi Bey, zihnen meşgul olduğu sıralardaki gibi çenesindeki birkaç teli karıştırıyordu.

Sonra yanındaki kanepeye uzanarak:

- Zaten bu mesele için bize izahat vermek ve belki bizden bazı mütalaa talebinde bulunmak üzere Doktor Ethem Bey gelmiş.

- Ne vakit?

- Bu sabah. Ben yazıhaneye gelmeden evvel... Gelen zat vâkıâ ismini söylememiş. Biraz beni beklemiş. Sonra tekrar geleceğini söyleyerek çekilip gitmiş. Yalnız bastonunu unutmuş, ki bu bastondan, gelen zatın Doktor Ethem Bey olduğunu anlıyoruz.

Sadi Bey, benim sualime meydan bırakmaksızın yerinden tıpkı genç bir adam gibi sıçradı ve kendi odasına geçti. Masanın yanında duran bastonu bana uzattı. Bu gümüş kıvrık saplı, gül ağacından mamul, alelade bir bastondu. Kemâl-i hayretle³² her tarafını aradım. Şu bastonun Doktor Ethem Bey'in hüviyetini ne suretle izhar³³ eylediğini bulamadım. Mamafih, Sadi Bey'in ince ve keskin zekâsının pek çok muğlak işlerdeki hayret-efza³⁴ keşfiyatına şahit olduğum cihetle, kendisinden izahat vermesini rica eyledim.

31 *Hadise-i tabiite*: Hayatın olağan akışı içinde gerçekleşen olay.

32 *Kemâl-i hayret*: Tam bir şaşkınlık.

33 *İzhar*: Bir şeyi açıklamak, ortaya çıkarmak.

34 *Hayret-efza*: Hayrete düşüren.

Bu avukatların kurdu gülerek, daima yeleğinin cebinde taşıdığı küçük pertavsızını³⁵ çıkardı. Bastonun sapını tutarak bana uzattı. Burada (!) markasını gördüm. Fakat bu kâfi miydi?

- Evet, yalnız bu kâfi değil fakat bastonun alt tarafına bak. Rengi nasıl sararmış. Şu çamurları görüyor musun? Toprağın bu rengi, İstanbul'da yoktur.

Hocam Sadi Bey'in şu tahminlerinin tahkiki için uzun süre beklemeye lüzum kalmadı. Biz henüz yerlerimize oturmadan Küçük Sabri, sabahleyin gelen zatın dava vekili Sadi Bey'i tekrar sorduğunu söyledi ve uzun boylu, iri burunlu, altın gözlüklü bir zatı içeriye aldı. Henüz ihtiyar diyecek bir yaşında olmayan bu zat, redingot giyiyor ve açık kalpli bir adam hâlini gösteriyordu. İlk işi, masanın üstündeki bastonu alarak:

- Bastonu burada unutmuşum. Ben ise kaybettiğimi zannederek müteessir oluyordum, demek oldu.

Sonra bizim davetimize lüzum görmeden pencerenin yanındaki kanepeye oturdu.

Sadi, iskemlesinin üstünde biraz dönerek:

- Zannediyorum, Doktor Ethem Bey'le müşerref oluyoruz, deyince gözlüklü zat iptida mütehayyir³⁶, mütebessim:

- Demek bendenizi tanıyorsunuz!.. dedi.

- Hayır, fakat bastonunuzdan tahmin ettim.

- Ne suretle?

- Üzerinde isminizin ilk harfi var. Sonra çamurlar da buranın değil.

Doktor Ethem Bey, bütün saffet-i kalbiyesini³⁷ gösterecek bir hâlde gözlerini açarak hayretle bakıyordu. Sonra gözlüğünü düzelterek bastonunu bir de kendisi tetkik etti ve:

- Şâyân-ı hayret bir zekânız var. Esasen vukuf ve kudret-i hukukiyenizi birkaç seneden beri iştiriyorum. İptida isminizi

35 *Pertavsız*: Büyüteç.

36 *Mütehayyir*: Hayrete düşen. Şaşmış, hayrette kalmış.

37 *Saffet-i kalbiye*: Temiz kalpli olmak.

üç sene evvel Evkaf'la Şeyhülislam merhum Feyzullah Efendi veresi arasında ki davada işittim. Bilâhare tabib-i hususisi bulunduğum Mübarek Paşa da sizden ve zekânızdan pek çok bahsetti.

Sadi Bey sordu:

- Zannediyorum ki Mübarek Paşa'nın vefatıyla alakadar bir meselenin izahı için geldiniz, değil mi?

- Evet; merhumun yanında benden daha yakını yoktur. Onun için hayatını benden daha iyi bilen olmadığı gibi, vefatını da benim kadar takip eden yok.

- Suret ve sebeb-i vefatı hakkında gazetelerin yazdığından fazla veyahut başka ma'lûmat var mıdır?

- Hayır; fakat hallolunacak büyük bir muamma mevcut olduğunu hissediyorum. Esasen merhumun, bu sekte-i kalbiye-ye maruz kaldığından tamamıyla eminim. Yalnız bazı noktalar var ki, bunların halli benim saha-i ihtisasımdan³⁸ uzaktır.

- Ne gibi?

- Size hepsini izah edeceğim. Bunları zabıtaya anlatmayarak size nakledişimin sebeplerini anlarsınız. Esasen zabıta tahkikatını ikmal etti, halbuki bazı ince noktalar var ki bunlar Mübarek El-Aziz Paşa'nın vefatında bazı amiller gösteriyor. Siz merhumun eski bir muhibbi ve vekili olduğunuz ve herkesin hürmet ve hayretle karşıladığı bir zekâyâ mâlik olduğunuz için El-Aziz ailesine ait menâkıbı³⁹ size anlatacağım ve fikrinizi öğreneceğim.

Sadi, masanın başından kalkıp Sabri'ye gelenleri biraz bekletmesini tembih ederek kapıyı kapadı ve Ethem Bey'in karşıındaki kanepeye oturdu:

- Sizi dinliyorum Ethem Bey.

38 *Saha-i ihtisas*: Uzmanlık alanı.

39 *Menakıb*: Hayat hikâyesi.

El-Aziz Ailesinin Kâbusu

Ethem Bey elini ceketinin cebine uzatarak:

- Cebimde bazı vesâik⁴⁰ var, dedi.

Sadi Bey, sigarasıyla meşgultmüş gibi sakince:

- Evet, siz kapıdan girerken cebinizde görmüştüm.

- Fakat bunlar hayli eskidir.

- Elli, altmış senelik olacak.

- Nereden anladınız?

- Sarılmış bulunduğu kâğıttan. Bu kâğıt "*Şems-i Haki-kat*" unvanlı bir gazetedir ki bahsettiğim tarihte çıkmıştı. Bu kâğıtlar anlaşılan o tarihte yazılmış ve gazeteye sarılarak belki bir iki defa açılmak suretiyle hıfzolunmuştur.⁴¹ Ethem Bey, Sadi Bey'in bu izahını mütezayit⁴² bir hayretle tasdik etti.

- Tahminleriniz tamamıyla doğrudur.

Cebinden kâğıtları çıkarırken ilave etti:

- Bu vesâik bana merhum Mübarek El-Aziz Paşa tarafından verilmişti. Ben kendisinin hem tabibi hem de belki yegâne muhibbidim. Kendisi çok nâfiz nazarlı, ameli cesur, hatta benden daha az hayali bir adamdı. Fakat bu vesâikteki menâkıba karşı derin bir itikadı vardı ki işte bu itikat biçarenin ölümünü izhar eyledi sanıyorum.

Sadi, Ethem Bey'in elinden küçük paketi alarak açtı ve sararmış yaprakların üstünde kamış kalemle yazılarak rengini atmış El-Aziz imzasına dikkat etti:

Galiba bu evrak, Trabluslu aileye ait bazı menâkıbı ihtiva ediyor.

Evet, bütün bu kâğıtlardaki menkabe, Küçükçekmece'deki meşhur köşkte yaşamış olan El-Aziz ailesine aittir. Bu menkabe civar köylerde de gayrimalum değildir.

- Halbuki ben, daha yeni ve daha malum bir hakikatten bahsedeceksiniz zannetmiştim.

40 *Vesâik*: Belgeler, vesikalar

41 *Hıfzolmak*: Saklamak.

42 *Mütezayit*: Artan, çoğalan.

- Elbet... Çok yeni ve kati bazı ma'lûmat da vereceğim ki bu ma'lûmatın yirmi dört saate kadar inkişafı bizi bir muamma-
nın halline sevk edecek. Halbuki şu kısa menkabe de işimizle
sıkı sıkıya alakalıdır. Şimdi müsaadenizle okuyayım.

Sadi, bana:

- Sen de dikkat et Nihat, diye ihtarda bulunduktan sonra ka-
nepesine yaslanarak gözlerini kapadı ve dinlemeye hazırlandı.

Doktor Ethem Bey, pencerenin kenarına geçerek pek aca-
yip menkabeyi sarı kâğıtlardan okumaya başladı:

"Hanedan-ı tarihiyemiz hakkındaki menkabeyi hemen işit-
meyen kalmamış gibidir. Ben bu şaiyatı⁴³ ta ceddîm Abbas El-
Aziz Paşa'dan menkul olan ve hakkında pek mukarin⁴⁴ bulunan
kısını şü evrak ile tespit ederek ahfadımın nazar-ı ibretine
vazediyorum. Maksadım evlatlarımı ailemize bu derece lain
ve şâyân -ı nefrin vekâyi ihdas eden⁴⁵ kâbuslardan haberdar
etmek ve onların muhafaza-i mevcudiyetleri için nazar-ı dik-
katlerini celp etmektir.

Küçük Çekmece'deki konağı binâ eden, Abbas El-Aziz
Paşa'dır. Abbas El-Aziz Paşa'nın bazı hataiyatı ve bazı düşkün-
lükleri olduğu mervidir.⁴⁶ Bu hataiyat ve taksirat bütün Çek-
mece köylerinin ahalisi arasında öteden beri yad edilir. Hat-
ta bugün bile Abbas El-Aziz ismini hatıralarında hıfzedenler
onun hakkındaki acı hikâyeleri de yad ederler.

Anlaşıldığına göre Abbas Paşa aşk ve garâmın azılı meftu-
nuymuş. Son zamanlarda şimdiki Safra köyünde bir Rum çift-
çinin kızına âşık olmuş. Fakat az çok terbiye ve tahsil sahibi
olan genç kız Abbas Paşa'nın dillerde destan olan mesavisin-
den⁴⁷ çekinerek aşkını kabul etmemiştir.

43 Şaiyat: Şayialar, her yere yayılmış haberler, yaygın söylentiler.

44 Mukarin: Yakın. Bir yerde, bir arada bulunan, birlikte olan, bitişik.

45 Lain ve şâyân-ı nefrin vekâyi ihdas eden: Lanetli ve sövüp saymayı hak eden olay-
ları meydana getiren.

46 Mervi: Rivâyet edilen

47 Mesavi: Kötü hâller, fenalıklar.

Bunun üzerine Abbas Paşa beş yahut altı kadar çapkınlık arkadaşıyla birlikte bir yortu gecesini Safrâ köyünde bekleyerek genç kızı babasının evde olmadığı bir sırada gizlice kaçırmıştır.

Hemen o gece bu kızcağızı konağa getirerek en üst katta bir odaya kilitlemiş, sonra aşağıya inerek arkadaşlarıyla birlikte ayş ü işrete, zevk ü taraba başlamıştır. Aşağıdaki patırtılar ve yalnızlık kızı fevkalade korkutmuş ve bu heyecan ve korku ile gayet cüretkârâne bir teşebbüse girişerek bu yüksek binanın en üst katındaki yağmur borularının ianesiyle⁴⁸ ta bahçeye kadar inmiştir. Şüphesiz ki bu son derece tehlikeli bir teşebbüstü. Fakat kızcağız anlaşılan ölümü göze alarak hayatını tehlikeye atmış ve muvaffak da olmuştur. Ondan sonra kız gece yarısında Çekmece Gölü etrafındaki sahrayı ve Safrâ köyüne kadar olan yolu karanlıkta koşarak geçme mecburiyetinde kalmıştı.

Bir müddet sonra Abbas Paşa ahengi bırakarak mahbuse-sine ufak tefek yiyecek çıkarmış; fakat kafesi boş bulmuştur. Merdivenlerden tekerlenir gibi inerek işret odasına deli gibi girmiş, masanın üstüne bir yumruk vurarak eğer o gece kızı tekrar bulacak olursa her şeyi fedaya hazır olacağını söylemiştir. Bütün misafirler korkak korkak ona bakmışlar, sonra içlerinden bir çapkın yahut en sarhoş av köpeklerinden birini firarini takibine saldırmak teklifini serd eylemiştir.

Bunun üzerine Abbas El-Aziz şatodan fırlayarak seyisine doru atını semerletmiş ve tazısına genç kızın mendilini uzatarak yola salıvermiştir. Ondan sonra kendisi de beygiriyle yola düşmüştür.

Bu işler o kadar çabuk olmuştu ki misafirlerin hiçbirisi keyfiyeti birdenbire kavrayamamıştır. Fakat biraz sonra akılları başlarına gelince kimisi tabancasını almış, diğerleri de etraftan beygirlerini getirterek takibe çıkmışlardır. Beygirler, genç kızın takip etmek mecburiyetinde bulunduğu yolda karınları yere değecek kadar koşarak uçuyorlardı.

48 *İane*: Yardım. Birine yarım etmek için toplanan para.

Abbas El-Aziz Paşa'nın dostları bir çeyrek kadar karanlıkta gittikten sonra bir Ermeni balıkçıya rastgelmişler ve kendisinde av hayvanı görüp görmediğini sormuşlardır. Rivayet olduğuna göre bu adamcağız birdenbire vâki olan suale korku ile cevap verememiştir. Sonra genç kızın arkasından birtakım av köpekleri gördüğünü söylemiş:

- Ondan sonra da ne diyeyim efendim!.. Allah bir daha yolunu buraya düşürmesin... Bir efendinin arkası sıra bir köpek koşuyordu. Ben ömrümde öyle köpek görmedim.

Sarhoşlar Ermeni balıkçıya küfürler savurarak yollarına devam etmişlerdir. Fakat birdenbire akılları başlarından uçmuş, karşıdan Abbas El-Aziz'in hayvanını semeri boş, koşarken görmüşlerdir. Korku ile titreşen süvariler birbirine yaklaşıp yolu takip etmişler ve nihayet köpekleri bulmuşlardır. Köpekler bir çalılığın kenarında şeametle⁴⁹ uluyorlardı. Orada bir çukurda gördükleri karartıya korkarak baktılar. Sahranın bu kısmına bakan gözleri yerinden oynamıştı.

Tir tir titreyerek tevakkuf⁵⁰ eden süvarilerden cüretkâr üçü çukura indiler. Mehtap ince bir boğazla nihayet bulan bu çukuru hafifçe tenevvür ediyordu. Ortada biçare genç kız ya yorgunluktan yahut korkudan bî-ruh yuvarlanmıştı. Fakat üç cüretkârın birdenbire nazar-ı dehşetine çarpan ne genç kızın ne de onun biraz ilerisinde yuvarlanmış olan Abbas El-Aziz Paşa'nın cesetleri değildi. Bu yüksek, simsiyah, şimdiye kadar bilinen cinsten büsbütün farklı müthiş bir köpekti ki üçünü birden dondurdu.

Bu hayvan dişlerini Abbas'ın boynuna geçirmişti. Bu üç adam havf-ı dehşetten lerzan⁵¹, haykırarak kaçmışlardır. İşte bu üç kişiden biri o gece vefat etmiş, diğer ikisi de ölünceye kadar deli kalmışlardır. İşte o tarihten itibaren ailemiz için daha birçok felaketlere sebep olan meşum ve esrarengiz hayvanın ilk görünüşünü böyle anlatılırlar.

49 Şeamet: Uğursuzluk.

50 *Tevakkuf etmek*: Durmak.

51 *Havf-ı dehşetten lerzan*: Dehşetin korkusundan titreyerek.

Hanedanımızdan daha birçokları esrarengiz, âni ve feci bir surette terk-i hayat etmiştir. Ahfadıma bu hikâyeyi naklederek karanlık ve uğursuz saatlerde, perilerin icra-yı hüküm eylediği karanlık sıralarda Çekmece Gölü tarafında dolaşmamalarını tavsiye ederim.”

Doktor Ethem Bey, kâğıtları tekrar eski gazeteye sardıktan sonra gözlüğünü çıkardı ve Sadi Bey’e baktı. O sigarasının külünü silkerek sükûnetle:

- Allah Allah; sonra?

- Bu menkabeyi şâyân-ı dikkat bulmuyor musunuz?

- Masal meraklıları için pek şâyân-ı dikkat ise de...

- Evet; tabii ki masal meraklıları için... Sonra bu sabahki gazetelerin yazdıklarını da tabii okumuşsunuzdur.

- Evet, okudum. Mübarek El-Aziz Paşa’nın suret-i vefatı hakkında herkesin öğrenebildiğini bugünkü gazeteler yazıyordu, değil mi?

- Evet.

- Pekâlâ. Şimdi bana halkın öğrenemediklerini naklediniz bakalım.

Sadi pek mühim telakki ettiği mesailde gösterdiği vaz-ı ciddiye almıştı. Doktor Ethem Bey vâki olan istizaha karşı tereddüdâne bana baktı. Onun tereddüdünü gören Sadi Bey:

- Hayır, emin olabilirsiniz. O benim kâtibimdir ve her meseleyi onun delaletiyle takip ederim. Kendisinden gizli hiçbir işim yoktur, dedi.

Bundan sonra Ethem Bey şu sözleri söyledi:

- Arzu ve talebiniz üzerine size şimdiye kadar hiç kimseye açmadığım bazı şeyleri anlatacağım. Bunları hatta zabıtaya da açmadım. Çünkü bi-faide olduğunu tahmin ediyorum. Bu esasen şimdi El-Aziz ailesi servetinin varisi bulunan Harun El-Aziz Bey’e de telgraf çekilmiş olduğu için o gelmeden evvel birtakım dedikodulara da sebebiyet vermek istemedim. Zaten

bunlar belki de hiçbir işe yaramayacak merhumun hususiyeti-ne ait bazı teferruattan ibarettir.

Bundan sonra Doktor Ethem Bey izahatına şu suretle devam etti:

- Küçük Çekmece'nin El-Aziz ailesine ait büyük köşkten sonraki kısmı hemen hemen gayrimeskündür. Esasen daha ileride göl ve bataklık başlar. Mübarek El-Aziz Paşa ile benim samimiyetimin başlıca sebeplerinden biri de bu yalnızlık olmuştur. Civardaki sabık müdde-i umumilerden Mustafa Hikmet Bey'le bir vakitler Asmaaltı'nda tacir bulunmuş olan ve şimdi avcılıkla iştigal eden Davud Efendi'den başka konuşulacak kimse yoktur.

Mamafih Mübarek El-Aziz Paşa kalabalıktan hiç hoşlanmadığı için alelekser⁵² beni çağırır ve uzun geceleri birlikte ya eski bir hatıranın tekrarıyla yahut havai sohbetle geçirirdik. Hayatının son ayları zarfında cümle-i asabiyesi fevkalade ihlale maruz kalmıştı.

Size okuduğum menkabe onun üzerinde daimi ve gittikçe artan bir tesir husule getirmiş ve biçare bu tesirin altında günden güne muvazenesini kaybetmiştir. Bu size garip görünür, fakat muhakkak ki bu aile için müthiş bir akıbet-i mukadder olmuş ve hiçbirisi feci kaderden kurtulamamıştır. Yoksa dünyada hiçbir kuvvet son zamanlarda Mübarek El-Aziz Paşa'yı gece vakti köşkünün bahçesinden dışarı sevk edemezdi. Nasıl çıktı? Bu belli değil.

Alelekser bana dışarı çıktığım zaman acayip bir hayvana tesadüf olup olmadığımı veyahut bir uluma iştirip iştirmediğimi sorardı. Bu suali titrek bir sesle bana kaç defa tekrar etti!.. Hatta bir defa hiç hatırımdan çıkmaz, bir akşamdı. Ayastefanos⁵³'tan bir araba ile Çekmece'ye El-Aziz köşkü önüne gelmiştim. Mübarek Paşa kapının önünde duruyordu. Arabadan iner inmez onun gözlerini uzakta bir noktaya havf ve

52 Alelekser: Çoğunlukla.

53 Ayastefanos: Bugünkü adıyla Yeşilköy.

vahşiyetle münatîf⁵⁴ gördüm. Döndüm yolun kıvrımında siyah öküz gibi bir şey vardı.

Bu müşahede Mübarek El-Aziz Paşa'yı o kadar şaşırtmıştı ki yolun bu hayvanın bulunduğu istikametine koştu ve aradı. Fakat hayvan gitmişti. Bu hadise onun mefkûresi üzerinde elim bir tesir husule getirdi.

Bütün gece onunla beraber kalarak asabını, ihtilâl içinde yanan dimâğını teskine çalıştım. İşte o akşam Mübarek El-Aziz Paşa size okuduğum evrakı bana okumak ve hıfz etmek üzere vermişti. Zaten o menkabe şu geçen facia olmaksızın hiçbir ehemmiyeti haiz bulunmayacaktı. Nihayet benim ısrarım üzerine Mübarek El-Aziz Paşa İstanbul'a inmeye razı oldu. Kalbi de kâbuslar ve teheyhüllerle iyi bir hâlde değildi.

Belki şehrin vâveylası onu biraz hal-i sükûta iade ederdi. Komşusu Davut Efendi de aynı mütalaada bulundu. Fakat son gün içinde hadise-i müdhişe husule geldi.

Mübarek El-Aziz Paşa'nın vefat ettiği gece onun cesedini bulan hizmetçisi Hristo hemen beni de aramıştı. Henüz yatmamış bulunduğum için bir saat sonra köşke koştum.

Tahkikata esas olan bütün noktaları bizzat gördüm. Merhumun izlerini takip ederek her tarafı aradım. Sonra onu tevaffuk ettiği yerden itibaren etrafı gözden geçirdim. Buradan sonra izler şeklini değiştiriyordu. Kumda hizmetçi Hristo'dan başka kimsenin ayak izi yoktu. O vakte kadar kimsenin üzerine dokunmadığı cesedi tedkik ettim.

Mübarek Paşa yüzükoyun yere düşmüş, kolları çaprazlanmış; parmakları toprağa gömülmüş ve yüzü öyle müthiş bir takallüsle⁵⁵ bozulmuştu ki hüviyetini tayinde çok müşkülât çektim.

Cesette hiçbir ceriha eseri yoktu. Fakat hizmetçi Hristo'nun etrafında hiçbir ayak izinin bulunmadığı hakkındaki iddiası doğru değildir.

54 *Münatîf olmak*: Çevrilmek.

55 *Takallüs*: Büzüşme

Çünkü birkaç metre ileride bazı izler vardı.

- Ayak izleri mi?

- Evet, ayak izleri.

- Kadın ayağı mı erkek ayağı mı?

Doktor Ethem Bey, garip ve mütereddit bir vaz' aldı. Sesi hafif bir mırıltı hâlinde cevap verdi:

- Sadi Bey; maalesef bu izler gayet iri ve köpek ayağı izleriydi!

Muamma

Son cümleyi işittiğim zaman beni dehşetli bir titreme aldığıı itiraf ederim. Doktor Ethem Bey'in sesinde de anlattığı hikâyenin kendisini ne azim bir tesir altında bıraktığı ihtizâzı vardı.

Sadi Bey:

- Demek siz bunu gördünüz? diye sordu.

- Sizi nasıl görüyorsam, o ayak izlerini de vâzıhan⁵⁶ gördüm.

- Kimseye bunlardan bahsettiniz mi?

- Niçin bahsedeyim?

- Bu izleri yalnız sizin müşahade edebilmeniz acaba sebebi nedir?

- Bu izler cesedin yirmi metre kadar ilerisinden başlıyordu. Kimse onun farkında olmadı. Ben de zabıta memurları gibi menkabe-i garibeye vâkıf olmasaydım, belki herkes gibi bu cesim izlerin farkında olmayacaktım.

- Çekmece civarında çok çoban köpeğı var mıdır?

- Pek çok... Fakat bu izler çoban köpeğı izlerine hiç benze-miyordu.

- Diyorsunuz ki köpek ayak izleri cesedin bulunduğu yere kadar gelmemiştı.

- Evet; uzakta kalıyordu.

- Acaba nasıl bir geceydi?

- Soğuk bir gece.

- Yağmur yağıyor muydu?

- Hayır.

- Köşkün civarını lütfen tarif eder misiniz?

- Bir kere köşkün kendisine mahsus, oldukça vasi⁵⁷ bahçesi vardır. Civardaki yolları ancak şimal kısmındaki köşkten görüyor. Diğerleri hem uzak kalır hem de ağaçlardan dolayı köşkten görünmez.

56 *Vâzıhan*: Kuşkuya yer bırakmayacak denli açık şekilde.

57 *Vasi*: Geniş.

- Ya dışarısı?

- Bahçeden her tarafa çıkan ayrı ayrı kapılar olduğu hâlde bunlardan üçünü de istimalete⁵⁸ hiç lüzum görülmemiş ve uzun zamandan beri kapalı kalmıştır. Yalnız istasyona giden yolun üzerindeki kapı zaten açık bulunur. Bir koru içinden geçilerek asıl Çekmece Gölü etrafına nâzır kapısına çıkılır ki bu kapı da pek ender kullanılırdı. Dışarıda geniş kayalardan, uzun ve kimsenin geçemediği yollardan ve nihayet göle çıkan bataklıktan başka bir şey yoktur. Gölün yakarısında birkaç balıkçı kulübesi, daha aşağıda çobanların dört yüksek direk üstüne kurulmuş tavanı çalılarla mestur⁵⁹ evleri vardır.

- O hâlde Mübarek El-Aziz Paşa demek ki bu anda açıldığını söylediğiniz kapıdan dışarıya çıkmıştır.

- Hayır, merhumun bu kapıdan dışarıya çıkmadığı, kapının açılmamış olmasından anlaşılıyor.

- Öyle mi? Garip şey... Bir kapının yanındaki duvardan atlanılabilir mi?

- Hayır; Mübarek Paşa her vakit kullanılan kapıdan çıkarak dolaşmıştı; fakat kapalı bulunan kapının önünde bir müddet tevakkuf ettiği anlaşılıyor.

- Bunu nereden anlıyorsunuz?

- Çünkü sigarasının küllerini silkmemiş ve mütebakisini de orada söndürmüştü.

Sadi Bey kollarını göğsünün üstünde çaprazlamış, gözlerini halının bir noktasına tespit ederek düşünüyordu. Hadise ile doğrudan doğruya ne dereceye kadar alakadardı bilmem fakat bu işte bir büyük sır mevcuttu ki, bu sır herkesin nazar-ı dikkatini celbedebilirdi.

Yine Doktor Ethem Bey sözü açtı:

58 *İstimal*: Kullanma.

59 *Mestur*: Örtülü.

- Düşündüğünüzü ve hadise ile alakadar olduğunuzu görüyorum. Ben de bunu ümit ederek ve Mübarek Paşa ile münasebetinize, dostluğunuza istinat ederek gelmişim. Benim ilmim bu sırrı keşfe yardım etmiyor. Halbuki bence muamma muhakkak halledilmelidir. Çünkü yarın öbür gün şüphesiz El-Aziz emlâkının vârisi gelecek ve belki o da Küçükçekmece'deki muhteşem köşkü tercih edecektir.

Sadi Bey, başını kaldırarak:

- Evet, çok haklısınız, dedi; bu muammanın halli icap ediyor. Mübarek Paşa'nın hastalığı gece dışarı çıkmaktan, bahu-sus⁶⁰ oraya inmekten tehaşisi⁶¹, sonra gece yarısı cesedinin tam o semtte bulunması, civarında büyük bir köpek ayak izi. Pekâlâ Doktor Bey, bu esrar içinde fevkeltabii⁶² cihetler görüyor musunuz?

- Eğer azim tereddütler içinde bulunmasaydım size hiç müracaat etmezdim; çünkü faciadan sonra bana gayritabii hadiselerden o kadar çok bahsettiler ki şimdi bütün ilm ve fen yolundaki melekâtım⁶³ sarsıldı.

- Ne gibi hadiselerden bahis olundu?

- Mesela bir çocuk köylü, çoban, çiftçi, balıkçı gölün cenup sahiline karib kısmında bir büyük hayvan gördüklerini söylediler. Bu hayvan hakkındaki tarifler, tıpkı Abbas El-Aziz Paşa menkabesindeki hayvanın aynıdır. Onun gibi müthiş, büyük ve acayip. Ben bunlardan birkaçını isticvap⁶⁴ ettirdim. Tarif hususunda aralarında hiç tefavüt⁶⁵ yok.

- Pekâlâ, siz ki bir tek adamsınız; nihayet şeytanı gayritabii bir mahlukun mevcudiyetine ve El-Aziz hanedanına musallat olduğuna mı kail oluyorsunuz?

- Vallahi ne diyeceğimi ben de bilmiyorum.

60 Bahusus: Hususiyle. En çok.

61 Tehaşi: Korkup çekinme.

62 Fevkeltabii: Doğal olmayan.

63 Melekât: Melekeler, yetiler.

64 İsticvap ettirmek: Davanın temelini oluşturan hususları sorgulamak.

65 Tefavüt: Birbirinden farklı olma, fark, farklılık..

Esad Bey, doktorun bu tereddüdü ve zaafî karşısında yarı tehevvür⁶⁶ ve yarı istihza ile güldü.

- Fakat azizim, dedi; siz bir hayvanın izlerinden bahsediyorsunuz. Bu izleri bizzat görmemişsiniz. Sonra yine o hayvan nasıl şeytani veyahut gayri maddi olabilir?

- Evet, vâkıâ bahis olunan hayvan bir iz bırakacak ve bir insanı boynundan yakalayıp parçalayacak kadar tabiidir. Fakat aynı zamanda burun deliklerinden ateş püskürtecek derecede cehenneme, şeytana intisabı var gibi görünür.

- Anlaşıyor ki sizi bunun fevkeltabii olduğunu kabul edenlerdenisiniz. O hâlde azizim size bir sual sorayım. Mademki mesele "iyi saatte olsunlara" aittir, bana, niçin müracaat ettiniz? Ben ne yapabilirim?

- Sizin zekânızdan belki hemen muammanın bir çare-i halini bulurum ümidiyle geldim. Bir de başka bir şey var. Siz "El Aziz" aile-i kadimesini pek iyi tanırırsınız. Fikrinizi anlamak isterim. Şimdi Harun El-Aziz Bey'e karşı nasıl hareket etmeliyiz?

- Evet, bu ciheti düşünelim. Hakikaten şimdi El-Aziz hanedanının bir tek ve genç vârisi var ki, o da Harun El-Aziz Bey'dir. Bu bir vakitler Paris'te tahsile gitmiş, sonra Mısır'a avdet etmişti. Eğer Harun da Mübarek El-Aziz gibi bilâveled⁶⁷ vefat edecek olursa bu koca ve eski hanedanın hiçbir vârisi kalmayacak.

- Evet; yalnız Mübarek El Aziz Paşa, merhum hemşiresinin bir oğlundan bahsederdi ki, tıpkı Abbas el Aziz'in cinsinden yetişen bu genç, İstanbul'da birçok rezaletlere sebebiyet vermiş ve burada tevkif olunmak tehlikesi üzerine İzmir'e, oradan da İtalya'ya kaçmıştı. "Ganem" namındaki bu gencin oralarda da bir hayli serseriliklerde bulunduğu ve nihayet geçenlerde vefat ettiği haber alınmıştır. Şimdi Harun Bey, aldığı telgraf üzerine bugün yarın İstanbul'a geliyor. O hâlde ne yapmalıyım!

- O tabii doğru ailelerinin malikânesine gelecek.

66 *Tehevvür*: Öfkelenme, köpürme.

67 *Bilâveled*: Çocuksuz.

- Evet, tabii olan budur; fakat onun orada kalmak istemesine razı mı olayım? Yoksa ailesi efradının feci ölümlerini hatırlatarak başka bir yerde ikametini mi tavsiye edeyim? Bu takdirde tarihi malikâneyi gencin satmak isteyeceğine şüphe yoktur. Halbuki bunu şimdi kim alır ve alırsa kıymetinden ne kadar dûr⁶⁸ fiyat verir?

- Bu cihetleri hiç düşünmeyiniz. Öyle gizli kuvvetlere cehennemden mevrûd⁶⁹ hayvanlara, ateş püsküren köpeklere inanmamayı siz bize tavsiye etmelisiniz.

Vâkıa, önümüzde bazı vekâyi de sabittir; ancak vekâyideki esrarı keşfe çalışmalı. Yoksa koca köşkü uğursuz diye satmak doğru mudur?

- Fakat siz, uğursuz olmadığını ve işin içinde bazı esrar bulunduğunu iddia ettiniz. Netice aynı değil mi? Bütün efrad-ı aile bu esrar ve köşkteki ikametleri yüzünden mahvolmamışlar mıdır?

- Pekâlâ. Bu ailenin başında dolaşan meşum kuvvet onları Küçükçekmece'de ikamet ettikleri için mi takip ediyor? Tabii öyle olmamak lazım gelir. Ve şeamet-i akibetu'l-emir⁷⁰ Mübarek Paşa gibi Harun Bey'i de değil İstanbul'da, hatta Mısır'da da bulacak demektir. O hâlde?

- Evet; dediğinizi kabul ederim. Pekâlâ; öyle ise ne yapayım? Onu söyleyiniz.

- Size şimdi tavsiyem hemen evinize giderek Harun Bey'e intizâr⁷¹ etmenizdir.

- Pekâlâ; sonra?

- Onu hemen sahibi bulunduğu Çekmece malikânesine isal ediniz ve sonra görüşürüz.

- Bundan sonra görüşülecek bir şey var mı?

68 Dûr: Uzak.

69 Mevrûd: Gelmiş, vürud etmiş.

70 Şeamet-i akibetu'l-emir: Emir olunmuş akibetin uğursuzluğu.

71 İntizâr: Bekleme.

- Evet; zannederim ki çok şeyler olacak ve ben bu meseleyle yakından alakadar olacağım. Bunun saiki hem El-Aziz ailesinin vekilleri bulunmaklığım hem de mühim bir muammanin hâline muvaffakiyetle sit ü şöhretimi tevsi etmek arzusunda olmaklığımdır. Eminim ki Harun El-Aziz Bey de bu müthiş muammanin ortaya çıkarılmasındaki muvaffakiyetin derecesini takdir edecektir.

- Ondan suret-i katiyede emin olmalısınız. Sizin bu esrarengiz meseleyi deruhte etmenizden Mübarek El-Aziz Paşa'nın yegâne arkadaşı ve vaziyetlerinin hamili olduğum için çok memnun oldum. O hâlde sizi ne vakit tekrar göreyim?

- Bir gün sonra. Harun Bey geldiği gibi hemen birlikte gelirsiniz. Kendisine bu esrarengiz hadiseden bahsetmeyiniz.

Ethem Bey, ellerimizi sıkarak çıktı. Hanın merdiveni önünde Sadi, Doktor Ethem Bey'e tekrar seslendi:

- Bir سوال daha sormaklığuma müsaade ediniz. Mübarek El-Aziz Paşa'nın vefatından evvel birçok köylünün şu acayip mah-luku gördüğünü söylüyordunuz değil mi?

- Evet; üç kişi görmüş.

- Vefatından sonra da görmüşler mi?

- Ondan sonra tekrar bahis olunduğunu işitmedim.

- Peki, teşekkür ederim.

Geriye dönerek odaya girdiği zaman gözlerinden memnuniyetinden mütevellid bir hande okunuyordu. Ellerini ovuşturarak:

- Görüyorsunuz, Nihat, ne kadar şâyân -i dikkat bir hadise!.. Nadir bulunur bir vâkıâ... Eğer biz şu işi ortaya çıkarabilirsek isimimiz günlerce İstanbul afakında çalkalanacak.

Sadi bu sözleri söylerken çok ciddi ve azimkâr idi. Kendisine sordum:

- Demek ki muammanin hallini deruhte⁷² ediyorsunuz?

72 *Deruhte*: Üzerine alma, yüklenme.

- Evet, senin delaletinle birkaç gün içinde her şeyi anlayabileceğiz ümidindeyim. Vâkıâ keyfiyet doğrudan doğruya bizi alakadar etmemek icap eder: Zabitanın işidir. Fakat zabitanın raporunu ikmal etmiş... Belki şu alınan tafsilat da bu raporu değiştiremez. Binâenaleyh düşün bir kere! Şu büyük sır ortaya çıkar ve bizim tarafımızdan hâl olunursa ne muvaffakiyet!

Sadi'nin bu hevesi ve azmi beni de tahrik etti. Fakat ne vakit ve nasıl bu işin hakkından gelebilecektik? Sadi ondan sonra beni adliyeye, işlerimizin takibine gönderdi ve bu esnada muammayı düşüneneğini söyledi.

Filhakika, akşama kadar meselenin teferruatı etrafından uzun uzun düşünmüş, birbirini nakıs⁷³ vesâiki, emareleri sıralamış, onları tetkik ederek en canlı noktaları tespit etmiştim. Fazilet Hanı'na avdet ettiğim zaman akşam olmuştu.

Küçük hizmetçi Sabri, Sadi Bey'in kapıyı kilitleyerek kimseyi kabul etmediğini söyledi. Mâmâfih ben kapıyı açtırabilirdim. Fakat birdenbire içeride yangın olduğu zannı verecek kadar kesif bir duman bulutu yüzüme çarptı. Duman odayı o derece karartmıştı bu odada her yerden evvel gece olduğu hissini veriyordu. Sadi bilâintikâ⁷⁴ sigara içerek büyük muammanın hâlini düşünmüştü.

- Azizim; dedim. Bu odada bir saniye oturmayla imkân yok.

- Neden?

- Hava gayr-ı kabil-i teneffüs bir hâle gelmiş.

Yalnız pencereyi değil kapıyı da açtım. Ve oda kendi rengini aldı. O mütemadiyen söylüyordu.

- Eee Nihatcığım; kim bilir bugün ne kadar yoruldu. Adliyenin karanlık, köhne koridorlarında ne kadar çok dolaştın... Fakat ben de az yorulmadım. Nereye gittiğimi tahmin edemezsin, mesela düşün nereye gitmiş olabilirim?

- Ben sizin buradan çıktığınızı hiç zannetmem.

73 Nakıs: Eksik.

74 Bilâintikâ: Aralıksız, kesintisiz.

- Bilakis. Bütün Küçükçekmece'yi dolaştım.

- İmkânı yok. Belki hayalen!..

- Evet; bütün bu seyrân esnasında tam üç paket (Serkal Düryan) ve yedi sekiz fincan kahve içtim. Sen gider gitmez hemen Sabri'yi bir Çatalca haritası almaya sevk ettim. Bu harita vâkıâ pek mufasssal değildi. Ama şimdi hiçbir delile ihtiyaç görmeksizin Küçükçekmece'de dolaşabilirim.

Masanın üzerinde duran haritayı dizinin üzerine açtı. Ondan sonra eliyle gölün yanında bir noktayı işaret ederek:

- İşte görüyor musun El-Aziz malikânesini, şurada olan. Daha cenupta sazlık var. İşte şu yol da şimalde biraz kıvrıldıktan sonra Safra Köyü'ne giden yoldur ki anlaşılan vakıtle Abbas El-Aziz Paşa Rum kızını bu yoldan kaçırmış. Küçükçekmece'nin göle en karib kısmında Doktor Nihat Bey'in de bahsettiği gibi pek ikametgâh olmadığı için Mübarek El-Aziz Paşa'nın komşuları müdde-i umumi mütekaiddi Mustafa Hikmet Bey'le sabık tacir ve avcı Davud Efendi'nin bu yolun yakınında ikamet ettiklerini tahmin ediyorum. Ondan sonra buraları tamamıyla bataklık ve sazlık... Balıkçılar sahilin daha cenup kısmından istifade etmektedirler.

- Anlayacağım bu yerler insana iyice vahşi görünür.

- İyice vahşidir. İlla iyi saatte olsunlarla şeytanların tamamıyla istifade edebilecekleri kadar kaya, bataklık, saz ve çukur var.

Sadi ne söylüyor ve acaba ne düşünüyordu? İnce zekâsı, nüfuz-i nazarı, vukuf-i ilmiyesi ile ihtisâsâtını, tahminlerini, keşiflerini mahirane saklayan bu adamın şimdi "Çekmece" hadisesi hakkında pek çok şeyler bildiğine şüphem yoktu. Bu benden de gizlediği noktalar için o derece merakla düşüyordum ki cevap-ı red alacağımı bildiğim hâlde kendisine sormaktan vazgeçmedim:

- Hocam; acaba daha neler düşündüğünüzü öğrenebilir miyim?

- Benim de keşif ve tahminin pek çok değildir. Esasen önümüzde iki sual var, birincisi: Bir cinayet ikâ⁷⁵ edilmiş midir? İkincisi: Bu cinayet nasıl ikâ' edilmiştir? Eğer Doktor Ethem Bey gibi hadiseye fevkeltabiye bir mahiyet atfedersek yahut onun gibi mütereddit kalırsak düşünülecek hiçbir şey yok. Fakat hadiseyi kavânin-i tabiyeye⁷⁶ istinaden takip edersek bu işte bir katilin parmağını hemen görebiliriz. Benim düşündüğüm budur. Ya sen, bu bapta hiç zihnini meşgul ettin mi?

- Evet; zihnen hayli meşgul oldum.

- O hâlde ne düşünüyorsun?

- Doğrusu hiçbir fikr-i sabite sahip değilim.

- Dinle Nihat, vâkıâ bu hadise, diğerlerine pek benzemez. Bu çok noktalarda diğer vukuattan ayrılıyor. Mesela ayak izleri bahsinde Doktor Ethem Bey'in dediğine göre Mübarek Paşa'nın ayak izleri malikânenin haricinde birdenbire değişiyor ve iptida tam görünürken sonra yalnız ayak uçlarının izleri müşahade olunuyormuş. Bu ne kadar şâyân-ı dikkattir. Bir adam hariçte neden ayağının ucunda yürür?

- Evet çok şâyân-ı dikkat, fakat neden?

- Çünkü koşuyordu. Anlıyor musun Nihat? Mübarek El-Aziz Paşa bahçesinden biraz dışarıya çıktıktan sonra bu meydana koşmaya başlamıştı. Kurtulmak, kendisini tahdit eden tehlikeden canını siyânet⁷⁷ etmek için mütemadiyen koşmuştu. Fakat onun eski hastalığı "kalp" müsaade etmedi ve yüzükoyun yere düşerek teslim-i ruh eyledi.

- Acaba onu tedhiş eden ne idi?

- İşte muamma burada!.. Kâbus, Mübarek Paşa'yı bahçeden dışarıya çıktıktan, hatta diğer kapının önüne geldikten sonra yakalamış olacak ki diğer kapının önünde sigarasını içmeye vakit bulamamış. Fakat sonra biçare hariçte, kâbusun ma'kûsu

75 İka': Yapma, eyleme.

76 Kavânin-i tabiye: Tabiat kanunları.

77 Siyânet: Korumak.

istikamette bu meydana koşmuştur. Hatta bazı şahitlerin ifadeleri onun bu firar esnasında birçok defa istimdâd⁷⁸ ettiğini de gösteriyor. Yalnız anlaşılamayan cihet, Paşa merhumun gece yarısı orada kimi beklediği ve neden evde beklemeyerek en ziyade korktuğu yerde beklediğidir.

- Siz Paşa'nın birisini beklediğini mi zannediyorsunuz?

- Evet; bu muhakkak. Fakat rahmetli hem ihtiyar hem de kendi hâlinde bir adamdı. Onun için bu intizârda bir kadın parmağı olmasa gerek. Halbuki öyle fena bir gecede dolaşmak için hele sazlığa doğru çıkmazdı ya!.. Diğer taraftan hadisenin tam merhumun artık köşkü terk ederek İstanbul'da ikamete karar verdiği zamana tesadüf etmesi de şâyân-ı dikkattir. Çünkü malum ya; Mübarek Paşa perşembe günü İstanbul'a taşınacaktı. Çarşamba günü akşamı vefat etti. Bunları kemâl-i ehemmiyetle kaydetmek lazımdır. şimdi bir Doktor Ethem Bey'le Harun El-Aziz Bey'in avdetine intizâr edelim.

78 *İstimdâd*: Yardım istemek.

Harun El-Aziz Bey

O gün öğle yemeğini usta ve çırak karşı karşıya yemiştik. Yazıhaneye ait ufak tefek evrâkı birlikte tasnif ettikten sonra Sadi Bey, masasının başına geçerek misafirlerimizi beklerken öteden beriden bahse başlamıştı. Bir gün akşamüstü Doktor Ethem Bey'den aldığımız mektupta Harun El-Aziz Bey'in Mısır'dan avdet ettiği ve elyevm⁷⁹ Beyoğlu'nda Bristol Otel'inde bulunduğu ve saat ikide ziyaretimize gelecekleri bildiriliyordu. Tam vaktinde misafirler geldiler.

Harun El-Aziz Bey, otuz yaşında kadar kısa boylu, kara manidâr gözlü, kesik bıyıklı bir gençti. Gözlerinde azim ve sebat okunuyordu. Geniş paltosu, kısa kıvrak pantolonu, geniş potinleri gencin Avrupa'da geçirdiği günlerin hatırasını taşıyor görünüyordu.

- Size Harun El-Aziz Bey'i takdim ederim, diyerek doktor bize genç adamı gösterdi.

Harun Bey zarif bir eda ile eğilerek:

- Müşerref oldum. Fakat beni size Doktor Ethem Bey tanıştırmasaydı, ben bizzat ailemizin kadim dostu ve yegâne vekili Sadi Bey'e müracaat edecektim. Sizin zekânızdan ve İstanbul âlem-i hukukunuzdaki mevkinizden bana Mısır'da birkaç kişi bahsetti.

Sadi ellerini ovuşturup eğilerek:

- Oturmanızı rica ederim beyefendi! Acaba Harun El-Aziz Bey İstanbul'da şu iki günlük ikametiniz esnasında yeni bir hadiseye mi tesadüf oldunuz?

- Buna bir hadise denebilir mi bilmem? Bu sabah bu mektubu aldım. Fakat bu mektubun tahlili ile meşgul olacak hiç vaktim olmadığı için...

- Yaa; mühim bir mektup öyle mi?

- Hayır; belki hiç ehemmiyeti yok, belki de bir alay...

Bundan sonra Harun El-Aziz Bey cebinden bir zarf çıkarak masanın üzerine koydu. Ben de Sadi de masaya yaklaştık.

79 Elyevm: Bugün.

Mektup sararmış ve alelade bir zarfın içindeydi. Zarfın üstünde sadece, "Bristol Otel'inde Harun El-Aziz Bey'e" diye yazıyor-du ve Sirkeci Postahanesi'nin damgasını ihtiva ediyordu.

Sadi Bey, zarfın etrafını gözden geçirerek:

- Sizin Bristol Otel'i'ne ineceğinizi kim biliyordu? diye sordu.

- Hiç kimse bilmiyordu. Ben ancak dün sabah İstanbul'a gelerek Ethem Bey ile buluştuktan sonra muvakkaten Bristol Otel'inde oturmaya karar verdim.

- Tabii Doktor da gece sizinle birlikte dün gece otelde kalmıştı!..

- Hayır; ben Harun Bey'i otele bıraktıktan sonra Nişantaşı'nda akrabamdan birinin nezdine gittim.

- Yaa! Çok şâyân -ı dikkat! Anlaşıyor ki birisi sizin işlerinizi yakından takip ediyor.

Sadi, zarfın içinde dörde katlanmış bir kâğıt parçası çıkar-dı. Kâğıdı tamamen açarak masanın üstüne yaydı.

Kâğıdın ortasında, birtakım matbu hurufat kesilip yapıştırılarak bir cümle teşkil edilmişti. Bu cümle de şu suretle tertip olunmuştu: "Hayatınızı muhafaza etmek isterseniz Çekmece Gölü'ne yaklaşmayınız ve sakınınız."

Yalnız "Çekmece Gölü'ne" kelimesi el yazısıyla yazılmıştı.

- Ne dersiniz Sadi Bey? Acaba şu mektubun kimin tarafın-dan yazıldığını ve benimle bu derece kimin alakadar olduğunu tahmin ediyorsunuz?

Sadi iptida gülerek Doktor Ethem Bey'e döndü.

- Ben de size sorayım Ethem Bey; bu mektubun da diğer vekâyi gibi bir yed-i gaib⁸⁰ tarafından tertip edildiğine mi kâilsiniz?

Bu soru Harun Bey'i mütehayyir etti⁸¹ ve Sadi Bey'e bakarak:

- Fakat anlaşıyor ki siz bana ait, benim bilmediğim bazı hadiselerle vâkıfsınız. Bunları ben de öğrenmek isterim.

80 *Yed-i gaib*: Gizli el.

81 *Mütehayyir etmek*: Hayrete düşürmek.

Sadi cevaben:

- Emin olunuz Harun Bey, dedi. Yazıhanemden çıkmadan evvel, bizim bildiğimiz vekâyie tamamen vâkıf olacaksınız. Fakat ondan evvel müsaadenizle bu garip vesıkayı tetkik edelim. Bu mektup anlaşılan dün öğle üstü yazılmış ve hemen postaya verilmiştir. Nihat; çünkü *Tasvir-i Efkâr*'ı okudun muydu?

- Evet; fakat bilmem muhafaza ettim mi?

- Eğer saklamamış isen bana hemen o nüshadan bir tane bulmalısın.

Bahsin en hararetli yerinde mektubun ruhunu tahlil ederken Sadi'nin bir gün evvelki gazeteyi istemesine iptida ötekiler gibi ben de hayret ederek aramaya başladım ve masanın gözünde bir gün evvelki *Tasvir-i Efkâr*'ın bazı kâğıtlarla buldum ve Sadi'ye uzattım.

Sadi, süratle gazetenin ilan kısmına göz gezdirdikten ve bir noktada tevakkuf ederek bana eliyle bu noktayı işaret etti gazeteyi uzattı:

- Nihat; lütfen bana şu ilanı oku.

Başında büyük bir sigara kâğıdı resmi bulunan ilan şu satırları ihtiva ediyordu:

"İyi bir sigara içmek bir zevktir. Bu da ancak kâğıdın hüsn-i intihâbıyla⁸² kabil olur. Sigara kâğıdı, erbabı indinde büyük bir meseledir. Hayatınızı muhafaza ve saadetinizi temin etmek isterseniz en iyi kâğıdı intihâb ediniz. Ve arayınız. Bu bapta diğer kâğıtlar sigara kâğıdımıza yaklaşamaz. Taklitlerinden sakınınız."

İlan daha uzuyordu; Sadi sözümü kesti ve ellerini ovuşturarak sevinçle:

- Bu baptaki fikrin nedir, Nihat? diye sordu.

Doktor Ethem Bey, bazı tezâhürât-i garibe-i dimağiye görmüş gibi dikkatle Sadi'nin gözlerine bakıyor, halbuki Harun

82 *Hüsn-i intihâb*: İyi seçmek.

Bey daha büyük bir hayretle benim cevabımı bekliyordu. Ni-hayet dayanamayarak dedi ki:

- Doğrusu ben sigara kâğıdı ilanı ile bizim bahsimiz arasın-daki münasebeti bir türlü anlayamadım. Zannederim bu ilan bizi bahsimizden alıkoyuyor.

- Bilakis. Şimdi yine aynı mektubu tetkik ile meşgulüz. Ha-run Bey, Nihat benim tetkikat esnasındaki usulüme sizden daha iyi vâkıf iken o da şu ilanla mektup arasındaki münase-beti anlayamadı.

Hemen itiraf ettim:

- Hakikaten anlayamadım hocam.

Mektuptaki harflerin iri iri eser-i matbuadan kesilmiş ol-duğunu görüyorsun da ilan ile mektubun arasındaki nispeti neden bulamıyorsun? Mektupta mevcut olan "hayatınızı mu-hafaza etmek isterseniz", "yaklaşmayınız" ve sakınınız" keli-meleri, harfleri aynen ilanda da yok mu?

Hatta "yaklaşma" kelimesi ilanın "yaklaşamaz"ı iken şeş ve mim harfleri kalemle birleştirilmiş. Nihayetindeki "ınız" da ila-nın "arayınız" kelimesinden kesilmiş, yan yana şu kâğıdın üs-tüne yapıştırılmış ve yalnız açık kalan "Çekmece Gölü"ne" ke-limesi bozuk bir hat ile yazılarak mektup vücuda getirilmiştir.

Hepimiz hayretten alkışlamıştık. İptida Doktor:

- Aşıkâr bir hakikat, dedi. Muhakkak bu mektup bahsettiği-niz ilandan kesilmiş; çünkü işte matbu hurufatı, hatta gazete-nin kâğıdı da kendini gösteriyor. Fakat ben en ziyâde hayrete düşüren sizin mektubu okur okumaz mehazını⁸³ nasıl buldu-ğunuzdur!..

- Doktor Bey, zannederim ki bir kadın iskeleti ile bir erkek iskeleti arasındaki farkı hemen bulursunuz.

Ethem Bey bilâtereddüt cevap verdi:

- Tabii, derhal.

- Niçin?

83 Mehaz: Kaynak.

- Çünkü bu benim sanatımdır. Hemen aradaki farkı gözlerim tayin eder. Birinin teşkilatındaki genişliğe, kalınlığa mukâbil diğeri...

- Evet; pekâlâ, öteki de benim sanatımdır. Ben gecelerimi yerli ve ecnebi gazetelerini baştan başa okumaya hasrederim, hatta ilanlarını da gözden geçirmek benim için ayrı bir zevk teşkil eder.

Bu mümarese⁸⁴ bana gazetelerin hurufatı ve kâğıtları arasındaki farkı el ve göz delaletiyle tayin etmek kabiliyetini verdi. Mektubun dün yazılmış olması dünkü *Tasvir-i Efkâr*'dan kesilmiş olması ihtimâlini de artırıyor. Mektubun ihtiva ettiği kelimeler, sık sık gördüğüm sigara kâğıdı ilanını bana kolaylıkla hatırlattı.

Mektup hakkında daha fazla istihraçta bulunmadığını merak ederek sordum:

- O hâlde gazetenin ne suretle kesildiğini zan ve tahmin ediyorsunuz?

- Gazete tırnak makasıyla kesilmiş; çünkü dikkat ederse-niz görürsünüz ki bir kelimenin kesilmesi için makası iki defa tahrike⁸⁵ lüzum görülmüştür. Bu hâl makasın küçük olduğunu gösterir.

- Öyle ise demek birisi kelimeleri tırnak makasıyla kesmiş ve zank ile yapıştırmış.

- Hayır; kola ile.

- Pekâlâ; kola ile yapıştırılmış da yalnız Çekmece Gölü kelimeleri neden el ile yazılmış?

- Çünkü ilanda o kelimeleri bulmak kabil olamamış.

Harun El-Aziz Bey mektubu bir kere daha tetkik ettikten sonra dedi ki:

- Hepsini kabul ettikten sonra bütün bunlardan ne netice elde ediyorsunuz?

84 Mümarese: Alışma, yatkınlık.

85 Tahrik: Hareket.

- Mektubun bu suretle bir gazeteden kesilerek tertip edilmesi şüpheli yok ki yazının tanınmasına mâni olmak içindir. Bundan anlaşılıyor ki mektubu yazan zat ya size yabancı değildir yahut şimdiye kadar yabancıydı; fakat yakında kendisiyle tanışacaksınız. Diğer taraftan kelimeler birbirinin yanına muntazaman yapıştırılmamıştır. Mesela "sakınınız" kelimesi satırdan ne kadar aşağıya düşmüştü! Bu acaba bir dikkatsizlik eseri mi, yoksa aceleden mi ileri geliyor? Bence aceledendir. Çünkü mektubu yazan Harun Bey'e bu işaratta bulunmaya fazla bir ehemmiyet atfetmişti. Binâenaleyh bütün dikkatini hasretmeliydi. Acele ve telaş mektubun hüsnü tertibine mâni oldu. Fakat aceleye sebep neydi? Bunu bilemeyiz.

Doktor Ethem Bey mühtehziyâne:

- Artık bundan sonraki istihraçlar hep uzak bir tevehhüm-den ibaret görünüyor.

- Daha ziyâde ihtimallerden ibarettir. Siz isterseniz bana tevehhüm ettiğimi söyleyiniz. Fakat ben bu mektubun bir otelde yahut bir yazıhanede yazılmış olduğunu da muhakkak addederim.

Doktor sordu:

- Bunu nereden keşfettiniz?

- Eğer bu mektubu dikkatle tetkik edecek olursanız kelimelerin yapıştırıldığı kâğıdın çizgili olduğunu ve altından bir kısmının yine küçük bir makasla kesilmiş bulunduğunu görürsünüz. Bu kesilen kısımda otelin veyahut yazıhanenin ismi ve adresi yazılmıştı. Diğer taraftan adresin soluk mavi mürekkeple ve gayet fena bir Frenk ucuyla yazılmış olduğuna da dikkat ediniz. Bu da mektubun bir otelde yazılmış olması ihtimalini artırıyor. Şimdi İstanbul'daki belli başlı otellerin mektup kâğıtlarını tetkik suretiyle evvela mektubun yazıldığı oteli, sonra da mektubu göndereni bulmak mümkündür.

Bundan sonra Sadi, mektubu aydınlığa uzatarak tetkik etti ve:

- Başka hiçbir iz yok, dedi. Harun Bey acaba İstanbul'a avdetinizden beri başka hiçbir şeye dikkat etmediniz mi?

- Hayır, Sadi Beyefendi. Ehemmiyetli bir hadise hatırlamıyorum.

- Acaba birisinin sizi takip ettiğini fark etmediniz mi?

- Beni kim takip edecek ve neden takip etsin?

- Acaba hayat-ı mutadenizi ihlâl eden yahut nazar-ı dikkat veya hayretinizi celp eden hiçbir şey yok mu?

- İki gün içinde ne olabilir? Hayat-ı mutademden hariç, diyorsunuz. Potinlerimden birisinin bir teki kayboldu. Eğer bunu bir hadise telakki ederseniz söyleyeyim. Başka gayrimuntazır⁸⁶ hiçbir hadise hatırlamıyorum.

- Demek ki potinlerinizin bir tekini kaybettiniz?

Doktor Ethem Bey cevap verdi:

- Hayır; kayıp değil. Bulamadılar. Zannederim ki otelde iyice aranınca bulunur.

Fakat Sadi, bu bahsi kapamak istemeyerek hemen isti'câl⁸⁷ ile sordu.

- Harun Bey, lütfen en ufak teferruatına kadar potininizin nasıl kaybolduğunu bana anlatınız.

- Fakat Ethem Bey'in dediği gibi bunun büsbütün ortadan kalkmış olmasına ihtimâl vermem. Çünkü sabah temizlenmesi için potinlerimi kapının önüne bırakmıştım. Sonra yalnız birisini buldum. Otelin garsonuna sordum, bana kendisinin de haberdar olmadığı cevabını verdi. Halbuki potini daha yeni almıştım ve hiç giymemiştim.

- Giymediğiniz potini neden temizletmek ihtiyacını hissettiniz?

- Çünkü yolda biraz hırpalanmış ve tozlanmıştı.

- O hâlde belki bu sabah yeni potin de aldınız?

- Evet; daha birçok şeyler aldım. Ben üstüme başıma pek o kadar dikkat etmem. Fakat potini zayi edersem acıyacağım.

⁸⁶ Gayrimuntazır: Beklenmedik.

⁸⁷ İsti'câl: Acele etmek, aceleci davranış.

Çünkü Mısır'da meşhur bir mağazaya yaptırmıştım. Bir kere de giymedim.

Sadi başını sallayarak:

- Madem bir kere giymediniz, bu bir tek potin kimsenin işine yaramayacaktır. Ben de Doktor Ethem Bey'le hemfikirim. Potinlerinizin tekini yakında bulacaksınız, dedi.

Bir saniyelik bir sükûnetten sonra Harun Bey:

- Zannedirim ki benden kâfi derecede bahis olundu. Şimdi sıra bana ait olan bahse geldi, dedi.

Sadi:

- Evet; hakkınız var. Şimdi Doktor Ethem Bey yeddinizdeki vesâiki bir kere de lütfen Harun El-Aziz Bey'e okuyunuz.

Bunun üzerine Doktor Ethem Bey cebinden "El-Aziz" menkabe-i tarihiyesini ihtiva eden vesâiki çıkararak okudu.

Harun, bu menkabeyi büyük bir merak ve hayretle takip ediyor, ara sıra büyük bir taaccüple⁸⁸ başını sallıyordu. Doktor bunları bitirince haykırdı:

- Demek ki ben uğursuz bir servete tevarüs ettim... Esasen daha küçüklüğümden hatırlarım; bu habis ve esrarengiz köpekten bahsederlerdi, bu hikâye bir aile masalı gibi bizim aile efradı arasında söylenir dururdu. Fakat buna şimdiye kadar hiç ehemmiyet atfetmemiş ve masaldan başka bir kıymet vermemiştim. Halbuki amcamın suret-i vefatı üzerine bu vesâik fevkalade mühim görünüyor. Yalnız bu vekâyî tahkikât-ı adliyeyi istilzâm⁸⁹ etmiyor mu?

- Tabii edecek.

- Ondan sonra otele bana gönderilen mektubun da şimdi manasını daha ziyade anlıyorum.

Doktor Ethem Bey:

- Anlaşılan birisi Çekmece Gölü esrarına bizden ziyade vâkıf bulunuyor, dedi.

⁸⁸ Taaccüp: Şaşırma.

⁸⁹ İstilzam: Lüzumlu olmak. Gerektirmek.

Sadi Bey cevaben:

- Evet, dedi hem de bu zat sizi tehlikeden sıyânet etme isteyen birisi olacak. Harun Bey, bütün vekâyî-i ma'lûmeye âgâh oldunuz. Ortada büyük bir muamma bulunduğunu da öğrendiniz. Şimdi bizim için cevapları pek büyük ehemmiyeti haiz olan bir sual vardır: Çekmece'deki malikânenize gitmek ister misiniz, istemez misiniz?

- Niçin gitmeyecekmişim?

- Olabilir ki ailenize musallat olan şeytan sizi tedhiş eder ve hayatınızı tehlikeye atmaktan çekinirsiniz.

- Yeryüzünde göze görünmeyen, gayri maddi hülâsa el ile tutulmayarak kurşundan müteessir olmayan bir şeytana itikat edemem. Bu şeytanın beni malikânede ikamet menedemeyeceğine de kâni olabilirsiniz.

Harun El-Aziz Bey bunları söylerken gözlerinde inat ve azmi okunuyordu. Tekrar dedi ki:

- Fakat sizin bana hikâye ettiğiniz vekâyî hakkında biraz kendi kendime düşünmeye ihtiyacım var. Size bu bapta son sözü söylemek için bir iki saat düşünmeliyim. Bana bir iki saat müsaade ediniz. Ve iki saat sonra eğer katibiniz Nihat Bey bana, otele gelmek zahmetini ihtiyar ederse çok müteşekkirim olurum. Sizden hem belki istirhamlarda bulunacağım.

Sadi, bana dönerek:

- Gidebilir misin Nihat? diye sordu.

- Maalmemnuniye.⁹⁰

- O hâlde müsaadenizle. Doktorla geze geze gideriz, diyerek Harun Bey doktorla birlikte kalktı ve ellerimizi sıkarak çıktı.

Sadi hemen bir iş adamı hâlinde kalktı. Ceketini düzeltti, fesini giydi ve bana kendisini takip etmemi söyleyerek:

90 *Maalmemnuniye*: İçten gelerek, seve seve.

- Nihat, bu muammanın hâlli bizim için büyük bir zevk teşkil edecek. Zahmetlerimizin acısını beleğan mâ belâğ⁹¹ çıkaracağımıza şüphe etme.

Merdivenleri dörder basamak atlayarak indik. Yeni Cami önünde onlar bizden yüz adım ileride yürüyorlardı.

- Koşup onlara yetişeyim mi? diye sordum. Sadi lüzum görmedi.

Bunun üzerine önümde yeni bir muamma daha açıldı. On dakika evvel tatlı tatlı konuştuğumuz bu iki adamı niçin takip ediyorduk? Sadi adımlarını sıklaştırdı ve onlarla aramızdaki mesafe yarıya indi ve yirmi metre yakın kaldığımız zaman Köprü'ye geldik.

Köprü paralarını verirken gözleri daima etrafını tetkik eden Sadi bir sada-yı memnuniyet izhar etti. Gözlerinin baktığı istikamete dikkat ettim. Biraz ileride bir kupa gidiyordu. Süratle iki adım attığımız zaman kupanın içinde bir müşteri bulunduğunu da fark ettik.

- İşte aradığımız adam. Çabuk yürü. Belki şu herifin yüzünü de görürüz.

Köprünün ortasında siyah sivri sakallı, açık kırmızı fesli ve parlak gözlü bir şahsı kupanın camları arkasından teşhis ettim. Sadi Bey kupaya doğru yürürken bu herif arabanın diğer tarafındaki penceresinden eğilerek arabacıya bazı emirler ita etti ve araba Galata'ya doğru hızlandı.

Sadi, hemen etrafta boş bir araba aradıysa da bulamayınca Köprü'nün ortasından süratle koşmaya başladı. Fakat beyhudeydi. Çünkü araba Galata'da kaybolup gitmişti. Rengi koşmaktan kıpkızıl olmuş bir hâlde Sadi'ye tekrar yaklaştığım zaman kemâl-i hiddetle:

- Allah belasını versin. Ne talihsizlik ne ahmaklık, diye söyleniyordu.

Dedim ki:

91 *Beleğan mâ belâğ*: Çok fazla miktarda, bolca.

- Bu adam kimdi?
- Hiç ma'lûmatım yok.
- Acaba bir casus mu?

- Demin Harun Bey'den işittiklerimize bakılırsa birisi onu Mısır'dan avdetinden beri takip ediyor. Harun'un Bristol Otel'inde ikamet ettiğini o kadar süratle nasıl öğrendiler? Birinci gün onu casuslayan tabii bugün de casuslayacaktır. Aklına geliyor mu Doktor Ethem Bey esrarengiz menkabeyi yazıhanede okurken ben iki defa pencereden dışarı bakındım.

- Evet. Dikkat etmiştim.

- İşte acaba dışarıda kimse bekliyor mu, diye bakmıştım; fakat kimseyi göremedim. Bundan anlaşılıyor ki fevkalade zorlu, kuvvetli ve zeki bir düşman karşısındayız. Görüyorsun ya, ne kadar karışık, esrarengiz bir muamma var. Fakat acaba bu zat Harun Bey'in dostu muydu, yoksa düşmanı mıydı? Ben bu muakkıbı⁹² anlamak için Harun ve Ethem beyleri takip ettim. Halbuki herif o kadar mahir ki yayan bekleyecek yerde araba ile bekledi ve nazar-ı dikkati hiç celbetmemek için araba onlardan daha önde bulunuyordu. Hepsi karşımızdakinin ne müthiş bir rakip olduğunu yüzümüze çarpıyor. Fakat bunlar benim merakımı fevkalade tahrir etmektedir. Yalnız bir kabahati, daha doğrusu bir gafleti var.

- Arabacıya kendisini tanıtmış oluyor, değil mi?

- Evet!

- Fakat ne kadar şâyân-ı teessüf ki arabanın numarasını almadık.

- Vakıâ defterime kaydetmedim. Fakat zihnimde mukayyet olsa gerektir.

- Sahi mi, hatırınızda mı?

Sadi elini anlına götürerek:

- Tabii. İkinci Daire 17 numara. Fakat bu şimdi bizim işimize yaramaz. Eğer arabadan önce hareket edebilsek ve başka bir

92 *Muakkıb*: Ardına düşen, takip eden, ardından koşan.

araba bulabilseydik; doğru Bristol Otel'ine gider, onu beklerdik.

Hem bu suretle konuşuyor hem de Galata'da sol taraftaki dükkânları seyrederek yürüyorduk.

Sadi dedi ki:

- Şimdi onları takip etmemiz beyhudedir. Öteki gölgeyse çoktan kayboldu, gitti. Şimdi elimizde başka bir yol var. Arabanın içindeki herifi tanıyabilir misin?

- Sakalında başka simasının hiçbir yerini göremedim.

- Ben de öyle... Şimdi Nihat, artık geriye dönelim.

Yazıhanedeki yerlerimize oturur oturmaz Sadi hemen Sabri'yi çağırdı. Bu on üç yaşındaki şeytan karşımızda parlak gözleriyle istifhamkâr bize bakarken Sadi:

- Sabri, dedi; Altıncı Daire'den Galatasaray'a, Tünel'den Taksim'e kadar ne kadar otel var?

- Bilmiyorum. Fakat gidip sayabilirim.

- Şimdi hepsini birer birer bulacaksın.

- Peki efendim.

- İşte sana üç yüz kuruş her otelin kapıcısına yirmi kuruş verirsin.

- Evet, efendim.

- Kapıcılardan kâğıt ve sürülüptü sepetlerini isteyeceksin ve onlara mühim bir telgrafın yanlışlıkla otele gönderildiğini söyleyeceksin, anladın mı?

- Evet, efendim.

- Fakat senin aradığın, adresi yanlış bir telgraf değildir. Senin arayacağın bir *Tasvir-i Efkar* gazetesidir. Bu gazetenin bir kısmı makasla kesilmiş olacak. İşte şu *Tasvir-i Efkar*'ı gördün mü? Bak şuradaki ilan, arayacağın nüshada kesilmiş bulunacaktır.

- Anladım efendim.

- Birçok otellerde kapıcılar belki seni daha içerde bir garsona havale edecektir. Ona da beş on kuruş verirsin. Otellerden onda sekizi sepetleri dökmüşler yahut kâğıtları yakmış bulunacaklar. Fakat hepsine başvurmalı, iyice aramalısın... Bulursan iki lira da sana vereceğim.

Bu işi en iyi becerecek Sabri idi. Parayı alarak çıktı. Ben Sadi'nin bu meseleye atfettiği ehemmiyete şaşarak:

- Çekmece Gölü hadisesi adeta bugün sizin yegâne meşguliyetinizi teşkil ediyor.

- Evet; bu işteki esrar, bende fevkalade azim bir hırs vücuda getirdi. Karşımızdaki muzallem⁹³ şahsiyât kimdir? Bunu mutlaka bulmalıyız. Bu galibiyet bize azim bir şeref bahşedecek. Şimdi İkinci Daire dahilindeki merkezler vasıtasıyla bu 17 numaralı arabayı bulalım.

93 *Muzallem*: Karanlık.

Silsile-i Hadisat

Sadi'nin bir kabiliyetine fevkalade hayranım. En muzıl⁹⁴, en müşkül ve şâyân-ı hayret vekâyîi takip ederken bir saniye sonra diğer bir mühim meseleye nakl-i iştigal edebilir. İki saat sanki Çekmece Gölü hadisatıyla hiç alakadar değilmiş gibi yazıhaneye ait umuru tedvir eyledi. Bu esnada ben de kendi masamda Edirne'deki bir müvekkilimize mektup yazıyordum. Fakat bütün dimağım Harun Bey'e gelen mektupla, Köprü üstündeki arabanın müşterisini düşünüyordu.

Tam vaktinde Sadi Bey odama girdi:

- Haydi Nihat, ben de geleceğim, dedi.

Yarım saat sonra Bristol Otel'inden içeriye giriyorduk. Kapıcı bizi görür görmez:

- Buyurunuz; Harun El-Aziz sizin geleceğinizi haber vermiş ve derhal odasına isal edilmekliğinizi emreylemişti, dedi.

Rumcayı pek iyi bilen Sadi Rum kapıcıya kendi lisaniyla sordu:

- Acaba, Harun Bey'den sonra otelinize yeni kimse geldi mi? Ahbabımdan birisinin vürudunu⁹⁵ bekliyordum.

Kapıcı biraz düşündü:

- Evet; dün akşam Trabzon'dan Artin Katmeryan isminde bir çiftlik sahibi ile zevcesi gelmişti. Bugün de Selanik'ten bir Sırp ana kız geldi.

- Acaba bahsettiğiniz Artin Katmeryan, uzun boylu kır sakallı, tıknazca mıdır? Hariçten üç dört gün evvel gelmişti.

- Hayır efendim; bu kısa boylu zayıf, kesik bıyıklı kendi hâlinde görünen bir adamdır. Dün akşam eşyasıyla vapurdan geldi.

- Öyle ise aldanmışım. Ya Sırlı madam ile kerimesi?

- Onlar da bir Sırp konsolosunun ailesiymiş. Konsolos Selanik'te vefat edince buradaki akrabalarının nezdine gelmişler. Sanırım ki bir iki gün sonra ailelerinin yanına gidecekler.

94 Muzıl: Bilmeceli, muamma dolu.

95 Vürud: Geliş, gelme.

- Teşekkür ederim. Bahsettiklerinizin hiçbirisini tanımıyorum.

Merdiveni çıkarken Sadi, yavaşça bana dedi ki:

- Mühim bir noktayı daha hâl eyledik. Harun'u bu derece hararetle takip eden zat bu otelde ikamet etmiyor. Bundan anlaşılıyor ki herif hem fevkalade ihtiyât-kârâne hareket ediyor hem de tanınmış olmaktan korkuyor. Gelen kim?

Birinci katta koridoru dönerken birdenbire Harun El-Aziz Bey'i karşımızda gördük. Harun Bey yüzü kıpkırmızı, fevkalade hiddetli görünüyordu.

- Ne var, ne oldu Harun Bey? Pek hiddetli görünüyorsunuz, diye ben sordum.

- Anlaşılmaz bir küstahlık. Bu otel haydutlar yatağı mı, nedir? Ben şakanın bir derecesini bilirim. Fakat bu bütün itidalimi ihlal edecek dereceyi buldu. Evvelce bir tanesi kayboldu. Şimdi bir başka potininin teki de yok.

- Demek siz potininizi taharrî⁹⁶ ile meşgulsünüz?

- Evet ya; hemen bir saatten beri bu acayip keyfiyeti hâl için uğraşıyorum. Bir teki kayıp olmasına nazaran bunun bir şaka olması ihtimalini düşünüyorum.

- Bir başka potininizin teki de bugün kayıp oldu, öyle mi?

- Evet; üç potinim vardı. Birisinin teki evvelce, birisinininki de bugün kayıp oldu. Diğerleri de ayağımdadır.

O esnada bir Ermeni otel hizmetçisi koridordan geçiyor-du. Harun Bey buna haykırdı:

- Otelin içinde aptal gibi dolaşacağına potinin tekini bulsaydın ya!

- Efendim bütün oteli aradım. Her odaya sordum. Kimse-nin haberi yok...

- Eğer bu akşama kadar bulamazsanız, size haber veriyorum, bu akşam hırsız yatağında kalamam.

96 Taharrî: Aramak.

- Rica ederim, efendim, biraz müsaade ediniz. Her hâlde bulacağız.

- Dikkat ediniz ki bu sırada da bir başka eşyam daha kayıp olmasın. Sadi Bey affedersiniz, sizi ayak üstünde beklettim.

- Zarar yok efendim. Meselenin ehemmiyet-i mahsusası var.

- Demek ki şu basit hadiselere bir ehemmiyet-i mahsusası atfediyorsunuz?

- Hiç şüphesiz. Biz bütün bu kaybolan bir tek potinlerinizin kimin tarafından alındığını zannediyorsunuz?

- Bu bapta hiçbir fikrim yok. Ben yalnız çok acayip buluyorum.

- Ben ise çok karışık, mahirane tertip edilmiş birtakım silsile-i hadisât görüyorum ki hepsi birbirine merbuttur. Fakat nihayetü'l-emir bu silsile-i hadisât'dan birini iyice tefahhusa⁹⁷ imkân bulacağız. Arkasından hepsi keşfolunabilecek.

Harun Bey'in odasına girdiğimiz zaman Sadi henüz oturmadan sordu:

- Kararınızı anlayabilir miyim, Harun Bey?

- Çekmece'ye gideceğim.

- Ne vakit?

- Hemen bu hafta içinde.

- Bence de bu tarz hareket en münasibidir. Zannederim ki İstanbul'da sizi birisi casusluyor. Bu casusu bulmak lazımdır. Fakat bu kadar nüfusu olan bir şehirde sizi takip eden şahsı bulmak güçtür. Diğer taraftan eğer size bir fenalık etmek isteniyorsa burada ona mâni olmak hemen hemen imkânsızdır.

Bundan sonra Sadi Bey sigara yakarak karşısında oturan Doktor Ethem Bey'e dedi ki:

- Biraz evvel bizim yazıhaneden çıktıktan sonra birisi tarafından takip olduğunuzun farkında mısınız?

97 *Tefahhus*: Bir şeyin, bir meselenin iç yüzünü dikkatle araştırma.

Doktor kemâl-i hayretle:

- Takip mi olunduk? Kim takip etti?

- İşte onu ben de bilmiyorum. Komşularınız içinde yahut Çekmece'deki tanıdıklarınız meyanında uzun sakallı birisini hatırlıyor musunuz?

Ethem Bey biraz düşündükten sonra:

- Hayır!.. Hiç hatırlamıyorum... Fakat yalnız Çekmece'de Mübarek Paşa'nın emektar hizmetçisi Hristo'nun biraz sakalı vardır.

- Yaa!.. Bu Hristo şimdi nerede oturuyor?

- Köşkün muhafazası ona tevdi edilmiş olduğu için tabii Çekmece'dedir.

- Bugün onun orada olup olmadığını anlamalıyız.

- Nasıl anlayacağız?

- Bana bir kâğıt veriniz.

Sadi, küçük bir kâğıdın üzerine bazı şeyler yazdı. Sonra bunu okumaya başladı: "Harun El-Aziz Efendi geliyor. Her şey hazır mıdır?"

- İşte bu iki satır kâfi gelecektir. Şimdi bu telgrafı Hristo'ya gönderebileceğim en yakın telgrafhane neresidir? Doğrudan doğruya Küçükçekmece Telgrafhanesi değil mi? Âlâ... Bu telgrafhane memurlarından kimseyi tanıyor musunuz?

Ethem Bey cevap verdi:

- Evet, memur Hayrullah Efendi ahbabımdır.

- Âlâ!.. Bu zata da şöyle bir telgraf çekeriz: "Bu telgrafı doğrudan doğruya Hristo'nun yeddine⁹⁸ veriniz ve kendisine okuyunuz. Eğer kendisi orada yoksa Bristol Otel'inde Harun Bey'e iade ediniz." İşte bu suretle akşama kadar Hristo işinin başında mıdır, değil midir öğrenmiş oluruz.

Harun Bey:

98 Yed: El.

- Çok iyi düşündünüz. Yalnız şimdi Ethem Bey biraz Hristo hakkında ma'lûmat versin.

- Evvelce söylediğim gibi, bu Hristo ile zevcesi ailenizin pek eski emektarlarıdır. Hatta rivayet olduğuna göre pek namuslu adamlarmış. Mübarek El-Aziz Paşa vefatı üzerine kendilerine verilmek üzere iki yüz lira da vasiyet etmiştir.

- Onlar bu vasiyetten haberdar mıdır?

- Evet!.. Zaten Mübarek Paşa hayratından bahsetmekten pek ziyade hoşlanırdı.

- Acaba başka kimseye teberruatta bulunulmuş mudur?

- Pek çok... Fakat hemen hepsi hal-i hayatında teberru edilmişti.

Sadi, biraz düşündükten sonra yine Ethem Bey'e hitaben:

- Harun Bey'in affını istirhâm ederek bir sualde bulunaçağım. Mademki kendilerini alakadar eden mesele ile benim meşgul olmamı talep ediyorlar. Mübarek Paşa'nın serveti ne kadardır?

- Mübarek El-Aziz Paşa'nın emlâkinden maada yalnız nu-kut olarak seksen bin lirası kalmıştır.

Sadi, gözlerini açarak hayretle:

- Öyle mi, dedi; ben Mübarek Paşa'nın bu kadar vasi bir servete sahip olduğunu zannetmezdim.

- Bir sual daha sormaklığma müsaadenizi rica ederim: El-Aziz aile-i kadimesinin bu serveti Harun Bey'den sonra kime intikal edecek?

Doktor Ethem Bey:

- Ailenin son çapkın ferdi de vefat ettikten sonra Harun Bey son ferdi bulunuyor. Eğer hafazanallah Harun Bey evladı olmaksızın vefat edecek olursa bütün bu servet evkafa intikal edecektir.

- Bu ma'lûmatı çok şâyân-ı dikkat buluyorum. Şimdi sizin Çekmece'ye azimetinizden bahsedelim. Tabii yalnız gitmeyeceksiniz.

- Doktor Ethem Bey bana refakat eder.

- Fakat Doktor Ethem Bey'in tabii kendi meşguliyeti vardır. Esasen hanesinin de size pek yakın olmadığını bilirim. Diğer taraftan sizin yanınızda emniyetli bir zatın daima kalması lazım gelir.

- Buna neden lüzum gördünüz Sadi Bey?

- Çekmece Gölü civarında bazı esrarın gizlenmiş olduğu na şüpheli yok. Bu esrarın keşfi[ni] ailenizin etrafında dolaşmış olan baykuşların hücumundan muhafazanız lazımdır.

- Sadi Bey; eğer bunun için uzun zaman lüzum görmüyorsanız acaba sizden bir çare bulabilir miyiz?

- Ne demek istediğinizi anlıyorum. Pek ziyade lüzumlu gördüğüm sıralarda beni yanınızda bulacağınızdan emin olunuz. Fakat şimdi, hemen sizinle beraber gelmeme imkân yoktur.

- O hâlde benim yalnız gitmekliğimi mi tensip ediyorsunuz?

Sadi bu sual üzerine yüzüne baktı. Ne demek istediğini hemen anlayarak güldü. Elini omuzuma koyarak:

- Eğer kâtibim kabul ederse sizin en iyi murakıp ve muhafızınız Nihat olacaktır. Nihat, her manasıyla itimada şâyândır, deyince buna karşı biraz düşünmek lazım gelirken Harun Bey birdenbire emrivaki husule getirdi; elimi hararetle sıkarak:

- Size çok teşekkür ederim Nihat Bey. Sadi Bey rehberliğiyle eğer Çekmece Gölü esrarını birlikte keşfedersek size minnettar olacağım ve bu ilginizi hiçbir zaman unutmayacağım.

Biraz düşündükten sonra teklifi reddetmeye sebep görmedim. Ustam Sadi Bey'in Çekmece Gölü hakkında bana ilkâ ettiği⁹⁹ merak, beni Çekmece'ye sevk eden amillerin en mühimiydi. Büyük bir perde-i esrar altında kalan şu Çekmece köpeği neydi? Halkın, civardaki köylülerin dilinde bu köpeğin

99 İlkâ etmek: İlham vermek.

mahiyeti nasıl deverân ediyordu? İşte bunları; şimdiye kadar hiç aranmamış olduğu için keşfedilememiş zannediyor ve küçük taharrîyâtın mutlaka bana birçok muvaffakiyetler temin edeceğinden emin bulunuyordum.

- Pekâlâ; dedim. Sizinle maalmemnuniye geleceğim.

Sadi gülerek:

- Beni de vekâyi-i câriyeden¹⁰⁰ günü gününe haberdar edersiniz; eğer hallinde müşkülât çekeceğiniz bir mesele zuhur ederse size buradan talimat veririm. Cumartesi gününe kadar gidersiniz, değil mi Harun Bey?

- Acaba Nihat Bey o gün gitmeyi münasip görür mü?

- Evet; hay hay.

- Öyle cumartesi gününe kararlaştı. Eğer fevkalade bir hadise olmazsa cumartesi sabahı onu yirmi geçe treni ile Sirkeci İstasyonu'ndan hareket ederiz.

Bu karar üzerine tam kalkacağımız sırada Harun El-Aziz Bey süratle haykırdı ve küçük yazıhanenin önünde eğilerek arkada köşeye sıkışmış bir potin çıkardı.

İşte iptida kaybettiğim potinin teki. Doktor Ethem Bey hayret içindeydi:

- Sabahleyin yemek yemeden evvel odanın her tarafını biz-zat aramıştım. Şimdi bu potin nereden çıktı?

Harun Bey de aynı tarzda:

- Ben de her tarafı altüst ettim ve hiçbir şey bulamadım. O hâlde biz diğer odada yemek yerken bunu garson getirip bırakmış olacak.

Garsonu çağırdılar. Halbuki garson potini henüz bulamadığını bildirdi. Bu suretle keşfine çalıştığımız silsile-i esrara bir yeni hadise daha ilave edilmiş oldu. Filhakika Mübarek El-Aziz Paşa'nın feci suret-i vefatının keşfe çalıştığımız şu iki gün içinde yeniden yeniyen nasıl muammalar karşısında kaldık? Bir kere *Tasvir-i Efkâr*'dan kesilen kelimelerle mürettep mektup,

100 *Vekâyi-i cariye*: Gerçekleşen olaylar.

Araba içinde sakallı mütecessis¹⁰¹, iptida bir potinin bilahare diğer birinin ve yalnız tekinin gaybubeti, nihayet bu teklerden birinin bulunması.

Akşama doğru yazıhaneye biraz uğradıktan sonra Sadi, beni evine akşam yemeğine davet etti. Dizdariye Yokuşu'ndaki yeni ve büyük evinde Sadi, fevkalade düşünceli, sakın bulunuyordu. Uzun kirpiklerinde, kırışan alnında -tabii ki benim gibi- bu müteakip esrarı hâlâ çalıştığını ve bazen kıvrılan dudaklarıyla uzak bir hayali takip ederek bir şey gördüğünü okuyordum.

Karanlık oluncaya kadar Sadi sigarasını içerek, dumanların içinde tefekküratını terk etmedi. Akşam yemeğine yakın iki telgraf geldi:

"Çekmece Telgrafhanesi'nden aldığım bir telgrafta Hristo'nun köşkte olduğu bildiriliyor.

Harun"

İkinci telgraf ise şu mealde idi:

"Emriniz mucibince otelleri dolaştım ve hiçbirinde kesilerek sepete atılmış Tasvir-i Efkâr nüshası bulamadım.

Sabri"

Sadi'nin yüzü buruştu. İki telgrafi da yerdeki kalın halının üzerine atarak:

- Şimdiye kadar üç dört esrarengiz hadise takip ettim. Esasen bütün hayatım az çok karışık bir mesele-i adliyenin takibiyle geçiyor. Şimdiye kadar beni hiçbir takip bu kadar sinirlendirmede. Çünkü hangi cihetten takibe teşebbüs etsek bize birçok mâni çıkıyor yahut hiçbir şey öğretmiyor.

- O hâlde şimdi yalnız iş sakallıyı taşıyan arabaya kalıyor.

101 *Mütecessis*: Gizliyi öğrenmeye meyilli, meraklı.

- Evet; öteye beriye haber göndermiştim. İkinci Daire-i Belediye Müdürü Refik İhsan Bey iyi ahabımdır. Bana herifi hemen aratacağını ve geç kalırsa eve göndereceğini bildirdi.

Yemekten sonra kapı çaldı ve hizmetçi odaya parlak düğmeli paltosuyla bir arabacıyı içeriye aldı. Arabacı yerden bir selam vererek:

- Efendim, bendenizi daire müdürü bey gönderdi. Sekiz senedir bu işteyim. Şimdiye kadar kimsenin...

Sadi arabacının sözünü keserek:

- Senin hakkında şikâyetle bulunacak değiliz, hatta eğer suallerime doğru cevap verecek olursan sana bir beyaz meci-diye de vereceğiz.

- Buyurun efendim.

- Evvela, bize ismini ve nerede oturduğunu haber ver ki eğer tekrar lazım olursan seni hemen buluverelim.

- Ahmed Haydar bendeniz. İkametim Nişancı'da, Nişancı Cami arkasında 17 numaralı hanedir.

Sadi, bunları cebindeki defterine kaydederek:

- Pekâlâ Haydar. Şimdi bana bu sabah Bahçekapısı'ndaki yazıhanenin önünde bir müddet durarak nihayet Köprü'yü geçirdiğin müşteri hakkında biraz ma'lûmat ver.

Arabacı iptida hayret etti. Sonra tereddütle:

- Bu adamı siz de benim kadar tanıyorsunuz; demektir. Bu adam bana bir dava vekili olduğunu, kendisini İstanbul'da herkesin tanıdığını söyledi. Ondan sonra kimseye kendisinden bahsetmemeliğimi tembih eyledi.

Sadi, kemâl-i şiddetle herifin yüzüne emreder gibi bağırarak dedi ki:

- Bana bak yavrum; bu işte hiçbir şey gizleyemezsin. Çünkü pek çok ehemmiyeti vardır. Ne biliyorsan olduğu gibi söyle ki neticede sen de mesul olmayasın. Demek ki bu zat sana dava vekili olduğunu söyledi?

- Evet efendim.

- Bunu sana ne vakit söyledi?

- Arabadan inerken...

- Başka bir şey söyledi mi?

Sadi, bana muzafferâne bir bakış fırlattı:

- Demek ki ismini de söyledi öyle mi? Peki acaba ismi neymiş?

- İsmi Hüseyin Sadi imiş.

Başka hiçbir isim Sadi'yi bu derece şaşırtmazdı:

- Görüyor musun Nihat! Karşımızda bizimle eğlenen ne müthiş bir rakip, daha doğrusu bir düşman var. Herif her şeyi biliyor.

Sonra arabacıya dönerek:

- Demek ki bu zatın ismi Hüseyin Sadi imiş.

- Evet efendim, bana öyle söyledi.

- Pekâlâ; bu herif arabaya nerede ve ne vakit bindi?

- Sabahleyin bindi ve öğleden iki saat sonraya kadar istediği yere gideceğini ve bana iki lira vereceğini söyledi. Tabii razı oldum. İptida Tepebaşı'na doğru gittik. O civarda yarım saat kadar bekledi. Orada bir otelden iki efendi çıktı; bir arabaya bindiler. Onların peşi sıra Altıncı Daire'den Köprü'ye geçtik. Bahçekapı'da bir yerde bekledik. Hüseyin Sadi Bey orada biraz indi, dükkânlara girdi, çıktı. Sonra arabanın içine atladı. O iki efendi tekrar arabanın yanından geçerken müşteri birdenbire pencereden "Çabuk yürü, hayvanları kamçıla!" diye haykırdı. Galata'ya çıktık. Sonra Tophane'ye doğru tramvay yolunu takip ederek orada arkadan rıhtım yolundan geriye döndük ve müşteriyi Sirkeci İstasyonu'na kadar getirdim. İstasyona gireceği sırada bana: "Ben kimim biliyor musun? Dava vekili Sadi Bey'i tanımıyor musun, işte o benim" dedi. İstasyona girdi.

- Anladım. Ondan sonra da bir daha görmedin değil mi?

- Hayır!..

- Öyle ise şu Sadi Bey'i bana biraz tarif et.

Arabacı biraz düşündükten sonra dedi ki:

- Bu adamı tarif etmek bizim için o kadar kolay değildir. Kırk yaşında kadar, orta boylu, sizden bir karış kadar kısa, za-bıta iken sivil giyinmiş gibi bir kıyafettedi. Suratı renksiz görünüyordu.

- Gözlerinin rengini hatırlıyor musun?

Arabacı zihnen rengi arar gibi biraz tevakkuf ettikten sonra:

- Hayır; hatırlamıyorum.

- Başka bir şeye dikkat etmedin mi?

- Hayır.

- Âlâ! Al şu mecidiyeyi. Uğurlar olsun.

Arabacı Haydar, pek memnun olarak çıktı. Sadi müteessirâne gülerek dedi ki:

- İşte üçüncü ipucunu da bu suretle tamamıyla kaçırdık ve şimdi Çekmece Gölü esrarını keşif için iki gün evvelki ma'lûmâtımızdan pek fazla ma'lûmâta mâlik değiliz. Bu adam benim adresimi, ismimi pek iyi tanıyordu. Köprü'nün üstünde benim kendisini takip ettiğimi fark etti. Hatta arabanın numarasını bile almak isteyeceğimi ve bu arabayı arayacağımı tahmin etmiş ki bizimle alay etmek için arabacıya kendisini benim ismimle tanıtmış.

Şimdi karşımızda ne kadar hınzır bir habis bulunduğunu anladık; değil mi? İstanbul içinde o bizi mağlup etti; fakat bakalım, Çekmece bataklığında kim kimi mağlup edecek!..

El-Aziz Malikânesi

Cumartesi günü mukarrer olan saatte Harun Bey de Doktor Ethem Bey de Sirkeci İstasyonu'nda hazır bulunuyordu. Sadi Bey, beni gara kadar getirerek son talimatı da verdi.

- Orada bulundukça ikide bir sana mektuplar yazarak birtakım nazariyat ile zihnini teşvik edecek değilim. Yalnız sen bana sık sık mektup yazarak en küçük teferruata kadar gördüklerinden, işittiklerinden beni haberdar edersin.

- Bilhassa hangi mesaili size ahbar etmeliyim?

- Takip ettiğimiz dava ile uzaktan yakından alakadar gördüğün her meseleyi veya hadiseyi yazmalısın. Harun El-Aziz Bey'in komşularıyla olan münasebetini, bilhassa merhum Mübarek Paşa'nın suret-i irtilali hakkında yeni öğreneceğin tafsilatı hiç ihmal etme. Bu işte bir verâset istifadesi olsaydı, işimiz kolaylaşır. Fakat görülüyor ki Harun Bey'in hiçbir vârisi yoktur. Binaenaleyh her şeyden evvel onun etrafındakilere dikkat et...

- İptida Mübarek Paşa'nın hizmetçileri ile karısı Fotini'yi köşkten uzaklaştırmalıyım değil mi Sadi Bey?

- Hayır, yanlış bir iş yapmış oluruz. Eğer masum oldukları tahakkuk ederse onları anmak ne kadar haksız bir iş olur!.. Hayır; bu iki hizmetçiyi köşkte alıkoymamalı fakat şüpheliler listesine kaydetmelisin. Küçükçekmece civarında sakin olanlar meyanında tahkikatta bulunmak lazımdır. Bunlardan mesela Doktor Ethem Bey'in namusunda şüphe yoktur. Fakat zevcesi hakkında hiçbir ma'lûmata malik değiliz. Ondan sonra eski bir tacir olan Davud Efendi ile zevcesi, sonra sabık müdde-i umumi ve bir iki komşu var. İşte senin nazar-ı dikkatin bunlara in'itâf etmelidir.¹⁰² Yanında silah bulundurmayı ihmal eyleme.

Doktor Ethem Bey, bekleme salonundan elini sallayarak bizi çağırıyordu. Trenin hareketine daha vakit olduğu için Sadi ile birlikte yanlarına gittik. Doktor, Sadi'nin bir sualine cevap vererek dedi ki:

- Hayır; yeni hiçbir şey yok. Size muhakkak olarak diyebilirim ki şu iki gün zarfında bizi hiç kimse takip etmedi. Hatta dı-

102 *İn'itâf etmek*: Meyletmek, dönmek.

şarıya çıkarken etrafımızı iyice gözetledik esasen dün ben yalnız olarak Bâb-ı Âlî'ye kadar indim. Başka uzak bir sefer etmedik.

- Ben de yalnız, Taksim'e kadar iki defa çıkmıştım.

Sadi, şiddetle başını sallayarak:

- İşte bunu fena ettiniz. Yalnız olarak hiçbir yere gitmemelisiniz. Bilhassa bundan sonra bu cihete bir ehemmiyet-i mahsusa atfediniz. Potininizin diğer tekini de buldunuz mu Harun Bey?

- Hayır; o kayboldu gitti.

Tam o sırada lokomotifin düdüğü öttü. Sadi son söz almak üzere Harun Bey'e:

- Azizim Harun Bey! Doktor Ethem Bey'in bize okuduğu vesâik içindeki bir cümleyi hiç hatırlınızdan çıkarmayınız ve uğursuz, karanlık saatlerde Çekmece Gölü civarında dolaşmayınız.

Sadi'yi parmaklık içinde bırakarak trene atladı.

Bu kısa yolculuğumuzu, arkadaşlarımızı daha iyi tanımaya tahsis etmek istedim ve birçok vesilelerle hüviyetlerini, insanın birdenbire göremeyeceği ruhlarının ince serâirini tetkike çalıştım.

Makriköyü¹⁰³ geçtikten sonra toprak değişti. Uzaktan Anadolu'nun en ücra köylerini hatırlatan manzaralar, ağıl mah-lukatı, tek tük mezru¹⁰⁴ arazi göze çarpıyordu.

Genç Harun, yüzünü vagonun camına dayamış vadiyi uzak menazir-i tabiiyeyi hayran hayran seyreyledi.

- İstanbul'u terk ettikten sonra dünyanın bir hayli yerini gezdim. Fakat tatlı rengi ve şu latif manzarayı hiçbir yerde bula-mam.

Doktor:

- İstanbul'dan pek genç ayrıldınız değil mi Harun Bey, diye sordu.

103 *Makriköy*: Bakırköy'ün eski adı.

104 *Mezru*: Ekili.

- Kardeşim öldüğü zaman 15 yaşındaydım. Ondan sonra Çekmece'ye hiç gitmedim. Bir müddet de Anadolu Hisarı'nda oturduk fakat galiba Nihat Bey de bu havalinin benim kadar yabancı.

Doktor Ethem Bey hemen pencereyi açtı:

- İşte ikiniz de etrafı iyice seyrediniz. Solda kâh uzaklaşan kâh ayaklarımızın ucuna gelen deniz, sağda etekleri yeşil dalgalar içinde çırpınan yüksek hayal gibi tepeler, küçük muavvec¹⁰⁵ vadiler bazen mesafenin uzaklığıyla vuzuhlarını kaybediyor, bir gölge görünüyordular.

Harun Bey tam karşımda oturmuştu. Mütehayyir gözlerinde ecdadının menâkıb-ı kahramannâmesi azim ve cesareti okunuyordu ve zannederim ki o da uzun seneler, şu ovalarda beygirle dolaşan, avlanan babalarını düşünüyordu. Dikkat ettim ve emniyetle karar verdim ki eğer Çekmece Gölü civarlarında bazı tehlikelere maruz kalacak olursak Harun Bey bu tehlikelerden korkmayacak, çekinmeyecek kadar azim ve irade sahibi bir gençtir. Hatta düşmanını bulmak için tehlikeleri seve seve göze alabilecektir.

Bu küçük istasyonda tren tevakkuf eyledi. İndik; biraz ileride tek beygirli küçük bir araba bekliyordu. Bu küçük köye bizim vürudumuz¹⁰⁶ hemen görüldü. İstasyon şefi bile koştu. Çantalarımızı arabaya kadar taşımıştı.

Tozlu, eğri bir yoldan geçerek küçük ağaçların arasından seçilebilen üç beş evi arkada bırakarak ta uzakta sazlar ve kayalarla gölün mavi gölgesi görünmeye başladı. Yolun bazı noktalarında tek tük ağaçlar, tozların üstünde sonbahar güneşine pek az hâil¹⁰⁷ olabilirdi. Uzakta bir iki tepe mavi dumanlar içinde kaybolup gidiyordu. Sağda biraz daha yakındaki tepenin arkasındaki gümüş gibi bulutun ağışunda¹⁰⁸ gözlere ne kadar latif bir yeşil yığın hâlinde görünüyordu.

105 *Muavvec*: Eğik, eğri, eğilmiş.

106 *Vürud*: Gelme, geliş.

107 *Hail*: Perde, mânia, iki şey arasını ayıran.

108 *Ağış*: Kucak.

Doktor Ethem Bey birden bu tepede bir noktayı işaret ederek haykırdı.

- Şuraya bakınız!..

Tepenin biraz aşağısında bir gölge dolaşıyordu. Gölgeyi dikkatle gözledik. Bu elinde tüfekle dolaşan bir jandarma neferine pek benzemekteydi. Doktor, arabacıya jandarmayı göstererek:

- Ne o! Yeni bir şey mi var? diye sordu.

Arabacı bize doğru yarı dönerek dedi ki:

- İstanbul'daki hapishaneden bir mahpus geçenlerde kaçmış. Bu Küçükçekmece Rumlarından birisiymiş. Yine buraya geldiğini haber vermişler. Hükümet de mahpusu buldurmak için jandarmalar çıkardı, fakat daha hâlâ bu herif yakalanamadı.

- Anladım; hatta birini haber verene on altın verecekler değil mi?

- Evet; öyle söylüyorlar, başını on altına satan kimse çıkmadı.

- Neden?

- Öyle ya beyim!.. Kolay mı? Herif azılı. Haber vereni sağ bırakır mı?

Ben sordum:

- Bu herif kimmiş?

- Meşhur katil, kasa hırsızı Çekmeceli Yani.

Yani'yi ben de pek iyi hatırlıyordum. Bu herif Galata'da iki şerikiyle¹⁰⁹ bir kasa hırsızlığına teşebbüs etmiş ve yakalanacağı sırada iki nöbetçi katletmiştir. Ondan sonra birkaç kere hapse girip çıkmış; nihayet geçenlerde yine habishâne-i umumiden firarı uzun uzadıya gazetelere sermaye-i bahs ve makâl olmuştu.

109 Şerik: Ortak.

Şimdi vasi bir ovada uzakta yalnız mavi dalgalı bir kumaş gibi zemin ve sema görünüyordu. Sadasız, sakin, asude bir füşat!..¹¹⁰ Bu sadasız yerlerde insan karşıdan renkleri bazen yanlış, farklı görür, hareketler değişir ve kolaylıkla mafevk-el-tabii¹¹¹ kuvvetlere, hayale inanır.

Uzaktan gölden gelen bir rüzgâr hepimizi hafifçe titretti. Kirpikleri uzaklara süzülen Harun Bey yakasını kaldırdı.

Biraz sonra El-Aziz malikânesinin kırmızı damını gördük, uzaktan geniş saçakları turuncu tuğlaları ve etrafındaki yüksek duvarlarıyla bu malikânenin muazzam bir saray mehabetini gösteriyordu. Arabacı bizim yabancılığımızı bildiği için olmalı ki arkasına dönerek:

- İşte beyefendi; Mübarek El-Aziz Paşa'nın köşkü... diyerek haber verdi.

Birkaç dakika sonra köşke çıkan yolun nihayetine vâsıl olmuştuk.

Demir parmaklıklı kapıdan bahçenin iki tarafındaki küçük ağaçların gölgelediği kısa yola dahil olmuştuk. Kapının yanında ufak bir kulübe görünüyordu ki evvelce hizmetçilere mahsus olduğu anlaşılan bu yer şimdi bir harabeden başka bir şey değildi. Ta köşke kadar yerde kuru yapraklar serilmişti.

Harun Bey dedi ki:

- Doğrusu merhum amcama şimdi hak veriyorum. Şu mevkide insanın muvâzen-i akliyesini¹¹² muhafazaya kâdir olması biraz güçtür. Kim bilir geceleri burası ne esrarengiz ve ne korkunç görünür.

Cesim binanın ortada büyük bir kapısı, iki tarafında küçük kapıları vardı. Bu kapıların ne vakitten beri açılmamış olduğu önlerine yığılan topraktan anlaşıyordu. Büyük kapı ise kendi kendine yetişmiş, uzanmış sarmaşıklarla mestur idi. Bina-

110 *Füşat*: Genişlik, açıklık.

111 *Mafevk-el-tabii*: Tabiatüstü

112 *Muvâzene-i akliye*: Akıl sağlığı.

muhtelif yerlerinden tamir gördüğü anlaşıyordu. Büyük kapının önünde Rum şivesiyle bir ses:

- Hoş geldiniz, Harun El-Aziz Beyefendimiz, diye bizi karşıladi.

Uzun boylu bir adam kapıyı açtı. Arkadan gelen başı siyah bir bezle bağlı, yaşlı ve tıknaz bir kadın eşyayı nakil için erkeğe yardım etmek üzere ilerledi.

Doktor Ethem Bey:

- Doğru eve gitmeliyim. Zevcem beni beklemekte olacak. Bunun için müsaadenizi rica ederim Harun Bey, dedi.

Harun Bey arabadan inerek:

- Bizimle ögle yemeği yemek istemez misiniz?

- Hayır; müsaade ediniz gideyim. Belki beni bekleyen hastalarım da vardır. Size malikânenizi gezdirmek isterdim ama; bu hizmeti Hristo'nun benden daha ziyâde muvaffakiyetle ifa edeceğinden de eminim. Şimdilik Allah'a ısmarladık. Eğer bana ihtiyaç görürseniz gece, gündüz emrinize amadeyim.

Araba, Doktor Ethem Bey'i köşkten süratle uzaklaştırdı.

Mübarek El-Aziz Bey'le ben bu karanlık ve yüksek tavanlı köşke girdik, kapı kapandı. İptida kısa bir koridordan geçtik ve zemin ile bir katta bulunan büyük odalardan birine dahil olduk. Burada yine yüksek duvarlar baştan başa talik, sülüs ve kûfi yazılarla süslenmiş; yerde rengi atmış halının üstünde av hayvanatına ait pöstekiler yayılmıştı. Bunları Harun Bey ve ben aynı taaccüple seyrettik. Kalın ve tozlu perdelerin dışarıdaki yaprak ve sarmaşıkların arkasından pek az ziya odayı tenevvür edebiliyor ve bu nim zulmet¹¹³ odayı esrarengiz bir renge bürüyordu. Harun Bey:

- Görüyor musunuz Nihat Bey? dedi. İhtimal ki şu perdeler, halılar ve şu ortadaki incili masa elli-altmış seneliktir, bunların benim nazarımda âdeta bir kıymet-i tarihiyeleri vardır.

113 *Nim zulmet*: Yarı karanlık.

Etrafına baktıkça matruş¹¹⁴ siması daha ziyade memnun ve mahzun görünüyordu.

Hristo, küçük çantalarımızı ve eşyamızı taşıdıktan sonra büyük odaya girdi, bu adamda hürmetkâr ve efendisine karşı fevkalade meclub¹¹⁵ ve sadık bir eski hizmetkâr hâli vardı. Türk aileleri nezdinde uzun müddet bulunmuş olduğu için az çok temiz Türkçe konuşabiliyordu. Dedi ki:

- Bir şey arzu eder misiniz efendim?

- Ne gibi?

- Taam isterseniz hazırdır. Eşyanızı Fotini odalara yerleştirdi. Mübarek Paşa bizi yalnızlığa alıştırmıştı. Bu koca ev senelerden beri bomboş gibi kaldı. Belki şimdi sizin sayenizde biraz şenlenir.

- Neden şimdi böyle ümit ediyorsunuz?

- Çünkü merhum yalnız kalmaktan hoşlandığı için benimle madamı bile çok görürdü. Halbuki tabii zatınız daha fazla hizmetçi alacaksınız. Biz de sayenizde artık bu işten çekilmeye çalışacağız.

- Yani artık terk-i hizmet etmek mi istiyorsunuz?

- Evet efendim, eğer müsaadeniz olursa...

- Fakat ben zevcenle beraber senin birçok seneden beri El-Aziz familyası hizmetinde bulunduğunu işitiyor ve buradaki hayatımın hiç olmazsa bütün ailemizi iyice tanıyan birisiyle geçireğimden dolayı müteselli oluyordum.

Hizmetçi Hristo'nun renksiz simasında bir heyecan hâli fark eder gibi oldum.

- Madam da ben de Mübarek Paşa'ya pek ziyade hürmetkâr idik. Kendilerini pek sever idik. Vefatı bizde çok büyük tesir yaptı. Onu her vakit hatırımızdan geçiriyoruz. Biraz da bu seipten dolayı köşkten uzaklaşmak istiyoruz.

- Peki ne yapmak niyetindesiniz?

114 *Matruş*: Tıraş olmuş, tıraşlı.

115 *Meclub*: Tutkun

- Mübarek Paşa merhumun sayesinde beş on para sahibi olduk. Şimdi İstanbul'da bir dükkân açmak istiyoruz.

Harun Bey bahsi daha ziyade uzatarak hizmetçiyi sıkımsatın ictinap etti¹¹⁶. Hristo bizi yatak odalarımıza çıkardı. Koridorun nihayetinde geniş bir merdiven köşkün üst katına çıkıyordu. Esasen vasi bir sahaya inşa edilmiş olan köşk bir zemin katıyla onun üstünde diğer bir kattan ibaretti. Yukarıki katta yalnız bir sırada dört oda ile buna mukabil geniş pencereler köşke bir hastahane rengi vermekte idi. Hristo bize nihayetdeki iki mülâsık¹¹⁷ odayı ayırmış ve tertip etmişti. Odalar yeni modelde eşya ile tezyin olunmuş, duvarlar pek yeni kâğıtlanmıştı. Her odada kalın ve yıldızlı çerçeveler içinde beyaz sakalları, geniş fesleri ve sırmalı göğüsleriyle geçen zamanın ve devirlerin paşalarına ait resimler asılıydı.

Harun Bey, ailesinin birer uzvuna ait bu kıymettar resimleri geniş koltuğun içinde biraz yeis ve hüzün ile seyrediyordu:

- Azizim, dedi; doğrusu amcamın bu muzallem, izbe, korunç evde nasıl yaşadığına hayret ediyorum, fakat kim bilir belki de bu ilk tesirdir. Belki de yarın ev bize daha mütebessim görünecektir.

Akşam erkence yatmaya karar vererek odalarımıza çekildik. Odamın pencerelerini açtım. Önümde birkaç ağacın bir kısmını setredebildiği vasi bir ova ile geniş, mavi bir tepsi gibi göl açıldı. Kayalar ve gölün kenarındaki sazlar ayrı ayrı renklerine rağmen ilk nazarda deniz ve sema ile o kadar mükemmel bir aheng-i elvân¹¹⁸ husule getiriyordu...

Yan taraftan uzanan ovanın nihayetinde yuvarlak bir kırmızı fener gibi mehtap doğdu. Yavaş yavaş beni ayakta saran uykuya mukavemet edemeyerek karyolaya uzandım. Ta uzaklardan geliyormuş gibi bir saatin dördü haber veren sesi geldi. Bu aşağıdaki koridorda ayaklı bir saatti. Sonra yine ses kesildi ve bir ölüm sükûtu tekrar evi istila etti.

116 *İctinap etmek*: Kaçınmak, çekinmek.

117 *Mülâsık*: Bitişik.

118 *Aheng-i elvân*: Renklerin ahengi.

Gözlerim kapanmış, kendimi kaybetmek üzere bulunmuş iken birdenbire kulağıma uzak, derin bir inilti geldi. Bu inilti mustarip, hasta bir kadın sesine pek benziyordu.

Yatağımda oturarak sesi dinledim. Bu pek yakından, hat-ta köşkün içinden geliyordu. Sinirlerim fevkalade hassas bir hâlde yarım saat oturdum. Fakat sonra saatin derinden inle-yen rakkasıyla, pencereye uzanan dalların gıcirtısından başka bir şey işitemedim.

Avcı Davud Efendi

Ertesi gün, kalın halının üstünde akan geniş bir ziya seyli¹¹⁹ gözlerimi kamaştırarak uyandı. Bu ziya bolluğu dün akşam köşkün üzerimizde hasıl ettiği muzallem tesirleri kısmen izale eder gibi oldu. Koridorda bütün pencerelerden akan aydınlık sanki dün akşam girdiğimiz yer burası değil gibi göründü. Hatta Harun Bey bu hissi benden evvel izhar ederek dedi ki:

- Dün akşam ile bugün arasında ne azim fark var. Şimdi bu köşkün içinde çok başka ihtisâsât ile karşılaşıyorum. Anlaşılan dün akşam bir iki saatlik tren seyahatinin, ondan sonra araba sarsıntısının da tesiri oldu. Sabahleyin, biraz istirahat etmiş olduğum için manzara bana daha şirin göründü. Siz ne dersiniz Nihat Bey?

Ben dün akşamki iniltiyi hatırlayarak cevaben dedim ki:

- Ever; filhakika sabah uyandığım zaman etrafımda eşyayı daha mütebessim gördüm. Fakat dün gece bir kadın iniltisi işittiniz mi?

- Evet, uyku arasında öyle bir ses işitir gibi oldum ama biraz dinledim ve bir şey işitmeyince aldandığımı zannettim.

- Fakat ben gayet katiyetle iddia ederim ki dün gece, hatta bu binanın içinde bir ses vardı. Ve bu ses inleyen, ağlayan bir kadın sesiydi.

Harun El-Aziz Bey, hizmetçi Hristo'yu çağırdı. Efendisinin sualine karşı Hristo'nun artık benzinin büsbütün sarardığını fark ettim:

- Evin içinde benim Fotini'den başka kadın yoktur. Onun için öyle bir ses nereden geliyor bilmiyorum.

Hizmetçinin yalan söylediğinden hiç şüphem yoktu. Bunu çehresi de belli etmekle beraber, öğle yemeğinden sonra aşağıdaki katın küçük sofasında rast geldiğim Madam Fotini'den de anladım. Madam Fotini pencerenin yanından geçiyordu. Bu iriyarı, başı siyah ince bir bezle nim örtülü, dudaklarının üzerinde acı bir tebessüm görünen kadının gözleri kıpkırmızı idi.

119 Seyl: Sel.

Bütün gece bu kadının ağladığı muhakkaktı ve öyle olduğuna nazaran zevci Hristo'nun bu hâle vâkıf olmaması mümkün değildi. Halbuki neden gizliyordu ve bilhassa bu kadın bu kadar uzun neden ağlamıştı? Bu suretle bu Rum hizmetçiye karşı da bende şedit bir şüphe uyandı. Bu, uzun boylu renksiz, esmer Hristo'da da bazı esrarın mevcut olduğunu tahmin ediyorum.

İptida Mübarek El-Aziz Paşa'nın cesedini bulan o değil miydi? Ondan sonra Mübarek Paşa'nın son dakikaları, son harekâtı hakkında bize itâ-yı ma'lûmât eden yegâne adam da o değil miydi? İstanbul'da Harun ve Doktor Ethem beyleri arabının içinde takip edenin Hristo olmadığı ne malumdu? Vâkıâ arabacı müşterisini bize kısa boylu olarak tarif etmişti. Fakat aldanmasına imkân yok muydu? Bütün bu mesâilden hakikat hâli nasıl istihraç¹²⁰ edecektir?

Bunun için en münasibi kendisine telgraf çektiğimiz posta memurunu görerek keyfiyeti anlamaktı. Telgrafı bizzat Hristo'nun eline verilmemiş olması da ihtimal dahilindeydi. Binaenaleyh, bu işi anlamak üzere şöyle köye kadar küçük bir seyahat icrasına karar verdim. Gölün pek yakınında başlayan köhne evlerden ayrı iki katlı bir bina görünüyordu ki bunun verilen tarife nazaran Doktor Ethem Bey'in evi olduğunu tahmin ettim.

Postahannede memur, telgrafı hemen hatırladı.

- Evet; telgrafı Hristo'ya göndermiştik.

- Acaba kim götürdü, hatırlıyor musunuz?

- Evet; mahdumum götürdü. İsterseniz çağırayım.

Bir baş işaretiyle vâkı' olan tılsım üzerine memur gölü denize rapteden dar kanal üzerindeki köprüde oynayan çocuğunu çağırırdı:

- Mustafa hani ya geçenlerde bir telgraf götürmüştün.

- Hristo'ya götürdüm.

120 *İstihraç*: Delillerden hareketle hüküm çıkarma.

- Ha işte o telgraf! Hristo orada mıydı, telgrafı kime verdin?

- Hristo bahçedeymiş. Karısı aldı ve Hristo'ya şimdi götürceğini söyledi.

- Hristo'yu gördün mü?

- Hayır.

Ben söze karışarak çocuğa sordum:

- Hristo'yu görmeden de onun evin bahçesinde olduğunu ve telgrafı aldığını nereden biliyorsun?

Suale babası cevap verdi:

- Beyim çocuğa Hristo'nun karısı ne söylemişse onu haber veriyor. Zaten Hristo telgrafı almamış mı? Biz ona bakalım.

Daha fazla tahkikatta bulunmaya imkân yoktu. Sadi Bey'in telgraf çekmek suretiyle tertip ettiği oyun bize kati hiçbir şey öğretemedi. Bir an içinde Hristo'nun araba ile takip eden meçhul adam olması ihtimalini düşündüm. Acaba Hristo'nun maksadı neydi? Mübarek El-Aziz Paşa'nın vârisi Hristo'nun bizzat kendisi, kendi menfaati için takip etmesi muhtemel değildi. Mutlaka bir başkasının vasıtası olabilirdi. Bu başkası kimdir?

Sonra *Tasvir-i Efkâr* gazetesinden mektup tertip eden de acaba Hristo muydu? Harun El-Aziz Bey'in fikrince El-Aziz hanedanından hiç kimsenin köşkte ikamet etmemesi Hristo için bazı menâfi temin edebilirdi. Filhakıka Hristo bu suretle koca köşkün içinde yalnız başına ikamet edecek ve bütün eşya onun yedd-i muhâfazasına tevdi edilmiş bulunacaktı. Fakat bu ihtimale istinaden nasıl karar verilebilir? Bu tasavvurlarla aynı yolu takiben gölün kenarından köşke doğru giderken arkamdan bir sesin beni ismimle çağırdığını işittim. Doktor Ethem Bey'i göreceğini zannederek geri döndüm, fakat beni hiç tanımadığım birisinin takip ettiğini görerek hayret ettim.

Bu adam orta boylu, zayıf, sarışın, sakallı tıraşlı, otuz beş yaşında kadar görünüyor, kül rengi bir elbise ile dizlik giyiyordu. Ceketinin iki tarafındaki ceplerinin şişkinliği, göğsündeki yumuşak gömlek bana biraz bu zatın hüviyetini işaret etti.

- Affedersiniz, Nihat Bey sizi rahatsız ettim. Fakat bizim köyde ve gölün kenarında tanıtırlmak ihtiyacı yoktur. Biz kendimizi bizzat tanıtırız ve her gördüklerimizle konuşabiliriz. Esasen zannederim ki Doktor Ethem Bey size benden bahsetmiştir. Bendeniz sabık tacir Davud. Şimdi yegâne işim gölde avlanmaktır.

- Evet; sizi bana hitap edişinizden ve kıyafetinizden tanır gibi oldum. Fakat siz beni nasıl tanıdınız?

- Doktor Ethem Bey'i yeni ziyarete gitmiştim. Siz yoldan geçiyordunuz. Pencereden sizi bana gösterdi. Ben de aynı yolu takip edeceğim için size yetiştim. Harun El-Aziz Bey nasıldır?

- Çok şükür; iyicedir.

- Çekmece halkı Mübarek Paşa'nın vefatı üzerine artık Harun Bey'in köşke gelmek istemeyeceğini zannetmişti. Vâkıâ bir genç ve zengin için böyle bir yere gelip tıklamak da meseledir. Harun Bey'in bu bapta fikri nedir?

- Hiç sormadım.

- Tabii, El-Aziz hanedanının uğursuz köpeğine ait efsaneyi işitmişsinizdir.

- Evet, işittim.

- Cıvardaki köylüler, bu efsaneye dair pek kati ifâdâtda bulunuyorlar. Birçokları bu köpeği gördüklerini yemin ile temin ediyorlar.

Davut Efendi bu sözleri hafifçe gülerek söylüyordu. Fakat meseleyi ciddi telakki ettiğini gözlerinden anlıyordum. Dedi ki:

- Bu efsane yahut hikâye merhum Mübarek Paşa'nın zihninde fena bir ukde hâlindeydi. Onunla pek meşgul oluyordu. Ben eminim ki vefatında bu efsane büyük bir amil oldu.

- Ne gibi?

- Asabı o derece müteheyyiçti ki alelaide bir köpeğin müşahedesi bile üzerinde bir ölüm tesiri husule getirebilirdi. Zannederim ki gölün kenarındaki son seyahati esnasında böyle

bir hayvan gördü ve bu alelade hayvan sebep-i mevti oldu. Esasen kalbinde ne elim bir zaaf mevcut olduğunu da biliyordum.

- Ne suretle öğrendiniz?

- Doktor Ethem Bey söyledi.

- O hâlde bir köpeğin Mübarek Paşa'yı takip ettiğini ve merhumun havf ve hirâs¹²¹ yüzünden terk-i hayat eylediğini tahmin ediyorsunuz öyle mi?

- Evet; bu ân-ı mevt başka nasıl tefsir olunabilir? Acaba Sadi Bey bu bapta ne düşünüyor?

Bu sual beni birkaç dakika sakıt ve samıt¹²² bıraktı. Fakat onun donuk yüzü ve emniyetle bakan gözleri bende hiçbir gizli düşüncesi olmayan insan hissi verdi. Bu tereddüdümü görerek Davud Efendi dedi ki:

- Avukat Hüseyin Sadi Bey'i Çekmece civarında da tanıyanlar bulunduğuna mı hayret ediyorsunuz? Ben Sadi Bey'in zekâ ve dirayetini, iktidarını pek çok işittim. Kalem ticaretinde iken kendisinden birkaç defa istifade etmek de istedim. Fakat nasip olmadı. Sonra Mübarek Paşa merhum da bana Sadi Bey'den ne kadar çok bahsetmişti. Demin Ethem Bey bana sizi gösterirken Sadi Bey'i söyleyince her şeyi anladım. Sadi Bey Çekmece civarındaki hadisât-ı ahire ile alakadar olmak istiyor. Hatta sizi bunun için gönderdi değil mi? Acaba Sadi Bey de Mübarek Paşa'nın vefatında bazı esrarın mevcut olduğuna mı kanidir.

- Sizin bu sualinize maalesef cevap veremeyeceğim.

- Sadi Bey de köyümüzü ziyaret edecek mi?

- Sadi Bey, şimdilik İstanbul'da bazı mesâil-i mühimme¹²³ ile meşguldür.

121 *Havf ve hirâs*: Korku ve dehşet.

122 *Sakıt ve samit*: Sessiz ve suskun.

123 *Mesâil-i mühimme*: Önemli meseleler.

- Ne kadar şâyân-ı teessüftür. Halbuki şu bizim etrafımızı ihâta eden¹²⁴ zulmeti refedebilecek olan ancak Sadi Bey'dir. Mamafih siz de mesainizde devam ediniz. Belki muvaffak olursunuz. Hatta tahriyâtınızda size ben de yardım edebilirim; yalnız şüphelerinizin ne merkezde olduğunu anlayalım.

- Ben yalnız Harun Bey'e refakat etmek üzere buraya geldiğim için ne bir şey taharrî ettim ne de bir yardımcıya ihtiyacım var...

- Hakınız var. Bu mesele pek ziyâde hâfi¹²⁵ tutmalıyız. Size böyle labaliyâne hitap ettiğime ve birdenbire böyle manasız sualler sorduğuma pek müteessifim.

Yavaş yavaş gölün birkaç metre uzak sahilini takip ederek yürüdük. Köy arkamızda kalmıştı. Şimdi ta uzakta El-Aziz köşkünün kırmızı damı ile bir cephesi görünüyordu. Davud Efendi, solda göle daha yakın bir noktada bir ağacın arkasına saklanmış gibi duran küçük bir kulübeyi eliyle işaret ederek:

- Bende hane işte... Bilmem ki vaktiniz var mı? Buradan öteye nihayet yirmi dakika gidebiliriz. Size avcılığımıza dair bazı şeyler gösterirdim.

İptida bu teklifi reddettim. Çünkü vazifem Harun Bey'i uzun müddet yalnız bırakmamayı amirdi. Fakat Harun Bey'in şimdi kendi evrakını, kitaplarını tasnif ettiği ve Sadi Bey'in de Çekmece civarındaki sükkânı¹²⁶ tetkik yolundaki ihtarı hatırıma geldi.

Davud Efendi'nin evine kadar yollanmayı kabul ettim ve ince yolu takiben solumuzdaki gölü seyrederek yürümeye başladık. Davud Efendi gölün denize doğru uzanan kısmından başlayarak sağda ufka kadar yayılan tepeleri gösterip dedi ki:

- Şu manzara hakikaten bulunmaz. Bunların seyrine doyumlu mu? Yalnız; şu renklerin güzelliği, ahengi, sonra şu civardaki boşluk, sükûn ne ilahidir!.. Marmara'dan geçen bir vapurun

124 *İhâta etmek*: Kuşatmak.

125 *Hâfi*: Gizli.

126 *Sükkân*: İskan eden, oturan.

sesi nadiren bizim gölün ve tepelerin sükûn-i manidarını ihlal eder. Gölde ve etrafındaki tepelerde avcılar bile sanki bu aheng-i sâkitâneye uymuş gibidir. Bu sükûnun ne gibi bir esrarı sinesinde uyuttuğunu kâbil değil, tasavvur edemezsiniz.

- O hâlde siz yüzlerini pek iyi tanıyorsunuz!

- Ben de hemşiremle buraya geleli henüz iki sene oldu. Çekmece köylüsü hâlâ beni yabancı telakki eder. Halbuki burasını benden daha iyi tanıyan kimse yoktur zannediyorum.

- Acayip!.. Çekmece Gölü civarını öğrenmek bu kadar zor bir iş midir?

- Pek zordur azizim. Yalnız şurada bir küçük tepe var. Bunun bir eteği iki köyün kenarına iniyor ki bir kısmı sazlık, diğer kısmı baştan başa bataklıktır. Gölün karşı yakasında deniz kenarına gitmek bir meseledir. Gölден uzaklaştıkça yol sarplaşır. Ben gölün kenarında dolaşmayı tepenin arkasında avlanmaya tercih ederim. Vâkıâ bataklık da az tehlikeli ve berbat değildir. Bataklığın öyle noktaları vardır ki insan birden yere dahil olur ve batır, gider. Ben burada birkaç beygirin ayaklarını kırarak yuvarlandığına bizzat şahit oldum. El-Aziz köşkünün araba ciyeti daha korkunçtur. Orası alabildiğine zor, vasi bir ova gibi görünür. Halbuki öyle inişler ve çıkışlarla öyle gizli esrarengiz noktaları var ki...

Bu izahat beni ürkütüyordu, Davut Efendi'nin o derece sa'b el- mürûr¹²⁷ yerlerden vâkıfâne bahsetmesine hayret ederek sordum:

- Demek ki siz her tarafı karış karış biliyorsunuz?

- Evet; av merakı beni her tarafa sevk etti.

- Bu yerleri ben de karış karış öğrenmek isterdim.

Davud Efendi mütehayyir gözleriyle bakarak:

- Demek ki merak ediyorsunuz?

- Evet...

127 Sa'b el- mürur; Geçmesi zor.

Sesini çıkaramadı. Evinin civarına yaklaşmıştık. Etrafı ince değneklerden çekilmiş bir parmaklık bulunan bu bir katlı ev-cek yakından pek şirin görünüyordu.

Tam evin önüne geldiğimiz zaman uzaktan ve derinden derine bir hırıltı, kısa ve keskin bir uğultu işittim. Şimdi sağda arkamızda kalan köşke doğru başımı çevirdim. Ortada sakıt ve sarp kayalıklardan başka bir şey yoktu. Davud Efendi:

- Şu Çekmece Gölü etrafı ne acayıptır değil mi? diyerek güldü.

Ben istizâhkâr gözlerine bakarak:

- Bu ses ne sesiydi?

- Çekmece halkının bazıları bu sesi El-Aziz hanedanına mu-sallat olan köpeğe atfediyorlar. Güya bu kelp,¹²⁸ şeytanı bu suretle haykırarak şikârını celbediyormuş. Ben bu sesi bir iki defa daha işitmiştim ama deminki kadar vazih işitmemiştim.

Bana bir ürperme geldi. Etrafımızda kimse yoktu. Yalnız uzakta bir kayanın üstünden kalkarak semt-i re'simizden¹²⁹ geçen iki karganın seslerini işittim.

- Davud Efendi, dedim; sizin ilim ve irfan sahibi olduğunuzu biliyorum. Onun için köylüden ziyade sizin bu sesi neye atfettiğinizi öğrenmek isterdim.

- Vâkıâ civardaki sazlardan da bazen böyle acayip ve garip ses hasıl oluyor.

- Hayır; hayır!.. Bu ses bir mahluk-i zîruha¹³⁰ ait gibi işiti-liyordu.

- Olabilir, belki yabancı bir kuş var ki bu sesi hasıl ediyor. Azizim, Çekmece Gölü etrafında her acibeye imkân-i husul vardır. Yalnız; gölün sağ sahilindeki direkleri görüyorsunuz. Bunlar balık avcılarının kulübesidir. Herifler bütün bir gece bunların üstünde oturuyorlar. Diğer taraftan yine böyle dört

¹²⁸ Kelp: Köpek.

¹²⁹ Semt-i re's: Başucu.

¹³⁰ Mahluk-i zîruh: Canlı mahluk.

direk üstünde kurulmuş kulübeler var ki insana kablettarih¹³¹ hayatı hatırlatıyorlar.

Birdenbire Davud Efendi'nin gözü ileride bir noktaya takıldı. Dikkat ettim; alacalı küçük bir hayvan otların arasında yuvarlanıyordu. Davud Efendi:

- Aman ördeklerimden birini hemşire kaçırmış galiba, diyerek ileriye koştu.

Bir yabancı ördek kanatlarını çırparak evin önünde kaçmaya başladı. Evin arkasında kayboldu. Bu garip ve tuhaf manzara sinirlerimi biraz teskin etti.

Küçük evin ta önünden gelen bir ayak sesiyle başımı çevirdim. Bir kadın bana doğru yürüyordu. Bu kadının Davud Efendi'nin biraz evvel bana zikrettiği hemşiresi olduğunu tahmin ettim. Başındaki alelade başörtüsüne, üstündeki geniş, uzun, renkli entariye rağmen siması ve saçlarının ihmal ile bir taranışı bu kızın bir köylü kızı olduğunu göstermeye kâfiydi. Fakat şâyân-ı taaccüb olan nokta Davud Efendi Suriyeli olduğu hâlde hemşiresi ne Suriyeliye ne de Davud Efendi'ye hiç benzemiyor, tam bir şehirli tesir ve zannını veriyordu. Genç kız arkasına bakarak kardeşinin görmediğinden emin olduktan sonra süratle bana doğru yürüdü. Ben kendisini selamlayıp selamlamamakta tereddüdde iken o bana isticâl¹³² ve heyecan ile:

- Buradan çabuk gidiniz. Hemen İstanbul'a dönünüz, dedi.

Hayret ve taaccüple o kadar şaşırmışım ki hiçbir cevap vermeksizin dondum kaldım. Sabırsız ve heyecanlı gözleriyle bana bakan bu kız ne söylüyordu.

- Niçin gideyim? diye sorabildim.

Genç kız alçak bir sesle acele acele fakat o derece temiz bir İstanbul lehçesiyle konuşuyordu ki o heyecan arasındada da bu nokta nazar-ı dikkatimi celbetti. Tekrar o benim mütehayyirâne kendisine baktığımı görerek dedi ki:

131 *Kablettarih*: Tarih öncesi.

132 *İstical*: Acele ederek.

- Allah aşkına durmayınız. Süratle buradan gidiniz ve bir daha Çekmece'ye ayak basmayınız.

- Fakat buraya daha yeni geldim.

- Niçin ancak sizin menfaatiniz gözetilerek vaki olan ihtara lakayt kaldınız? Hemen bu akşam İstanbul'a dönünüz. Ne olursa olsun buralardan gidiniz. Dikkat edin kardeşim geliyor. Bir tek kelime söylemeyeceksiniz.

Davud Efendi, kucağında gagasıyla renkli tüylerini yolan bir yabancı ördek olduğu hâlde kan ter içinde kaldı.

- Ben bunların her gün peşinden mi gideceğim? Yine görmeseydim biri daha ortadan gidecekti, diyerek aramıza girdi.

Hemşiresini benim yanımda görmekten müteaccib¹³³ değildi. Mamafih bir kere benim ve bir kere de hemşiresinin yüzüne dikkatle baktı. Sonra:

- Bizim Şükran böyledir, dedi. Herkesle görüşmek ister. Mamafih ben hak veriyorum. Çünkü dağ başında yapayalnız oturmak kolay değil.

Ondan sonra gülerek ilave etti:

- Galiba tanıştınız?

İsminin Şükran olduğunu öğrendiğim genç kadın cevaben:

- Evet, dedi. Harun Bey'e Çekmece'ye biraz geç geldiklerini, mevsimin geçtiğini söylüyordum.

- Yanlış tahmin etmişsin. Harun Bey köşkte. Bey, onun dostu Nihat Bey'dir.

Genç kızın yanakları kızardı. Eliyle başörtüsünü düzeltir gibi yaparak teessürünü ve mahcubiyetini gizlemek istedi.

Davud Efendi:

- Anlaşılan henüz tanışacak kadar görüşmemişsiniz. Mamafih artık sanırım resm-î takdîme lüzum kalmadı, dedi ve koluma girerek beni parmaklıktan içeri geçirdi.

133 *Müteaccib*: Şaşkın.

Bu küçük bahçede bir tel örgü içinde tavuk ve ördekten maada birçok yabani hayvanlar görünüyordu. Davud Efendi av hayvanlarını birer birer bana göstermek için bahçeyi dolaştırdı. Ondan sonra içeri girdik. Bu ev pek iyi döşenmiş, eşyası şâyân-ı dikkat bir intizâm ile yerleştirilmişti.

Dar yol halılarını çiğneyerek koridordan küçük bir odaya geçtik. Ortada bir masası, duvarlarında iki tüfeğiyle kesik boy-nuzlardan başka eşyası olmayan bu odanın penceresinden et-rafi seyrettim. Önünde mırıldanarak dolaşan küçük hayvanlar ve uzakta vahşi kır manzarası ağır bir inziva veriyordu. Böyle bir dağ başına çekilip bütün dünyadan uzaklaşmanın manası neydi? Evvelce bir tacir olan Davud Efendi şimdi ava meraklı olduğu için bu hayatı tercih etmiş. Fakat bu av merakının insanı bu derece inzivaya sevk etmesine aklım ermez.

Davud Efendi, sanki düşündüklerimi hissetmiş gibi dedi ki:

- Galiba böyle bir yerde yaz kış oturulur mu, diye düşünü-yorsunuz; Mamafih biz hayatımızdan pek memnunuz. Öyle değil mi Şükran?

Genç kız bu suale rey ve fikrinin hilafına olarak:

- Evet, hiç sıkılmıyoruz, diye cevap verdi.

Davud Efendi:

- Size söylediğim gibi, buraya taşınalı iki sene oldu. On-dan evveli Asmaaltı'nda sabun ticareti ve komisyonculuğu ile geçiniyordum. Fakat ticaretle hiç uyuşamadım. Sonunda bir buhran, dükkânı da içindekileri de satmaya mecbur oldum. Avcılığa çocukluğumdan beri merakım bulunduğu için civar-da hayli dolaşmıştım. Bir gün tesadüfen bu küçük evin önün-de dolaşırken sahibi olan Rum balıkçısı ile tanıştık ve nihayet bunu kiraladık.

- Ben sizin buradaki hayatınızdan memnun olmanıza ihtimal verdim; fakat hemşireniz hanımefendinin sıkılmayacağını ümit etmezdim.

Genç kız bu sözüme şiddetle cevap verdi:

- Hayır, hayır; ben hiç sıkılmıyorum.

- Esasen zannettiğiniz kadar da âlemden tecerrüt etmiş, büsbütün yalnız kalmış bir hâlde de değiliz. Doktor Ethem Bey ve ailesi ile sık sık temas ettiğimiz gibi merhum Mübarek Paşa da bizi yalnız bırakmazdı. Köşkünde ne âlemler yaptık! Ne kibar, âkil adamdı. Vefatı bizi pek müteessir etti. Acaba Harun Bey'i bugün ziyaret etsem kendisini rahatsız etmiş olur muyum?

- Hayır; bilakis Harun Bey amcasının bütün ahabıyla tanışmak istediği için sizinle görüşmekten pek memnun kalacaktır.

Artık ayrılmak icap ediyordu. Harun Bey'i daha ziyade yalnız bırakamazdım. Göl civarı hakkında topladığım ma'lûmat, bataklık ve sazlık ve kır intibâ'âtı, sonra işittiğim garip sesler, Şükran Hanım'ın hâfi tevdiâtı hakkında Harun Bey'i bir an evvel haberdar etmek istiyordum. İki kardeşe veda ederek uzaktan görünen köşke doğru çalılar arasından yürümeye başladım.

Davud Efendi'nin küçük evinden beş on adım atar atmaz, küçük bir gezintide, evden görünmeyecek bir noktada karşıma bizden beş dakika evvel ayrılmış olan Şükran Hanım'ı, yine başında siyah başörtüsüyle görerek hayret ettim.

Genç kadının köşe köşe giderek orada beni beklemiş olduğunu heyecanından ve çehresinin kızarmış olmasından anlıyordum.

- Hem görünmemek hem de sizden evvel buraya gelmek için olanca kuvvetimle koştum. Şimdi kardeşim gaybubetimi fark edeceği için hemen geri döneceğim. Size şunu rica etmek için geldim. Harun El-Aziz Bey zannederek bazı ıfşaatta bulundum. Bunları pek âdi bir güzellik addederek hiç söylenmemiş telakki ediniz. Esasen sizinle hiçbir münasebeti olmayan sözlerimi unutunuz, sizden çok rica ediyorum, diye genç kızın bana karşı takındığı istihâmkâr vaz'a karşı nasıl hareket edeceğimi, ne söyleyeceğimi şaşırdım.

- Nasıl unutturum, dedim; ben Harun Bey'in en yakın dostuyum. Onun felaketi benim felaketim demektir. Şimdi ben sizden onun hemen İstanbul hakkındaki talebinizin sebebini soracağım.

- Fakat bunun sebebi alelade bir kadın temennisinden ibarettir. Eğer beni iyice tanımış olsaydınız, her sözlerime bir sebep ve mana aramazdınız.

- Hayır, hayır... Bana o sözleri söylerken sesinizi nasıl titrettiyordunuz. Gözleriniz nasıl heyecanla bakıyordu. Rica ederim Şükran Hanım; her şeyi olduğu gibi söyleyiniz, şu civarda ayağımı bastığım dakikadan beri birtakım esrar ile ihâta edilen Çekmece'de hayat bana tabii ki şu bataklıklar gibi göründü. Üstü yeşil, nim yeşildir; fakat ayağınızı bastığınız gibi yuvarlanıp gidiyorsunuz, hiç kimse sizi tehlikeden kurtarmaya gelmiyor. Onun için açıkça söylemekten çekinmeyiniz. Ne demek istiyorsunuz? Bana her şeyi söyleyiniz ben hemen bunları Harun Bey'e ıblâğ edeceğim.

Birkaç saniye kızın ruhunda bir mücadelenin cereyan ettiğini sezdim. Söyleyip söylememekte tereddüt ediyordu. Nihayet dedi ki:

- Siz anlaşılıyor ki benim bazı sözlerime fazla ehemmiyet vermişsiniz. Halbuki onların hiçbir kıymeti yoktu. Mübarek Paşa'nın vefatı bizi son derece müteessir etti. Merhum alekser şu gördüğünüz kırık bastonuna dayanarak geçer ve bize misafir gelirdi. Bize her vakit ailesinin maruz kaldığı esrarengiz tehlikeyi bir kâbus hâlinde naklederdi. Bu kâbusun ne derece tesiri altında kaldığını görürken bir de biçarenin nakledilen surette vefatı bilhassa bende pek büyük bir korku tevlid etti. El-Aziz hanedanından bir gencin köşke geleceğini işittiğim zaman bu genci tehlikeden haberdar ederek, onun bu tarafa hiç uğramamasına çalışmaya karar verdim. Her şey bundan ibarettir.

- Pekâlâ; ama bahsetmek istediğiniz tehlike nedir? Onu bilmiyoruz.

- Gözlerinden ateş püsküren köpeğin hikâyelerini işitmediniz mi?

- İşittim ama ben böyle saçmalara inanmam.

- Ben inanırım. Eğer Harun Bey'e sözünüz geçerse hemen kendisini bu civardan uzaklaştırınız. Dünyada oturacak yer mi yok ki Harun Bey kalktı da bütün ailesi için meşum olan bu köşke geldil!..

- Size son bir sual sormaklığıma müsaade ediniz hemşire! Bana Harun Bey için buradan azimet tavsiyesinde bulunurken bu ihtarınız kardeşiniz tarafından duyulmamasını neden talep ettiniz?

- Çünkü kardeşim El-Aziz köşkünün boş kalmasını istemez. Orada ikamet edecek aile onun civarda konuşabileceği bir iki kişiye inzimâm¹³⁴ etmiş olacaktır. Diğer taraftan El-Aziz hanedanının Çekmece fakirlerine vâki olan hayratını da düşünür. Artık ben gidiyorum. Vazifemi ifa ettim sanırım.

Genç kadın geniş entarisinin eteklerini kaldırarak çalıların arkasından kayboldu. Yüreğimin birçok maksad-ı tesiri karşı-sındaki tazyiki altında tekrar yola çıkarak yürüdüm.

134 *İnzimâm*: Eklenme, katılma.

Nihat Bey'in Mektubu

Uzaktan gölün yeşil rengini, daha uzaktan Marmara'nın mavi dalgalarını, sağ ve soldan kıvrıla kıvrıla uzanan alçak dağları, muavvec¹³⁵, dar yolları seyreden odamdan Sadi Bey'e her akşam mektup gönderiyordum. Mektuplardan 14 Teşri-nievvel tarihinde yazılanı ber-vech-i ati¹³⁶ naklediyorum:

"Üstadım Sadi Bey;

Arzın bu kûşe-i inzivâsında cereyan eden hadisâtı bundan evvelki mektuplarımdan öğrenmiş olsanız gerektir. İstanbul'un yanı başında olan şu köy sanki kablettarih hayatı yaşıyor, etrafımızda hayat olduğunu, bir kitle-i halk bulunduğunu bize ancak uzaktan homurdanarak ara sıra geçen tren hatırlatmaktadır. Hele geceleri burası bir ölüm uykusunda gibidir. Akşam bazen köye kadar inerim. Zemini toprak olan bir iki meyhane buranın karanlıktan iki saat sonraya kadar devam edebilen yegâne umumi ve hususi yeridir. Burada Rum balıkçılar, çiftçiler ve bir iki İstanbul çapkını kısa fakat hararetili bir meclis akdetmekten, kafaları tütüledikten sonra, lambaları güneşle beraber sönen evlere çekilirler. Gece köyün içinde birkaç köpekle, gölün müntehasındaki¹³⁷ köprünün başında bulunan karakoldan başka eser-i hayat yoktur.

Şimdi Harun Bey'e ait vekâyi-i ahireye nakl-i kelim edeyim:

Son bir iki gün içinde şâyân-ı işâr¹³⁸ bir hadise olmadığı için size mektup yazmamıştım. Fakat ahiren bir vaka hadis oldu ki bunu size kaydetmeliyim. Şimdi her şeyden evvel bizce hâlli iktiza eden birkaç muamma var.

Bu muammalardan birisi de Çekmece Gölü civarında do-laştığı haber verilen hapishane firarisidir. Meşhur bir sabıkalı ve isminin Yani olduğu haber verilen bu herifin bir iki vakasından size evvelce ma'lûmat vermiştim. Bir zamandan

135 *Muavvec*: Eğri, dolambaçlı.

136 *Ber-vech-i ati*: Aşağıda olduğu gibi.

137 *Münteha*: Son, nihayet.

138 *Şâyân-ı işâr*: Yazıyla bildirmeye layık.

beri bu serserinin göl civarından çekildiği ve başka bir yerde saklandığı zannı hasıl oldu. Bu zannı tevlid eden sebep yakında Çekmece ahalisinden kimsenin yolunun çevrilmemesi ve kimsenin haydudu görememesidir.

Vâkıâ şu lakayt çukurlarla taşlar bu herife müemmen¹³⁹ olabildi. Fakat gıdasını nereden tedarik ediyordu? İptidaları bu serseriye hayli düşündüm. Kendisinden korktuğumuz için değil... Çünkü biz köşkte bu bir tek hayduda karşı müdaafa-i nefis edebildik. Fakat Davud Efendi ile hemşiresi ne yapardı? Onların bir Arap aşçıları vardı. Fakat bu bacı ikide bir İstanbul'a gittiği gibi, esasen mevcut olsa da Davud Efendi'ye ne derece muâvenet¹⁴⁰ edebilirdi?

Mamafih dediğim gibi bu düşünceler şu son günlerde herifin haberleri kesilmesi üzerine zâil olmuştu.

Harun Bey ile Şükran Hanım anlaşıldığına göre birbirlerini tanıdıklarından pek memnundurlar. Harun Bey bana da Şükran Hanım'dan sık sık bahsetmekten hoşlanıyor. Bunu pek tabii görmek lazım... Harun Bey gibi bir gencin bu vahşi yerde yegâne gördüğü çiçeğe karşı lakayt kalması mümkün müdür? Esasen ben Harun Bey'in burada ikamete rıza göstermesinde velveleden bıkip usanarak biraz sükûn aramanın da tesîr-i küllisini görüyorum. Mamafih tabiatın önüne geçmek kâbil mi?

Diğer taraftan Şükran Hanım da telebbüsündeki ihmale rağmen o kadar şâyân-ı dikkat bir hüviyet gizlidir ki eğer buradaki vazifemi bir dakika unutacak olsam ben de tekrar kendime geleceğimi ümit etmiyorum. Kardeşi Davud Efendi'nin bârid, abus, alekser asabi olmasına mukâbil Şükran Hanım pek halim, afif, güler yüzlüdür.

Davud Efendi'nin hemşiresi üzerinde vâsi' bir nüfuz ve tesiri olduğunu ikinci ve üçüncü ziyaretimde çaktım. Kız kardeşine atfettiği her nazar manidar bir emir mahiyetindedir. Bu herifin hüviyeti hakkında nazar-ı dikkatinizi celp ederim.

139 *Müemmen*: Güvenliği sağlanmış, güven altına, emniyete alınmış.

140 *Muâvenet*: Yardım.

Davud Efendi'ye ilk rast geldiğim gün akşama doğru o da Harun Bey'i ziyarete geldi ve ertesi günü bizi tarihi efsanenin mahall-i cereyanı olan yere götürdü.

Harun El-Aziz bana dedesi Abbas El-Aziz Paşa Safra köyünden kaçırdığı Rum kızını gece yarısı takip ederken esrarengiz köpek tarafından boynundan parçalanmış. Safra köyüne çıkan yolun yarısında iki tarafı taşlarla muhat geniş bir çukur vardı. Bu çukurun vaktiyle taş ocaklarından bakiye olduğuna ait bazı emareler görünüyordu. Davut Efendi:

- İşte Abbas El-Aziz Paşa'nın cesedi arkadaşları tarafından bu çukurda bulunmuş. Esrarengiz köpek de şu cihetten kaçmış, dedi.

Pek ziyade bir hayretle onun yüzüne bakan Harun Bey, böyle fevkeltabiye bir mahluka inanıp inanmamak lazım geldiğini soruyordu. Davud Efendi, bu suale kendi rey ve fikri hakkında pek vazih bir cevap vermedi. Fakat birçok ailelerin böyle meşum ve gayrimalum mahlukların taht-ı tesirinde¹⁴¹ zebun¹⁴² kaldıklarını zikrederek pek de reddetmiyordu.

Avdet ederken, Davud Efendi'nin evinde öğle yemeği yedik. İşte Harun Bey Şükran Hanım'ı ilk defa o gün tanımıştı. Bu ilk telakkiden itibaren genç kız dostumuz Harun Bey üzerinde nâ-kâbil-i mukâvemet¹⁴³ tesirler husule getirdi.

Köşke dönerken, yolda Harun Bey bana mütemadiyen genç kızın acaba nasıl bu hayata mukavemet ettiğini nakletti ve ondan sonra hemşire veya biraderden birini görmediğimiz bir gün geçmemeye başladı. Dün onlar da köşkte yemeğe davetliydiler. Mübarek Paşa'nın bu iki dostu merhumdan sık sık fakat kemâl-i hürmet ve muhabbetle bahsediyorlardı. Hafta içinde bir gün göl kenarındaki küçük evde bize bir av ziyafeti vermeleri kararlaştı. Davud Efendi, bu iki gencin arasında hususiye-tin daha ziyade genişlemesinden hiç hoşlanmıyordu. Bu cihet muhakkaktır. Hatta odanın içinde bile genç kızla Harun Bey

141 *Taht-ı tesir*: Etkisi altında.

142 *Zebun*: Güçsüz.

143 *Nâkâbil-i mukâvemet*: Karşı koyulması mümkün olmayan.

arasında bizim iştirak etmediğimiz mükâlemelere meydan vermek istemiyordu. Davud Efendi'nin kıskanç ve taassub-i diniyesi kuvvetli bir adam olması pek az muhtemeldi. Çünkü o hâlde Mübarek Paşa tarafından tanışmış olmalarına rağmen hemşiresini yanımıza çıkarmayabilirdi.

Harun Bey'i yalnız bırakmamak hususundaki tavsiye ve ihtarınızı şu sıralarda yerine getirmek hayli güçleşti. Şükran Hanım'la münasebetleri ilerledikçe zannedirim ki daha da güçleşecek.

Doktor Ethem Bey dostumuz da bizi ziyarete geldi ve bize Mübarek Paşa merhumun naaşının bulunduğu yeri gösterdi. Köşkün arka cihetine tesadüf eden bu yerde bir hayli dolaştık. Arkada köşkün kullanılmayan kapısı önünde Mübarek Paşa o gece sigara içmiş ve biraz ileride yere düşerek vefat etmişti. Nihayeti bir dağın eteğiyle kapanan ovada ivicacı¹⁴⁴ bu yolu takip ettik. Mübarek Paşa evin kapısından kim bilir ne maksatla gece arka kapıya gelmiş ve bir şeyden ürkererek koşmuş ve bu yolun üstünde yüzükoyun düşerek vefat etmişti. Acaba şu vasi ovada onu korkutan mahluk bir çoban köpeği mi, yoksa sakıt, cesim, acayip ve şeytani bir köpek miydi? Ethem Bey hayvanın ayak izlerine rast geldiği yeri de gösterdi.

Bir diğer ihtimale nazaran belki de bu bir tuzaktı. Belki Mübarek Paşa'nın böyle bir hayvanı görmekten ne derece tahaşi¹⁴⁵ ettiği biliniyor ve öyle bir hayvan gösterilerek korku ile ölmesi isteniyordu. Fakat Mübarek Paşa'nın vefatı kimin işine yarardı veya yaramıştı? İşte esrarın büyüğü budur.

Size Küçükçekmece'nin bir sakin-i garibanından daha bahsedeyim. Bu da esbak müdde-i umumi Mustafa Hikmet Bey'dir. Mustafa Hikmet Bey köyün tam ortasında bir bakkal dükkânının üstünde oturuyor. Beyaz sakalına rağmen şimdiye kadar evlenmemiş, tek başına bir adam. Hayatı birçok dedikodularla geçmiş olduğu için şimdi biraz başını dinlendirmek istemiş; ahabından birinin teklifini kabul ederek bu küçük

144 *İvicacı*: Eğri büğrü, engebeli.

145 *Tahaşi*: Korkmak, ürkmek, çekinmek.

ikametgâha hem yeni hem de muvakkat yerleşmiştir. Dışarıya pek nadir çıkan Hikmet Bey alelekser penceresinden dürbünle gölü ve uzaktan ovayı seyrederek vakit geçiriyor. Nadiren köşke kadar gelerek bizimle görüşüyor.

Size firari Yani'den, Davud Efendi ile hemşiresinden, Doktor Ethem Bey'den ve Mustafa Hikmet Bey'den bahsettim. Şimdi biraz da hizmetçi Hristo ile karısı Fotini'yi anlatacağım.

Çektiğiniz telgrafı Hristo'nun bizzat alıp almadığı ve o esnada hakikaten köşkte olup olmadığı postahanedeki tahki-katımla da anlaşılmadığını Harun Bey'e söyledim. Harun Bey Hristo'yu çağırarak sordu:

- Biz sana telgraf çekmiştik. Sen bu telgrafı kendin mi aldın?
- Hristo suale mütehayyir olarak cevap verdi:
- Hayır; ben o esnada bahçedeydim. Fotini telgrafı getirdi.
- Cevabını veren sen miydin?
- Hayır Fotini telgrafhaneye kadar kendisi gitti.

Akşamüstü Hristo gelerek bu suallerin acaba kendisine karşı bir emniyetsizlik hasıl olduğu için mi irad¹⁴⁶ edildiğini sordu, Harun Bey kendisine teminat verdi.

Fakat Hristo hakikaten müteessirdi. Harun Bey bir hayli uğraştı. Hatta eski elbiselerinden bazısını, bir çift potinini ona verdi. Öyle iken yine Hristo, Harun Bey'in kendisine karşı emniyetsizlik gösterdiğinden şikâyet eder gibi duruyordu.

Madam Fotini de şâyân-ı dikkat bir sima teşkil ediyor. Bu kadında adalı Rumların geniş göğüslü, yaşının terakkisine rağmen sağlam vücutlu ve sert bakışlı hâli okunuyordu. Bütün bunlara rağmen ahlakının metaneti kâbil-i inkâr değildi.

Size ilk geldiğimiz akşam bu kadının iniltisini duyduğumu yazmıştım. Ondan sonra birkaç defa daha Madam Fotini'nin çehresinde gözyaşlarının izini fark ettim. Muhakkak bu kadının kalbinde derin bir yara vardı. Acaba bu yara bir hatanın, biri günahın hatırasına mı aitti?

146 İrad: Söylenmek, sorulmak.

Yoksa Hristo'nun istibdadından, şiddetinden mi inbias¹⁴⁷ ediyordu, ben bu adamın hâlinde bir gayri tabilik hissediyordum ve geçen geceki hadise bu hissimi tadil etmedi.

Size uykumun pek hafif olduğundan bir iki defa bahsettim. Emriniz mucibince Harun Bey'in yanında bulunmaya mecbur olduktan sonra uykumu daha hafifletmeye ve en ufak bir pıtır-tı ile uyanmaya çalıştım.

Evvelki gece, gece yarısından sonra bir patırtı ile birdenbire uyandım, bu bir ayak sesiydi ve koridordan geçiyordu. Yavaşça kalktım. Ve kapıyı bir gözümle dışarısını görebilecek kadar açtım.

Bir siyah gölge, bir adam hayali, elinde mumla yol halısını üzerinden ayaklarının ucuna basarak sağdaki büyük odaya doğru yürüyordu; ayakları çıplak, sırtında bir entari bulunan bu adamın yalnız arkasını görebiliyordum. Fakat harekâtından ve boynundan bunun Hristo olduğunu derhal fark ettim.

Kemâl-i ihtiyatla, yavaş yavaş yürüyordu. Tavrında hem bir kabahatli hem de bir korkak hâli vardı. Size bu koridorun sonundaki odanın bütün ovaya nazır olduğunu ve ancak oradan arkadaki dağları ve ovayı tamamıyla görmek kâbil olduğunu yazmıştım.

Hristo aşağıdaki katta yatıyor ve aşağıdaki kattan ova tamamıyla görünmektedir.

Hristo odaya dahil oluncaya kadar bekledim. Ondan sonra ben de ayaklarımın ucuna basarak takip ettim. Odanın önünde yarım açık kalan kapıdan Hristo'yu tekrar gözetledim. Hristo odanın en dibindeki pencerenin önünde mumu cama yaklaştırmış bir intizar hâlindeydi. Çehresini yandan görebildiğim için sabırsızlık alâimini¹⁴⁸ seziyordum. Mumu camın önünde birkaç kere salladı; sonra Çekmece ovasının karanlıklarını uzun uzadıya süzdükten sonra içini çekti ve mumu söndürdü.

147 *İnbias*: Neşet etme

148 *Alâim*: izler

Titreyerek odamın kapısını buldum ve girdim. Bir saniye sonra Hristo da kapımın önünden geçerek merdiveni mütereddit adımlarla indi ve ses kesildi.

Bir saat kadar vakit geçti. Sonra yarım uyku içinde uzaktan bir kapı kilidinin açıldığını yahut kapandığını işittim. Fakat bu sesin nereden geldiğini anlayamadım. Acaba bunların manası neydi? Şüphe yok ki burada bazı esrar var ve şüphe yok ki biz bugün yarın o esrarı keşfedeceğiz. Benim bunlardan ne anladığımı ne sezdiğimi size yazmayacağım. Yalnız vekâyii olduğu gibi anlatıyorum.

Bu sabah Harun Bey ile uzun uzadıya görüştük ve dün akşamki müşahedemin esrarını keşif için bir plan tertip ettik. Gelecek mektubumda bu planımızın tatbikatını okursunuz.”

Çekmece'de Bir Ziya

"Azizim Sadi Bey;

Bir iki günden beri size mektup yazamadım. Bugün uzunca mektubumla telafiye çalışacağım. Çünkü vekâyî birbirini takip etmeye ve inkişafa başladı.

Geçen mektubumda Hristo'nun gece köşkün içinde mum ile dolaştığını yazmıştım. İşte bugün bu garip cevalân hakkında bir hayli ma'lûmat veriyorum. Kırk sekiz saat zarfında birçok vakalar ve birçok gizli hadiseler inkişaf etti fakat; bu inkişaf lar hemen hepsi bizim işimizi daha ziyade karıştırıyor. Şimdi size bunları izah edeyim de siz hükmünüzü veriniz.

Hristo'yu elinde mumla gördüğüm gecenin ertesi günü sabah hemen dipteki odayı tetkike gittim.

Hristo'nun önünde durduğu pencerenin ovayı olanca vüsayla seyreden yegâne pencere olduğunu, diğer pencerelerden ancak ovanın bir kısmının görüldüğünü anladım.

Şimdi bundan istidlâl¹⁴⁹ olunabilir ki Hristo bu pencereden ovada ya bir şey yahut birisini görmek istemiştir. İptida bunun bir kadın ve bir aşk meselesi olması ihtimalini düşündüm. Çekinerek yürümesi, karısının ağlaması da bu ihtimali takviye edecek delâildendi.¹⁵⁰

Hristo genç olmamasına rağmen civardaki Rum kızları üzerinde tesir yapabilecek bir vücuda mâlikti. Bundan başka o gece bir anahtar sesi işitmekliğim de Hristo'nun bir mev'id-i mülâkata¹⁵¹ gittiğine işaret değil miydi?

Ben keyfiyeti bu suretle muhakeme ederken vekâyî şiddetle aldandığımı göstermekte gecikmedi. Harun Bey bana dedi ki:

- Gece Hristo'yu takip edelim her şeyi kolayca öğreniriz. Acaba Sadi Bey bizim yerimizde olsa ne yapardı?

149 *İstidlâl*: Meydana ve harice çıkarmak.

150 *Delâil*: Deliller.

151 *Mev'id-i mülâkat*: Buluşma yeri.

- Şüphesiz o da şimdi sesini çıkarmayarak işi geceye bırakır ve onu da cürm-ü meşhûd¹⁵² hâlinde yakalardı.

Öyleyse biz de gözetlemeliyiz, bu akşam benim odamda Hristo'nun geçmesine intizâr ederiz.

Harun Bey yeknesak hayatında biraz değişiklik husule getiren şu küçük fakat biraz esrarengiz görünen vakalardan pek memnun görünüyordu. Avrupa'da ve Mısır'da geçirdiği hayata dair bana anlattığı vekâyî bu gencin daha şimdiden ne kadar yorgun düştüğünü öğretmeye kâfiydi. Şimdi kadın ve aşk heyecanından başka heyecanlar aramakla beraber Davud Efendi'nin hemşiresine karşı yine lakayt kalamıyordu. Nitekim gece Hristo'yu takip etmek kararını verdiğimiz gibi Harun Bey dışarı çıkmaya hazırlandı. Tabii ben de ceketimi süpürerek fesimi giydim. Harun Bey biraz mütehayyirâne:

- Nereye gidiyorsunuz Nihat Bey? diyerek sordu.

- Sizin gittiğiniz yere, cevabını verdim; biliyorsunuz ki Sadi Bey beni buraya hem bazı tetkikatta bulunmak hem de sizin etrafınızdan eksik olmamak için gönderdi.

Harun Bey biraz müstehziyâne gülerek elini omuzuma koydu:

- Azizim Nihat Bey, darılmayınız ama doğru bir şey söyleyeyim mi? Sadi Bey'in harikulade zekâsı hakkında artık benim eski emniyetim pek de mevcut değil. Ben buraya geldiğimden beri henüz ortaya çıkan bir hakikat, mahiyeti anlaşılan bir sır yok ki... Onun için böyle gündüz vakti dışarı çıkarken sizinle birlikte bulunmak mecburiyetini bize tahmil¹⁵³ etmesini de kabul edemeyeceğim. Ben yalnız çıkacağım. Allaha ısmarladık.

Birdenbire bu ağır sözlere tahammül etmeyerek bırakıp gitmeyi düşündüm. Fakat belki siz bana sözünüzü dinlemeyerek vazifemi ihmal ettiğim için büyük bir felakete sebep olmak üzere bulunduğumu söyleyeceksiniz. İşte mahzâ¹⁵⁴ bu felaket-i

152 Cürm-ü meşhûd: Suçüstü.

153 Tahmil: Yükleme.

154 Mahzâ: Yalnız, ancak, tam, salt ve katıksız

muhtemelenin önüne geçmek için hissiyatıma karşı durdum. Hatta Davud Efendi'nin evine doğru yollanmış olan Harun Bey'i takibe karar verdim.

Harun Bey, köşkün sol tarafından geçip göle kadar uzayan ince keçi yolunu tercih ederek gözden kaybolmuştu. Ben çalıların ve küçük kayalarla tepelerin arasından koşarak onu önlemek istedim ve olanca kuvvetimle koşmaya başladım. Davud Efendi'nin evinden birkaç yüz metre uzakta bir taşın kenarından yolu gözetledim. Harun Bey siyah başörtülü, lacivert etekli bir kadınla dar bir hendekte görüşüyordu. Şüphe yok ki bu kadın Şükran idi ve aralarında tayin edilen mev'id-i mülakat mucibince orada buluşmuşlardı. Hendek önündeki taşların ve çalıların arkasından yavaş yavaş doluşarak konuşuyorlardı. Şükran elleriyle telaşlı hareketler yaparak ne yapacağını ne söylediğini bilmeyen fakat orada kalmakla gitmek arasında kalan bir tavır ve vaz' gösteriyor, Harun Bey ise onu dinleyerek bazen reddettiğini gösterecek surette başını sallıyordu.

Şu sahnenin nasıl hitâm bulacağını bir kayanın arkasından takip etmekten başka çare bulamadım. Çünkü şimdi onların yanına gitmek, Harun Bey ile müthiş bir kavgaya zemin hazırlamak demekti. Zaten bunu yapamazdım da...

Fakat insanın bir dostunu gözetlemesi de kolay iş değil, mâmâfih gözetlediğimi Harun Bey'e nihayet söyleyecektim. Mazeretimi ve hatamı kendisine itiraf edecektim. Harun Bey'in eve avdet ettikten sonra akl-ı selimine müracaat ederek hakkımı teslim ettireceğimden emindim.

Harun Bey ile Şükran Hanım derin, hararetili bir bahsin ortasında diğer bir çukurun kenarına geldikleri zaman birdenbire daha uzakta çalıların arkasından bir eteğin dalgalandığını gördüm ve iki genci gözetleyenin yalnız ben olmadığını anladım. Bu gölge, gözetlediği gençleri şimdi görememekte olacak ki çalıların arkasından eğilmeye başladı. O vakit Davud Efendi'yi iyice fark ettim.

Bu esnada Harun Bey de Şükran Hanım ile aralarındaki mesafeyi çok görmeye ve genç kızı belinden kavrayarak çekmeye başlamıştı. Genç kız eliyle yüzünü örterek Harun Bey'in temasına mâni olmak istedi ve kurtuldu.

Davud Efendi, burada da ileriye atılarak iki gencin arasına doğru koşarcasına yürüdü. Bundan sonra geçen sahneyi daha ziyâde kelimeler izah edebileceği için ben pek bir şey anlamadım. Yalnız Davud'un Harun Bey'e çıkıştığını, Harun Bey'in ise bazı izahat itasına teşebbüs eylediğini anlayabiliyordum.

Kadın hiç sesini çıkarmıyordu. Nihayet Davud Efendi arkasını dönerek hemşiresine bir işaret etti. Şükran, Harun Bey'e yeis ve tereddütle bir nazar atfederek kardeşinin yanında yürümeye başladı. Harun Bey ikisinin arkasından uzun uzadıya baktıktan sonra başı yerde geldiği yoldan döndü.

Şu sahnenin son kısmından bir şey anlayamadım. Fakat Harun Bey'den gizli seyirci olmayı bir türlü nefsim yediremiyordum.

Hemen gizlendiğim yerden fırlayarak Harun Bey'in karşısına çıktım. Yüzü hiddetten kıpkırmızı olmuş, bastonunu taşla-ra çarparak yürüyordu. Beni görünce:

- Vay Nihat, sen nereden çıktın? Ümit ederim ki beni takip etmedin.

Her şeyi izah ettim. Onu Çekmece ovasında yalnız bırakmak mecburiyetinde bulunduğumu ve nasıl bir mecburiyet-i vicdaniye ile takip ettiğimi söyledim. İptida hiddetlenir gibi oldu. Fakat benim kemâl-i samimiyetle ve temiz kalple verdiğim izahat üzerine:

- Yahu, insan şu vahşi kırdaki kendini yapayalnız zanneder. Halbuki sanki bütün memleket halkı bugün beni gözetlemeye çıkmış. Bari yanımdaki bu kadar patırtıya değse yüreğim yanmazdı. Ee bu komediyi seyretmek için sen nerede mevki almıştın bakalım?

- Şu taşların arkasında.

- Arka sıralarda kalmışsın. Halbuki Şükran'ın biraderi kol-tuğa yerleşmiş... Davud Efendi'yi gördün mü?

- Evet.

- Bana söylediklerini işittin mi?

- Hayır.

- Bu herif gayet tuhaf bir adammış... Yahut ben aldaniyorum. Fakat iptida sana sorayım. Allah aşkına ben sevdiğim bir kadına karşı vazife-i zevciyeti ifa edecek mahiyette değil miyim?

- Tabii sizi tanıyan herkes bunu tasdike mecburdur.

- Halbuki Davud Efendi'nin fikrince ben hemşiresine layık bir zevc olamazmışım. Çünkü Şükran her ne kadar şimdi bir köy hayatı geçirmekteyse de erişilmesi güç bir cevher-i kıymetdâr imiş. Ben ona elimi dokunamazmışım.

- Acayip.

- Evet... Vâkıâ ben Şükran Hanım'ı tanıyalı daha çok bir zaman olmadı. Fakat onu görür görmez bu kadının şimdiye kadar tanıdıklarımından çok farklı olduğunu ve ruhuma çok yakın bulunduğunu gördüm. Muhakkak ki o da benim yanımda bulunmaktan memnun oluyordu. Çünkü kadınların gözünde insan bazen öyle ifadeler görür ki bunları kelimelerle izaha imkân yoktur... Kardeşi şimdiye kadar bizim yalnız kalmaklığımıza hiç meydan vermedi. Sade bugün bu genç kızla yalnız olarak görüşmek fırsatını elde edebilmişim. Halbuki bu telakkide de genç kızın aşkından bahse hiçbir mahal veremeyeceğinden emin ol. İlk sözü benim Çekmece'ye gelmekle bir tehlikeye atılmış olduğum ve hemen Çekmece'den uzaklaşmaklığım oldu. Hatta kendi hüznünün sebebini de benim buradaki ikametim teşkil ettiğini, akıbetimden endişe eylediğini ilave etti. Ben ona cevaben, kendisini gördükten sonra artık Çekmece'den gidemeyeceğimi, eğer gitmekliğimi istiyorsa benimle beraber gelmeye razı olmasını söyledim. Hatta kollarından çekerek izdivaç teklif ettim. Bu teklifime cevap almadan kardeşi Davud bizi bastırdı. Herif pek hiddetliydi. Kendisine

hemşiresini tezvic¹⁵⁵ edeceğimi söylediğim hâlde hiç oralarda olmadı, hatta daha ziyade hiddetlendi çekildi, gitti.

Harun Bey'in verdiği bu izahat zihnimi altüst etti. Harun Bey zengin, genç, güzel terbiye ve tahsil yolunda olduğu hâlde izdivaç teklifine Davud Efendi gibi cahil olmayan bir adam tarafından şiddetle cevap-ı redd alması nedendi? Bu kavga üzerine öğleden sonra Davud Efendi bizi ziyarete ve beyan-ı mazerete geldi. Harun Bey'le yalnız konuştular. Herif gittikten sonra Harun Bey bana:

- Davud Efendi, beyan-ı mazeret etmiş olmasına rağmen nazarımda abus bir adam olmaktan kurtulamaz. Sabahleyin bana atfettiği nazarları hiçbir vakit unutamam.

- Size izdivaç teklifinizden bahsetti mi?

- Evet. Hemşiresine gayet merbut olduğunu şimdiye kadar birbirlerinden hiç ayrılmamış olduklarını, kardeşinin kendisinden ayrılmasının bir felaket teşkil edeceğini fakat bunun er geç mukadder olduğunu bildiği hâlde benim hareketime kendini zaptedemediğini söyledi.

Hülasa neticede benden bir müddet için bu tasavvurdan feragat etmemi ve hemşiresine karşı bir hemşire nazarıyla bakmaklıgımı rica etti.

İşte azizim Sadi Bey, bizim için bir sır, bir zulmet daha!.. Davud Efendi, hemşiresinin Harun Bey gibi bir zenginle izdivacına neden muhalefet ediyor ve Şükran Hanım, mahsus bir rabıta-i kalbiye gösterdiği Harun Bey'in Çekmece'den uzaklaşmasını neden bu kadar şiddetle arzu ediyor? Acaba bizim bilmediğimiz bazı hakikatlere vâkıf olduğundan mı yoksa muhayyel köpeğe inandığından mı?

Şimdi bir başka safha-i mestureye¹⁵⁶ geçelim:

Mademki Fotini'nin geceleri işitilen iniltisi ile zevci Hristo'nun gece yarısı gezintilerini anlatmak istiyorum. Bu baktaki izahım üzerine mutlaka beni tebrik edeceksiniz.

155 Tezvic: Evlenmek.

156 Safha-i mesture: Üstü örtülmüş bölüm.

Çünkü tam istediğiniz gibi keskin ve açıkgözlü hareket ettim. Bu işteki esrarı anlamak için bir gecelik tetkik ve tefahhusum kâfi geldi.

Peki bir gece demiyeyim, mübalağa etmiş olurum. İki gece. Çünkü bir gece sabaha kadar intizârımız beyhude oldu. Harun Bey'in odasında sigaralarımızı içerek sabahın saat beşine kadar bekledik. Gözlerimizi müşkülâtla kapatmaktan men ediyorduk. Dışarıda saatin dördünde derinden derine gelen uğultusundan ve darbelerinden, başka bir şey işitmedik. Yalnız sabahleyin, uzak bir minareden hazin, ağlayan bir ses sabah namazını haber verdi ve biz de yattık.

Ertesi gece lambayı kısarak sigaralar ağzımızda birer kanepeye büzüldük ve hiçbir ses çıkarmaksızın bekledik. Saatler ne ağır geçiyordu!.. Biz tabii ki tuzağı kurarak avını bekleyen avcılara benziyor, aynı sabırsızlığı duyuyorduk. Gece yarısından sonra saat biri, badehu ikiye çaldı.

Az daha o gecede ayrılarak yatacaktık. Merdivende bir tıkırtı oldu ve korkarak basan iki ayak yukarıya kadar çıktı. Sonra koridordan sıyrılır gibi geçti. Giyindi. Lambayı büsbütün söndürerek biz de sofaya çıktık. Burası zifiri karanlıktı. Şimdi Hristo yine nihayetdeki odaya çekilmişti. Kapının aralığından mumun ziyası, sofanın nihayetindeki köşeyi hafifçe aydınlatıyordu. Birinci adımda potinlerimizin yol keçeleri üzerinde gıcırdadığını duyarak biraz tevakkuf ettik ve ellerimizle birbirimizi tuttuk. Bin ihtiyat ve tereddütle, ayaklarımızın ucuna basarak birçok tevakkuflardan sonra Hristo'nun girdiği odanın kapısı önüne geldik. Hristo sanki camın önünde mihlanmış gibi, elindeki mumu sağa sola sallayarak dışarısını kemâl-i dikkatle gözden geçiriyordu.

Harun Bey sabredemedi. İş bir an evvel anlamak arzusuyla içeriye girdi. Ayak tıkırtısıyla Hristo elindeki mumu düşürecek kadar titreyerek geri döndü. O derece korkmuştu ki renginin sapsarı kesildiğini Harun Bey de ben de uzaktan bu nim zulmet içinde fark ederek hayret ettik.

Harun Bey:

- Orada ne yapıyorsun Hristo? diye sordu.

- Hiç efendim.

Şaşkınlığı pek müthiş olmuştu ki müşkülâtlâ konuşabiliyordu. Vücudunun nasıl titrediğini duvardaki gölgelerin mütemadiyen sağlanmasından anlıyordum. Hristo bir yalan kıvrırıverdi

- Odanın pencereleri iyi kapanmış mı diye bakıyordum rüzgârlar bazen çatıları kırıyordu... Evvelce sık sık pencereler açılarak camlar kırılırdı.

- Bu kattaki ve bu odadaki pencereleri mi gözden geçiriyorsun?

- Hayır, bütün pencereleri.

Harun Bey ciddiyet ve şiddetle dedi ki:

- Bana bak Hristo!.. Biz senden hakikati öğrenmeye suret-i katiyede karar verdik. Eğer ileride sana karşı başka türlü muamelede bulunmaklığımızı istemezsen her şeyi olduğu gibi söyle. Yalan yok. Bu pencerenin önünde ne yapıyordun?

Hristo bize o kadar acı ve istirhâm-kâr bir nazarla baktı ki herif hâlinden buraya bir habaset için gelmiş olduğunu anlamaya imkân yoktu. Yine aynı titrek sesle:

- Beyefendi, dedi. Ben hiçbir fenalık yapmadım, gördüğünüz gibi pencerenin kenarında elimde bu mumla duruyordum.

- Peki ama ne maksatla?

- Beyefendi, size rica ediyorum. Bunu benden sormayınız. Bu bir sırdır. Benimle hiç münasebeti yok. Size söyleyemem. Eğer bana ait olsaydı size hemen anlatacaktım. Mutlaka hepsini söyleyecektim.

Birdenbire aklıma bir fikir geldi. Hristo'nun elinden mumu alarak dedim ki:

- Harun Bey; bu mum dışarıda birisine işaret vermek için olabilir. Bakalım; biz de Hristo gibi mumu sallayalım. Belki cevap verilir. Hristo'nun yaptığı gibi mumu cama yaklaştırarak iki tarafa sallamaya ve gözlerimle zulmeti delmeye çalıştım.

Geniş ve siyah bulutlar kameri örtüyordu. Kenardaki ağaçların tepeleri müşkülâtle fark ediliyor. Bunların arkasında bir engin ve bir zulmet-i nâmütenâhiden¹⁵⁷ başka bir şey seçilemiyordu. Birdenbire sevinerek haykırdım.

- İşte, dedim.

Hristo elleriyle yüzünü kapatarak:

- Yok efendim; beyefendi hayır, hiçbir şey değil.

- Nihat; mumu cama daha yaklaştı. Evet; şimdi bu ziya tekrar göründü ve söndü. Söyle bakalım. Hain!.. Bu bir işaret değil midir? Söyle orada kim var? Ve kimin aleyhine bu tertibatı aldınız?

Birdenbire Hristo'nun rengi attı ve hiddet ve teessürle:

- Affedersiniz efendim. Bu iş bana aittir. Sizin için hiçbir şey yoktur. Size hiçbir şey de söyleyemem.

- Öyle ise hemen buradan git. Evimde oturma.

- Pekâlâ. Çıkarım.

- Senin bütün ailen senelerden beri benim ecdadımın yanında sadıkâne hizmet etsin. Sonra sen benim aleyhimde kim bilir ne hıyanetler tertip ediyorsun!..

- Hayır, beyefendi, sizin aleyhinizde değil.

Bunu söyleyen bir kadın sesiydi. Arkaya döndüğümüz zaman kapının önünde Madam Fotini'yi kocasından daha ziyade müteessir ve sararmış bir hâlde gördük. Sırtına bir şal almış, siyah fersude bir eteklikle bir elini kapının kenarına dayayarak duruyordu.

Hristo:

- Haydi Fotini; yarın gideceğiz, dedi.

Fotini benim de çok iyi anladığım bir Rumca ile kocasına:

- Ah, zavallı Hristo; bu işte senin ne kabahatin var! Ben senden ne istedimse sen onu yaptın, dedi.

Sonra bize dönerek:

157 Zulmet-i nâmütenâhi: Sonu olmayan karanlık.

- Evet; hep kabahat bendedir. Suçlu olan benim, dedi.

Harun Bey amirâne bir tavırla:

- O hâlde her şeyi olduğu gibi sen söyle, dedi.

- Efendim, benim bir erkek kardeşim var. Orada gölün etrafında, ovada dolaşır. Açlıktan ölmek için biz ona yiyecek veriyoruz. Bu mum ile işaret yapıyoruz. O da bize nerede cevap verirse yemeği oraya götürüyoruz.

- Senin kardeşin kimdir Fotini?

- İstanbul'daki hapishaneden kaçan Yani...

- Şu birçok kimseleri öldüren ve Galata'da bir kasayı soyan sabıkalı Yani mi?

Hristo cevap verdi:

- Evet; işte o. Gördünüz ya beyefendi. Benim bu işte kabahatim var mıdır?

İşte Hristo'nun gece seferlerinin ve köşk ile ova arasında teati edilen işaretlerin hikmeti buymuş...

Gerek Harun Bey ve gerek ben kemâl-i hayretle Fotini'ye baktık. O kadar iyi kalpli, merhametli olan kadın, meşhur bir katil ile aynı kandan olsun; bu kâbil mi?

Fotini yarım yamalak bir Türkçe ile bize şunları anlatmak istedi:

- Evet; Yani benim kardeşimdir. Yani'ye çocukken hiç kimse bakmadı. Büyüdükten sonra fena arkadaşlarla düşe kalka nihayet bir gün ellerine kelepçe vurdular. Anamız bu yüzden öldü, gitti. Ondan sonra artık Yani, hapishanelere girdi, çıktı. Ben kardeşimi çok sevdiğim için o her vakit gelir, benden para isterdi. Ben o her ne isterse verdim. Bundan cesaret alarak hapishaneden tekrar kaçarak buraya geldi. Kan ter içinde aç ve arkasında jandarmalar bir gece yarısı buraya geldi. Bu benim kardeşimdi. Ne yapayım? Aldık. Karnını doyurduk. Sakladık. Sizin buraya geleceğinizi söyledikleri zaman Yani karşıdaki ovayı dolaştı. Orada bir hendekte kendisine yer yaptı ve jandarmalar onun peşini bırakıncaya kadar orada saklanmaya karar verdi. Bir iki

gecede bir mum ile işaret yaparak ona yemek götürüyoruz. Belki bugün yarın kaçacak, fakat o kaçınca kadar biz onu beslemeye mecburuz.

Madam Fotini bu sözleri o kadar büyük bir samimiyet ve safiyetle söylüyordu ki inanmamak mümkün değildi. Harun Bey Hristo'ya:

- Bunlar doğru mu Hristo? diye sordu.

- Evet efendim.

- O hâlde sana söylediğim sözleri unut ve git rahatına bak.

Bu karı koca çekilip gittikten sonra Harun Bey pencere-nin iki kanadını açarak dışarıyı seyre başlamıştı. Uzakta yine aynı yerde ziya küçük bir nokta hâlinde parlıyordu.

- Fakat Nihat; bu Yani haydudu ne cesaretle böyle bir ziya göstermeye kalkıyor?

- Belki de ateşi yalnız köşkten görülebilecek bir yere koymuştur!

- Evet, muhakkak öyledir. Peki buradan ne kadar mesafededir. Ne tahmin ediyorsun?

- Bin beş yüz metre kadar.

- Doğru, mademki Hristo buradan oraya yemek götürebiliyor. O kadar uzakta bir yer olmamak gerektir. Tabii ki katil herif de yaktığı mumun yanındadır... Aklımda oraya kadar gidip şu haydudu tevkif etmek geçiyor. Sen ne dersin Nihat?

Aynı arzuyu ben de duymuştum. Eğer Hristo ile karısı sırlarını kendiliklerinden bize tevdi etmeselerdi bittabi Yani'yi tevkife teşebbüs aklımızdan geçmezdi. Fakat biz bu sırrı cebren onlardan öğrendik. Diğer taraftan Yani, cemiyet için daimi bir tehlike değil miydi? Merhamet caiz miydi? Onu saklandığı yerden çıkarmak âdeta bir vazifedir. Çünkü biz onu yakalamazsak, bizim bu lakaydımızı bir başka biçare de belki pek yakında hayatıyla ödeyecekti.

Kim bilir belki bir gecede bu haydut, komşumuz Davud Efendi'ye hücum cüretinde de bulunurdu. Binâenaleyh Harun Bey'in davetini hemen kabul ettim.

- Size refakat ederim, dedim.

- Hemen revolverini al, potinlerini çek, haydi çabuk.

Beş dakika sonra keşif taarruzuna doğru dışarıya çıkmıştık. Köşkün büyük kapısından ovaya saptık. Yolda kuruyarak düşen yaprakların gıcirtısı ve ağaçların sonbahar rüzgârı altında uğultusu işitiliyordu.

Bazı bazı ay iki bulutu yararak çıktığı vakit ortalık biraz aydınlanıyor, fakat bazen de göz gözü görmeyecek kadar kararıyordu. Sazları, iri kaya parçalarını, çalıları çiğneyerek yürürken yağmur da hafif hafif serpiyordu.

Önümüzde nokta-i mazbe¹⁵⁸ parlıyordu.

Harun Bey'e yavaşça:

- Sizin de silahınız var mı? diye sordum.

- Evet.

- Yani'yi apansız bastırmak, bize hücumuna meydan vermemek lazım.

- Kuzum Nihat, şimdi senin mahir ve belki de biraz zekâsına mağrur ustan Sadi Bey şu ovada ervâh-ı habisenin¹⁵⁹ icra-yı hüküm ettiği bir saatte göreceksin ne derdi?

Henüz Harun Bey sözünü bitirmişti ki uzaktan, derinden derine acı bir uğultu, müteakiben boğuk bir böğürtü işitti. Bu ses bilahare daha acı, daha mahnuf¹⁶⁰, meşum bir inilti gibi rüzgârın önünde kulaklarımıza çarptı ve bir mırıltı hâlinde kayboldu, gitti. Bu sesi aynen ilk defa olarak Davud Efendi'nin evine giderken de işitmiştim. Harun Bey tevakkufla birdenbire kolumu tutarak kemâl-i havf ve hirâs ile:

- Ya Rabbi... Bu nedir, Nihat?

158 *Nokta-i mazbe*: Saklanılan yer.

159 *Ervâh-ı habise*: Kötü ruhlar.

160 *Mahnuf*: Korkutan, korku veren.

- Vallahi ben de bilmiyorum. Fakat galiba bu ses Çekmece Gölü'nden geliyor. Çünkü ben bir kere daha işitmişim.

Birkaç dakika etrafı dinledik. Ses kesilmiş, etrafı bir ölüm sükûtu ve karanlığı ihâta¹⁶¹ etmişti. Kulaklarımızı derinlere doğru kabarttık.

- Nihat, sana bir şey söyleyeyim mi? Bu ses bir köpek sesi idi.

Harun Bey'in bu sözü zannederim ki kanımı bütün damarlarımda dondurdu. Zaten o da söylerken sesi öyle titriyordu ki nasıl bir havf-i vahşiyetle muhat¹⁶² olduğunu anlamakta güçlük çekmedim.

- Bu ses için ne diyorlar?

- Kimler?

- Civardaki ahali.

- Civardaki ahali, köylüler, cahil adamlar... Onların bu sese ne mana verdiklerini ne merak ediyorsunuz?

- Merak ediyorum, hakikaten ne mana veriyorlar?

Biraz tereddüt ettim. Nihayet:

- Köylünün fikrince bu ses meşum ve esrarengiz bir köpeğin sesiymiş.

Harun Bey'in titrediğini fark ettim.

- Evet; muhakkak bir köpekti. Muhakkak ki ses şu karşı yaktan gölün sağ sahilinden geliyordu.

- Fakat ciheti nasıl tayin edebiliyorsunuz?

- Rüzgâra nazaran tayin ediyorum. Hem de bunun bir köpek sesi olduğunu tasdik etmez misin?

- Ben çocuk değilim. İşin doğrusunu bana söylemelisin.

- Ben bu sesi iptida işittiğim zaman Davud Efendi'ye sordum. O da bana bazı yabani kuşların bu sesleri çıkarttığını söylemişti.

161 *İhâta*: Kuşatma.

162 *Havf-i vahşiyetle muhat*: Vahşi bir korkuyla kuşatılmış.

- Hayır, hayır!.. Bu muhakkak köpek sesiydi. Allah Allah... Yahut acaba şu efsane diye dinlediğimiz hikâye yoksa bir hakikat mi? Acaba ben bazı esrarengiz kuvvetler tarafından tehdit mi ediliyorum? Ne dersin Nihat?

- Yok canım.

- Fakat amcamın cesedi civarında da köpek izleri bulmuşlar ya?.. Haydi cine, periye inanmayalım! Fakat bu seslere ne demeli? Doğrusu Nihat, şu ses benim tab u tavanımı kesti.

Harun Bey'e biraz cesaret vermek için:

- Böyle alelaide seslerden ürkölür mü?

- Korkarım ki bundan sonra bu sesi hiç unutmayacağım. Şimdi ne yapalım ne dersin Nihat?

- İsterseniz dönelim.

- Hayır; Yani'yi yakalamak için bulacaktık. Bu işi görmeden geriye dönmeyeceğiz. Haydi yürüyeceğiz. Bütün şeyâtin ve eccine¹⁶³ etrafımızda toplansa yine şu ateşin bulunduğu yere gideceğim. İleride hâlâ bir nokta ve uzak bir yıldız gibi kâh parlayan kâh sönen ateşi hedef ittihaz ederek tekrar yürümeye başladık. Ayaklarımızın altında bazen taşlar bazen çalılar çıtırdıyordu. Böyle karanlık gecelerde ilerideki bir ziyanın mesafesini tahminde insan ne kadar hata ediyor. Mesela kaç defa artık vasıl olduğunuzu zannettiğimiz hâlde ziyanın bizden daha hayli uzakta olduğunu gördük.

Fakat artık ziyaya pek ziyade yaklaştığımızı mevkiini iyice tayin edince anladık. Filhakika mum bir büyücek kayanın kovuğuna yerleştirilmişti ki bu suretle hem rüzgârdan muhafaza olunuyor hem de başka taraftan gizleyerek yalnız köşkten görünmesi taht-i temine¹⁶⁴ alınıyordu. Fakat koca ovanın içinde, etrafında hiçbir eser-i hayat mevcut olmayan bu bir tek ziya insana ne garip bir his veriyordu!..

Harun Bey kulağıma:

163 Şeyâtin ve eccine: Şeytanlar ve cinler.

164 Taht-i temine almak: Emniyet altına alınma.

- Ne yapalım? diye sordu.

- Şurada durup bekleyelim. Herif mutlaka yakındadır. Şimdi onu görürüz.

Bunu söylerken adımlarımızı daha hafif atıyor ve mumun bulunduğu kayaya biraz daha yaklaşıyorduk. Kayanın sol tarafında bir çukur, daha doğrusu bir iniş vardı ki bu inişin karanlığa rağmen göle kadar uzandığını tahmin ettim. Kaya parçasının diğer etraflarını hemen hemen tamamen çalı çırpı ihâta etmişti.

Biz ziyaya yirmi metre kadar yaklaştığımız vakit bir hendek içine eğildik. Tam ziyanın sol tarafına gelen çalıların üstünde hareket eden bir cisim görerek Harun Bey'i sükûta davet ettim ve gözlerimi diktim.

Mumun ziyasıyla pek az fark edilen bu sima, çamurlar içinde saçı sakalına karışmış bir hâldeydi. Öyle ki insan binlerce sene evvel bütün hayatını dağlarda ağaç kovuklarında geçiren ecdad-ı iptidaiyemizden biri karşısında bulunuyorum zanneder. Bazen muma in'itaf¹⁶⁵ ederek parlayan gözleri tabii ki acıların tehdidinden ürken bir yabani hayvan gözü gibi iki tarafına çevrilip duruyordu.

Muhakkak bu yabani adam bazı şeylerden şüphelendi. Yahut belki de Hristo ile aralarında bir işaret vardı da biz bu işareti ihmal etmiştik. Herifin gözleri bir noktaya dikildi. Çalıların arkasından ayağa kalkar gibi oldu.

Ben firar edeceğini tahmin ederek ileriye atıldım. Fakat Harun Bey'i çekerek kalkmışım ki bizim bulunduğumuz hendeğe koca bir taş savruldu. Bir saniye içinde haydudun kısa vücudu harekete geldi. Tam o esnada bulutlardan sıyrılan ay da bize yardım ediyordu. Mumun bulunduğu kayaya doğru koştuk.

Tabancalarımızı ellerimize almıştık. Fakat herif bize ancak bir kaya parçası savurarak kendisini bayırdan aşağı salıvermişti. Ben bir kurşunla onu devirebilirdim. Mamafih

165 *İn'itaf*: Bir tarafa dönme, temâyül, meyletme.

tabancayı ancak müdafaa-i nefis için almış olduğumdan müdafaa-sız bir firariye karşı istimali doğru bulmadım ve bayırdan aşağı haydudun peşi sıra kendimizi attık.

Gerek Harun Bey gerek ben bacakları zayıf adamlar olmadığımız hâlde hayduda yetişemeyeceğimizi anlıyorduk. Mâmâfih, uzun müddet ay ışığı altında onu takip ettik. Ancak gölün sağ sahiline doğru yuvarlanan bir taş gibi görünmeye başladıktan sonra takipten vazgeçtik. Koca bayırı tekerlenir gibi kat etmiştik. Kendimizi çalıkların içine bitap bir hâlde attık. Biraz ileride bataklık ve sazlık daha sonra göl başlıyordu. Arkamızda ta yukarıya kadar uzanıp giden bayır bize köşkü göstermiyordu. Göle muvazı¹⁶⁶ olarak bayırı çıktığımız takdirde Davud Efendi'nin köşküne vasıl olacağımızı tahmin ettim. Şimdi Yani karşığı tepelik arkasında kaybolmuştu.

Tam bu esnada arkamızdaki bayırın tepesine göz gezdirdikten harikulade ve gayri muntazır¹⁶⁷ bir hadise karşısında bulundum.

Tepede bir kayanın arkasında bir heykel gibi sabit, renksiz, ruhsuz bir ceset gördüm. Fakat benim bir kâbus karşısında kaldığımı zannetmeyiniz. Mehtabın tam karşısına tesadüf eden bu cismin geniş çehreli, orta boylu, temiz giyinmiş bir adam olduğunu yanımdaki Harun Bey'i gördüğüm kadar katıyetle tefrik ettim. Hatta bir saniye ayağa kalkarak bayır üstünden etrafı gözden geçirdim. O zaman bu hayalin tanıdıklarımından ne Davud Efendi'ye ne Hristo'ya ne de bir başkasına ait olmadığını iyice gördüm ve hayretle bu samut¹⁶⁸ cisme bakarak Harun Bey'i dürttüm. Fakat o esnada ay da hayal de kaybolmuştu.

Bu gölgenin bulunduğu yere koşmayı aklımdan geçirdim. Fakat hem bayır çok dikti hem de epeyce mesafe vardı. Sonra Harun Bey'in sınırları hâlâ işittiğimiz köpek sesinin tesiri altındaydı. Binaenaleyh onu yeni sergüzeştlere sevk etmek güçtü.

166 Muvazi: Paralel.

167 Gayri muntazır: Beklenmedik.

168 Samut: Susmuş, suskun.

Bereket versin ki bu bayırdaki adamı Harun Bey görmedi. Çünkü beni titreten bu müşaahade-i acayıbe kim bilir Harun Bey'in üzerinde ne fena bir tesir husule getirirdi. O yalnız:

- Belki, dedi. Şu Yani'yi arayan jandarmalardan birisidir.

Evet, ben de iyice görmeseydim böyle tahmin ederdim.

Ertesi günü jandarma karakoluna Yani'nin nerelerde dolaştığını ve görüldüğünü bir mektupla haber verdik. Fakat ne yazık ki şu haydudu elimizle yakalayıp kaçtığı yere götüremedik.

İşte azizim Sadi Bey, son vekâyî bunlardır. Ümit ederim ki mektubun uzunluğundan ve bizi alakadar etmeyecek bazı hikâyelerle dolmuş bulunmasından şikâyet etmezsiniz. Çünkü bu teferruatın da asıl takip ettiğimiz davada birer parmağı zuhur etmesi müstebat¹⁶⁹ mıdır? Hem itiraf ediniz ki kapalı kalan birçok mesail yavaş yavaş inkişaf ediyor.

Yalnız şu Çekmece Gölü'nün etrafında birtakım muzallem, fecii, belki de birçok ellerle gizlenmiş esrar var ki bu esrarın henüz en yakın bir yerini elde edemedik. Fakat ihtimâl ki gelecek mektubumda bu bapta bazı tafsilat vermeye muvaffak olurum.

Üstadım Sadi Bey, doğrusunu isterseniz daha iyisi sizin de buraya gelerek meşgul olmanızdır. Esasen ben, o kadar meraklı, o kadar hahişger¹⁷⁰ olduğunuz hâlde bu son derece esrarengiz hadisede neden bizzat çalışmadığınıza hayret ediyorum."

169 *Müstebat*: Olacağı sanılmayan, uzak görülen.

170 *Hahişger*: Arzulayan. İsteyen. İstekli.

Hristo'nun İfşaları

Çekmece Gölü civarında bir müddet ikametim mevzubahis olunca iptida buna çok sevinmiştim. İstanbul'un dedikodusundan, gürültüsünden, hele benim adliye nezareti koridorlarında, karanlık tozlu salonlarında hiç alakadar olmadığım birtakım meselelerin peşinde geçen hayatımdan uzak bulunmak, sonra asude bir köy âlemi geçirmek kârlı bir iş değil miydi ki? Halbuki şimdi buradaki günlerin her birini zararına kaydediyorum. Heyecan, telaş ve korku tahammülümün derecesini çak etti. Fakat merak yok mu? İşte beni buraya bağlayan odur. Acaba sonu ne olacak? Bu etrafımızı ihâta eden esrar nedir? Bunları halletmeden rahat etmeyeceğim.

Vekâyi-i ahirenin bu kısmı Sadi Bey'e yazdığım mektuplardan nakletmiştim. Yani'yi takip ile geçen gecenin ertesi güne ait vekâyii de her gün defter-i hatıra yazdığım notlardan iktibas ediyorum:

19 Teşrinievvel – Ye's-âver¹⁷¹, karanlık ve sisli bir gün.

Köşkün her tarafı siyah bulutlarla örtülüydü. Dışarıda olduğu gibi köşkün içinde de her şey insana hüznün verici görünüyordu. Harun Bey hâlâ dün akşamki sesin tesirinden kurtulamadı.

Bana gelince, ben de bazı garip hislere, gizli korkulara, hissikablelvukulara maruzum. Zannedirim ki her tarafımızdan tehdit ediliyoruz. Hatta bu tehlikenin zan ve tahminimizden büyük olmasından korkuyorum.

Hakkım yok mu? Etrafımızda cereyan eden bu kadar vekâyî bizim muzallem tesirlere tabi tutulmaklığımızı istihdaf¹⁷² etmiyor mu?

Fakat en büyük zulmet Mübarek Paşa'nın ölümündedir. Tabii ki cediti Abbas Paşa gibi feci bir ölüm; sonra köylünün göl civarında ikide bir muazzam, korkunç köpeğe tesadüf

171 Ye's-âver: Ümitsizlik veren.

172 İstihdaf: Hedeflemek.

olmaları, bizzat benim iki defa uzak ve mehib¹⁷³ bir köpek sesi işitmekliğim... İlh.¹⁷⁴

Fakat bu sesin fevkeltabiye bir hayvana ait olmasını kabul edemem. Zaten bu köpeğin yerde izler bırakması ve ses husule getirmesi de şeytani olmadığını göstermeye kâfidir. Köylünün gördüğü köpek gayet büyükmüş... Olabilir! Beni şaşırtan bir nokta var ki o da görülen köpeğin gözlerinden ve kuyruğundan ateş fışkırtmasıdır. Hepsi müttehiden bu ciheti teyit ediyorlar.

Sadi Bey bu ateş püskürme meselesine karşı fikrini hiç beyan etmedi. Haydi bunları geçelim. Başka başka zamanlarda işittiğim ses nedir? Tepede yahut bayırda, şu hiçbir insanın bulunmadığı yerlerde bir köpek varsa bu köpek nerede saklanıyor ve ne yiyor?

Neden bu köpeği şimdiye kadar gündüz gören olmamış?

İtiraf etmeli ki hayvanın gayritabii olduğunu tasdik etmek kadar bu cihetleri izah da güçtür. Bunlardan başka arabada Harun Bey'le Doktor Ethem Bey'i takip eden zat, Harun Bey'e gelen mektup da bir yedd-i gaybın işi değildi ya!..

Bunlar bir dost kadar bir düşman tarafından da tertip edilebilirdi. Fakat bu dost yahut düşman şimdi nerededir? Acaba İstanbul'da mı, yoksa bizi Çekmece'de de takip ediyor mu?

Yoksa bu meçhul adam benim gece bayırın tepesinde gördüğüm mehib gölge midir?

Evet... Vâkıâ bayırdaki hayali ancak birkaç saniye görebildim. Fakat bu hayali iyice tefrik ediyorum. Bu ne komşularımızdan birisine ne de göz aşinalığım olan başkalarına benzermiyordu.

Binaenaleyh muhakkak ki meçhul bir adam bizi burada da takip ediyor. Eğer bu adamı yakalayacak olursak mesele tamamıyla ortaya çıkacak. Binaenaleyh benim bütün gayretim şu

173 *Mehib*: Heybetli, azametli.

174 *İlh.*: İla ahir tabirinin kısaltması. Vesaire anlamına gelen ve genelde "ilh" şeklinde kısaltılarak kullanılan kelimedir.

şahs-ı meçhulü, hiç olmazsa bizi takip ederken yakalamaya sarf olmalıdır.

İptida fikrimi Harun Bey'e açtım. Saniyen işi yalnız başıma görmeye ve fikirlerimden herkesi haberdar etmemeye karar verdim. Esasen Harun Bey'in sınırları o kadar zayıflamıştı ki onu artık muzallem işlerle fazla meşgul etmekten çekiniyordum.

Bu sabah köşkte küçük bir sahne cereyan etti ki kayda değer:

Hristo, Harun Bey'den bazı izahat itası için müsaade talep etti. İkisini yalnız bıraktım ve içerideki odadan yüksek sesler işiterek aralarındaki mükâlemenin¹⁷⁵ pek hararetli olduğunu tahmin ettim.

Derken, Harun Bey kapıyı açarak beni çağırdı ve:

- Nihat, dedi; Hristo bizim, kayınbiraderi Yani'yi takibe ve yakalamaya koyulmamızın doğru bir hareket olmadığını söylüyor. Onun bulunduğu yeri bize mahremâne söylemek istemiş. Bizse ifşaattan istifade etmişsiz.

Hizmetçi karşımızda, beti benzi atmış fakat sakitâne¹⁷⁶ duruyordu. Dedi ki:

- Beyefendi; belki ben haksızım. Affedersiniz. Lakin bu sabah da izini haber verdiğinizi işittim. Demek ki biçare çocuk benim yüzümden yakalanacaktır!..

Harun Bey dedi ki:

- Evet; sen bizzat gelip bize her şeyi açıkça söyleseydin iş başka türlü olurdu. Fakat keyfiyetten biz kendimiz haberdar olduk. Anlaşıldı mı? Diğer taraftan senin kayınbiraderin ahalî için bir tehlikedir.

- Nihat, bu hâl ile biz bir katili teşvik ve muhafaza etmiş olmayacak mıyız?.. Mamafih Hristo'ya vadettik... Artık bu bahsi kapayalım, dedi.

175 *Mükâleme*: Konuşma.

176 *Sakitâne*: Ses çıkarmayarak, sessizce.

Hristo, odadan çıkmak üzere iken geriye döndü ve Harun Bey'e hitaben:

- Beyefendi, dedi. Size bir şey söylemek istiyordum. Anlıyorum ki Mübarek Paşa'nın vefatı sizi pek meşgul ediyor. Belki vereceğim ma'lûmat işinize yarar?

- Ne suretle vefat ettiğini biliyor musun?

- Hayır, efendim. Bildiğim şey başkadır.

- Ee, söyle bakalım.

- Bildiğim şey Mübarek Paşa'nın vefat ettiği gece ne için ve ne maksatla dışarıya çıktığı ve köşkün arka kapısına kadar gittiğidir. Mübarek Paşa o gece bir kadın beklemişti.

- Bir kadın mı beklemişti?

- Evet, efendim.

- Bu kadının ismi nedir?

- İsmi bilmiyorum ama imzasını Fransızca "S" harfiyle attığını gördüm.

- Nerede gördün?

- Anlatayım efendim. Merhum amcanızın vefatı sabahı bir mektup almıştı. Bu mektup Ayastefanos'tan geliyordu.

- Sonra?

- Bu mektubu bana Fotini hatırlattı. Yalnız geçenlerde bir gün Mübarek Paşa merhumun odasını süpürüyorduk. Vefatından sonra odasına elimizi dokundurmamış iken ilk defa tozları almak istedik ve bir tablanın içinde bir kısmı kibritle yakılmış mektup bulduk. Bu ufacık bir kâğıda yazılmış birkaç kelimeden ibaretti, Fransızca harflerle Türkçe yazılmıştı. Bizim Fotini mektubu bana uzattı, dikkat ettim. Şöyle yazılıyordu:

"Rica ederim, Mübarek Paşa, bu mektubu alınca hemen yakınız ve bu akşam yatışı ezanında köşkünüzün arka kapısına geliniz." İmzası.

- Bu kâğıdı sakladın mı?

- Hayır efendim, çünkü bu yazıları kâğıda el sürmeden okuduk. Dokunur dokunmaz kâğıt toz hâlinde dağıldı.

- Mübarek Paşa bu yazıya benzeyen başka mektuplar almış mıydı?

- Mübarek Paşa iyilik etmesini, fakirlere muâvenet eylemesini pek sevdiği için kendisine her gün mektuplarla birçok kadın, erkek müracaat ederdi. Onun için bu yazıya benzeyen mektup gelir miydi hatırlamıyorum.

- Pekâlâ ama Hristo; ben bu mühim bir ipucunu şimdiye kadar bize neden söylemediğini anlamadım. Bu gizlenir miydi?

- Beyefendi; bu Yani bizim için büyük bir felaket oldu. Bütün zihnimizi altüst etti. Hiçbir şeye dikkat edemiyoruz. Diğer taraftan bu mektubun bir işe yarayacağına da hiç ihtimal vermiyorduk.

- Pekâlâ.

Hristo çekilip gittikten sonra Harun Bey bana teveccüh¹⁷⁷ ederek:

Bu yeni hadise hakkında nokta-i nazarın nedir? diye sordu.

Harun Bey; bu yeni mektup meselesi hakkındaki fikrim, meseleyi büsbütün muğlak, içinden çıkılmaz bir hâle soktuğu merkezindedir.

- Ben de öyle buluyorum. Ah şu madam yahut matmazel kimdir? Onu bulsak. İşte o vakit birçok meçhuller bizce malum olurdu. Bir kere muhakkak olan cihet şu mektubu yazan kadının birçok hakâika vâkıf olduğudur. Şimdi bunu nasıl elde edelim?

- Bence bu mektup bahsini hemen Sadi Bey'e yazmalıyız. Benim hiç şüphem yok ki Sadi meseleyle bizden ziyade alakadar oluyor ve belki işi bizden daha yakından takip ediyor.

177 *Teveccüh*: Bir yana doğru yönelme, yüzünü bir yana doğru dönme, çevirme.

Hemen odama geçerek keyfiyeti birkaç satırlık bir mektupla üstadım Sadi Bey'e yazdım.

Sadi Bey'in İstanbul'da işlerinin başından aşmış olması da muhtemeldi. Çünkü aldığım mektuplar pek nadir, pek kısaydı ve kendisine verdiğim ma'lûmata müteallik¹⁷⁸ mütalaatı¹⁷⁹ ihtiva etmiyordu. Şimdiye kadar bana talimat vermemesi de şâyân-ı dikkatti. Mâmâfih bu yeni mektubun onun tarafından nazar-ı ehemmiyete alınacağını tahmin ediyordum.

29 Teşrinievvel:

Yağmur bilâinkitâ bütün gün yağdı. Köşkün etrafındaki ağaçlar sırlıklam olmuş, bazen sert bir rüzgârla camları kamçılıyordu.

Aklımdan Yani geçti; şimdi hiçbir meskeni olmaksızın gölün etrafındaki çamurlu arazide titreyen bu zavallı hayduda acıdım. Sonra yine aynı yerde bayırın tepesinde gördüğüm hayali düşündüm. Acaba şimdi bu zulmetler muhibbi olan herif de dışarıda açıkta mıydı? Akşama doğru kendi kendime dışarıya çıkmak, şöyle biraz dolaşmak hevesine düştüm. Siyah kalın muşambayı giyerek bahçeden geçtim. Yağmurun yüzümü kamçılmasına aldırmayarak arka kapının önünden ovaya çıktım. Bu esnada gölün etrafında dolaşanların Allah yardımcısı olsun. Çünkü bütün ova vasi bir bataklık hâline inkılap etmişti. Uzaktan göl ve sema ayrı ayrı renkte görünüyor ve bir duman içinde gibi birbirine karışıyordu. Fakat köşkten biraz açılınca yürümek imkânı olmadığını gördüm. Vâkıâ biraz ileride kayalar, insanı bataklıklardan kurtarabilirdi. Fakat ne bu kayalara gitmek ne de sonra geriye dönmek imkânı yoktu. Hülâsa bir insan görmeden bu batağa düşse müşkülâtlarla kurtulabilirdi. Hâlâ daha ileride, gölün kenarlarında anlattıklarına göre; bir insanı boylu boyunca örtecek kadar derin bataklıklar mevcutmuş.

Yağmurun şiddetli darbeleri altında gölün yolunu tutmayı tercih ettim. Uzaktan Davud Efendi'nin bir katlı köşkü, bu

178 *Müteallik*: Asılı, bağlı.

179 *Mütalaat*: Düşünceler, tedkik etmeler, okumalar.

şiddetli seyl ve akın altında batıp gidecek zannolunuyordu... Ne yapmak istediğimi, ne için olduğumu bilmeksizin, mahza sabah-tan akşama kadar evde oturmaktan mütehassıl can sıkıntısıyla kendimi dışarıya atmıştım. Köyde Doktor Ethem Bey'e rast geldim. Tek beygirli küçük bir faytona atlamış, anlaşılan köşke gidiyordu. Beni görerek arabayı durdurdu:

- Ben de köşke gidiyorum. İsterseniz buyurun, birlikte gidelim.

Arabaya atladık ve biraz evvel yayan geçtiğim yerleri Ethem Bey'le birlikte arabayla geçmeye başladık. Uzaktan köy yağmur dumanları arasında gittikçe toplanıyordu. Zihnimi işgalden hâli kalmayan mesailden birisi için Doktor Ethem'in malûmatına müracaatı tasavvur ederek dedim ki:

- Doktor Bey, şüphesiz şu küçük daire içinde bulunanların hepsini tanırırsınız değil mi?

- Hangi daire?

- Yani Çekmece halkının kadınlı erkekli hepsini isimleriyle tanıır mısınız?

- Hayır; pek hepsini bilmem. Fakat ileride bulunanları, zenginlerini tanırım. Belki hepsini bilirim fakat isimleriyle değil.

- Öğrenmek istediğim bir isim var. Köyün içinde bulunanlar zaten alekser Hristiyandır. Bunlardan Rum, Ermeni yahut Türk kadın veya genç kızları içinde ismi "S" ile başlayan birisini hatırlıyor musunuz?

"S" harfiyle başlayan kadın ismi mi dediniz? Çok... Siranuş köşedeki Ermeni aktarın karısıdır. Suzan diye bir Ermeni kızı hem de oldukça dilber bir kız var, galiba babası balıkçıdır. İslam aileleri içinde birkaç gün evvel muayene ettiğim Müftü İzzet Efendi'nin kızı Sadiye var.

- Acaba bu saydıklarınızdan hangisi Fransızca'yı hiç olmazsa okuyup yazacak kadar bilir?

Ethem Bey ince bıyıklarının altından gülmeye ve arabada yan yan bana bakmaya başladı. Kendisine tahkikatımın zannettiği

gibi bir maksad-ı zendostane¹⁸⁰ ile icra edilmediğini temin eyledim.

- Azizim; ben bu kadın veya kızların kendi lisanlarında bile okuyup yazma bildiklerinden emin değilim. Fransızca bilmediklerine şüphem yok. Bu köyde okuyup yazma, Fransızca bilir kız bulunur mu?.. Mamafih aklıma birisi geldi. Madam Sofiya. Kibarca bir kadın ama o da burada oturmuyor.

- Ya nerede?

- Ayastefanos'ta.

- Olsun. Bu kadın kimdir?

- Bu henüz yirmi iki yaşında bir Rum kızı ki babası Karaköy'de bir sarraftır. Sofiya babasının arzusu hilafına olarak Beyoğlu'ndaki müdebdeb¹⁸¹ hayatını terk ederek Ayastefanos'ta bir perukârla¹⁸² evlendi. Ben bu kızı evlendikten sonra tanıdım. İzdivaçları uzun sürmedi. Perukâr Sofiya'yı terk etti. Rivayete göre bu terk keyfiyetinde kabahatli olan Sofiya'dır. Her ne ise... Sofiya gerek babasından gerek kocasından uzak yaşıyor.

- Hayatını nasıl temin ediyor?

- Hayatı iptida sefaletle hem de oldukça müthiş bir sefaletle geçti. Bu genç kadının çok acı, çok sefilâne günleri olduğunu hatırlıyorum. Bereket versin; benim delaletimle biraz merhum Mübarek Paşa, biraz Davud Efendi, biraz da ben yardım ettik de o sefalet-i müdhışeden kurtuldu. Şimdi zannederim, modisteredir. Türkçe de Fransızca da iyi bildiği için modisterelikten hayli istifade edebilir.

Aldığım ma'lûmat beni pek sevindirdi. Fakat Doktor Ethem Bey'in suallerimin sebebini anlamak hususundaki merakını müşkülâtla tatmin edebildim. Keyfiyeti ona açmak istemiyordum. Nihayet köşke geldik ve mesele kapandı.

180 Maksad-ı zendostane: Zamparalık maksadıyla.

181 Müdebdeb: Debdebeli, tantanalı.

182 Perukâr: Berber.

Köşkte ben Harun Bey'le Ethem Bey'i yalnız bırakarak odama çekildim. Niyetim biraz dinlemektir. Hristo'dan bir kahve istedim.

Hristo geldiği vakit onunla biraz konuşmak ve biraz ağzını aramak için:

- Kayınbiraderin gitti mi, yoksa hâlâ ovada dolaşıp duruyor mu? diye sordum.

- Bilmiyorum efendim, dedi. İnşallah çekilip gitmiştir. Onun her gün verdiği eziyeti bilseniz... Üç gün evvel kendisine yiyecek götürmüştüm. Ondan beri bize hiçbir işaret vermedi.

- Yiyecek götürdüğün gün kendisini görmüş müydün?

- Hayır, efendim. Fakat bıraktığım şeyleri ertesi günü bulamadım.

- Demek almış.

- Eğer öteki herif almadıysa Yani almıştır.

Birdenbire ağzıma götürdüğüm fincanı masanın üstüne bırakarak:

- Bir başkasının daha orada saklı olduğunu demek ki biliyorsun? diye sordum.

- Evet, efendim.

- Kendisini gördün mü?

- Hayır, efendim.

- O hâlde nasıl öğrendin?

- Bana Yani söylemişti... Görmüş... Bu adam da gizli gizli ovada dolaşır; bazı yerlerde saklanırmış...

Hristo, bunları gayet açık ve safiyetle söylüyordu.

- Beni dinle Hristo; ben senin efendilerinin dostundan başka biri değilim. Hatta buraya bizzat Harun Bey'i tehdit eden tehlikeyi anlamak için geldim. Onun için ne biliyorsan bana olduğu gibi naklet.

Hristo, bir saniye tereddüt etti. Acaba bana bazı tevdiatta bulunmaktan müteessir miydi; yoksa kendi hissiyatını tevdiye müşkülât mı duyuyordu?

Nihayet elini ıslak cama doğru uzatıp asabi bir tavırla ovayı göstererek dedi ki:

- Şu küçük tepeleri, gölün iki kenarını görüyor musunuz? İşte oralarda bizim göremediğimiz bir şeytan gizlidir. Birçok hıyanetler hazırlıyor. Bu şeytandan ben çok korkuyorum. Harun Bey burada bulundukça rahat edemeyeceğim. O İstanbul'a dönmeden yahut daha uzaklara gitmeden geniş nefes alamayacağım.

- Peki ama bunun sebebi ne?

- Mübarek Paşa'nın nasıl öldüğünü bilir misiniz? Polis olsun, ondan sonra tahkike gelenler olsun, bu işte bir garabet var diye itiraf ettiler... Sonra geceleri gölden, ovanın gelen sesler nedir? Bir kere güneş battı mı gölün karşısındaki sahile, ovaya kimse gitmek cesaretini gösteremez. Hatta para da verilse yine oraya geçecek bir kişi bulunmaz... Öyle olduğu hâlde Yani'nin uzaktan gizlendiğini, kaçtığını gördüğü adam kimdir? Oralarda ne işi var? Kimi bekliyor, ne yapıyor? Bence bu herif Harun Bey'in hayrına çalışmıyor. Eğer Harun Bey buraya bizim yerimize bir iki hizmetçi bulsa üstümden hakikaten büyük bir yük kalkmış olacak.

Ben bahsi hep beni alakadar eden meselenin etrafında cereyan ettirmek için dedim ki:

- Şu gizlenen heriften bahsedelim. Yani size ne söylemişti; bu herifin niçin saklandığını haber verdi mi?

- Kayınbiraderim onu bir iki defa görmüş. Yani iptida bunu polis zannetmiş, sonra bir avcı olmasına ihtimal vermiş. Fakat onun da kaçtığını, saklandığını görerek bir haydut olduğuna karar vermiş. Halbuki bu adamın pek mükemmel giyindiğini başında geniş siyah bir kuzu kalpağı bulunduğunu da Yani haber veriyor.

- Acaba nerelerde dolaşıyormuş?

- Alekser Davud Efendi'nin evinden bir yüz metre daha sağda uzunca ve dikçe bir bayır vardır. Bu bayır devam ederek göle ve bataklıklara gider. İşte bu bayır etrafında dolaşmış.

- Peki, orası köye hayli uzak. Herif ne yiyip içiyor ve nerede yatıyor?

- On üç, on dört yaşında bir çocuk hemen her gün istasyondan o civara koltuğunda ufak bir paket bulunduğu hâlde geliyormuş. Yani başka bir şey söylemedi.

- Peki Hristo.

Hizmetçi çıktıktan sonra pencereye yaklaştım. Dışarısı kapkaranlıktı. Buğulanmış olan camın kenarından rüzgârın bir taraftan diğer tarafa attığı bulutları ve birbirini döven ağaçların çıplak dallarını seyrettim.

Böyle mükemmel bir köşkte bile manzarası insanı titreten gece, dışarıdakiler için kim bilir ne havf idi. Hele bir taş kovduğundan başka melceleri¹⁸³ olmayanlar için!

Bir adamı bu saatte, öyle müthiş yerlere ilticaya sevk etmek için ne büyük ne elim sebepler yahut ne muazzam bir hareketler olmalıydı. Demek ki bizim hâlline uğraştığımız mana şimdi bir kayanın kovuğuna gizliydi. Kendi kendime bu manayı yirmi dört saat içinde hâl için vüs-i beşerin¹⁸⁴ yettiği en büyük azmi sarf etmeye ahdettim."

183 *Melce*: Barınak,sığınak.

184 *Vüs-i beşer*: İnsan gücü, insan takati.

Bayırda Görülen Hayal

Defter-i hatıramdan naklettiğim vekâyîi daha birçok hadiseler takip etti. Bu hadiseler hafızamda o kadar kuvvetle menkuş¹⁸⁵ kaldı ki onları zikretmek için defterime müracaat lüzum görmüyorum. Bu hadiselerin en mühim ikisi Ayastefanos'ta mukime Madam Sofiya ile Çekmece ovasında gizlenen şahs-ı meçhule aittir.

Malum olduğu üzere Madam Sofiya'nın tam Mübarek Paşa'nın vefatı saatine tesadüf eden bir mev'id-i mülâkat talebini havi mektubunu bize Hristo haber vermişti. Bu iki meseleyi tahkik için zekâmla cesaretimin en yüksek kabiliyetlerinden istifade edeceğim. O gece Harun Bey'le Ethem Bey oynamaya daldılar. Kendisine yeni meselelerden bahse vakit bulamadan gece yarısı geldi geçti. Ertesi sabah da çok az bahsedebildim. O gün Ayastefanos'a gitmek ve Madam Sofiya'yı görmek istediğimi söylediğim zaman Harun Bey bana refakat etmek arzusunda bulundu. Fakat bilâhare hem benim pek ısrar etmekliğim hem de Ethem Bey'in yalnız kalmaması lüzumu Harun Bey'i fikrinden vazgeçirdi. Filhakika bu ziyareti yalnız yapmak bana muvaffakiyetli olacak gibi görünüyordu. Madam Sofiya'nın adresini de Ethem Bey'den öğrendikten sonra istasyona indim ve öğleden evvelki trenle Ayastefanos'a indim. Madam Sofiya'nın terzihanesi Ayastefanos camiine giderken arsanın nihayetindeki köşede önünde küçük bahçesi bulunan evdi. Bunu kolayca buldum. Bahçeye bakan zemin katındaki pencerelerden iki genç kız görünüyordu.

Bunlardan biri bana pencereden Rumca kimi istediğimi sordu. "Madam Sofiya burada mı?" deyince kapıyı açtılar ve bir kat yukarıda bir küçük odaya beni aldılar. Bir saniye sonra Madam Sofiya gülerek odaya girdi. Fakat beni görünce ciddileşti. Anlaşılan genç ve dul madam ahababından birinin ziyaretini kabul eylediğini zannetmişti. Karşısında bir yabancı görünce rengini değiştirdi. Bu kadın pek güzel değil, fakat güzeldi. Gözlerinin, saçlarının, yanaklarının ayrı ayrı pek tatlı renkleri, sonra bu renklerin latif bir ahengi vardı.

185 *Menkuş kalmak*: Akla nakşolunması manasında.

Rum dilberinin bir genç üzerinde bir saniyede cazibe husule getirecek tesiri vardı. Fakat ikinci saniyede eğer insan tetkike vakit bulabilirse bu körpe dudakların hayli hırpalanmış olduğunu fark edebilirdi. Genç kadın, İstanbul Türkçesini biraz daha ezerek yumuşatan Rum telaffuzuyla bana kimi istediğimi ve sebep-i ziyaretimi sordu.

- Birkaç gün evvel pederinizle görüşmüştüm de.

Bahse bu suretle başlamak kadının canını sıkacaktı. Ben de bililtizâm¹⁸⁶ böyle söylemiştim. İnfialini gizlemeye lüzum görmeyerek genç kadın bana hemen cevap verdi:

- Benim pederim ile şimdi hiçbir münasebetim yoktur. Onun tanıdıklarını ben tanımak istemem. Eğer pederimden ve onun dostlarından başka kimseyi tanımasaydım şimdi aç kalacaktım. Fakat çok şükür... Dünyada merhum Mübarek Paşa gibi birçok iyi kalpli adam var da...

- Ben de işte size Mübarek Paşa'dan bahsetmek için gelmişim.

Bu söz üzerine genç kadının yanaklarındaki ihmirâr¹⁸⁷ daha vuzuh peyda etti.

- Onun hakkında bir şey mi söylemek istiyorsunuz?

- Evet evvela kendisini tanıyor musunuz?

- Mübarek Paşa'yı hem tanırdım hem de kendisine karşı pek çok hürmetim vardı. Çünkü bu adam bana hakikaten pek çok iyilik etti.

- Hiç kendisine mektup yazdınız mıydı?

Genç kadın birdenbire başını kaldırdı; tatlı gözlerinin hidetle parladığını gördüm.

- Bunları bana niçin soruyorsunuz?

- Niçin sorduğumu söyleyemem. Sizi herkesin ağzına düşmekten ve bir rezaletten vikâye¹⁸⁸ için soruyorum.

186 *Bililtizâm*: Bile bile, bilerek, isteyerek, kasıtlı.

187 *İhmirâr*: Kızarma, kızılık.

188 *Vikâye*: Korumak.

Madam Sofiya'nın rengi sarardı ve hiç sesini çıkarmadı. Sonra birdenbire:

- Pekâlâ. Başka ne sormak istiyorsunuz?

- Mübarek Paşa ile mektuplaşıyor muydunuz? Bir kere lütfen bu suale cevap veriniz.

- Evet; kendisine teşekkür etmek için bir iki defa mektup yazdım.

- Hangi tarihlerde yazdığınızı hatırlıyor musunuz?

- Hayır?

- Kendisiyle hiç görüştünüz müydü?

- Evet, bir iki defa Ayastefanos'a geldiği vakit görüşmüştüm. Mübarek Paşa çok sade bir adamdı.

- Pekâlâ. Mademki kendisini bu kadar nadiren görüyordunuz ve ancak bir iki defa mektup yazdınız. İhtiyacınızı beyan ederek onun yardımını talep etmek için ne yapıyordunuz?

Madam Sofiya, benim bu şüpheli sualime hemen cevap verdi:

- Benim hâlimi bilen birçok kimseler bana yardım etmek için çalışıyorlardı. Bunlardan birisi de Davud Efendi'dir. Bu adam, Mübarek Paşa'nın hem komşusu hem dostu olduğu için Paşa'ya daima benden bahseder ve onun muâvenetini isterdi.

Esasen merhum Mübarek Paşa'nın sadaka tevziinde,¹⁸⁹ iane işlerinde Davud Efendi'nin fikrine, reyine daima müracaat etmiş olduğunu biliyordum. Tekrar sordum:

- Acaba Madam Sofiya; Mübarek Paşa'dan bir randevu istediniz miydi?

Hiddet Madam Sofiya'nın çehresini yeniden kırmızılaştırdı. Bu kadın beni meselenin tahkikine resmen memur zannetmiş olmalıydı ki asabiyeti karşısında beni kovmuyordu.

Cevaben dedi ki:

- Beyefendi, bana pek tuhaf sualler soruyorsunuz?

189 *Tevzi*: Dağıtım.

- Evet; fakat anlamak icap ediyor da...
- Size söyleyeyim. Hiç randevu istemedim.
- Hatta Mübarek Paşa vefat ettiği gün istemedinizdi değil mi?

Sofiya'nın çehresi bir ölü benzi gibi bembeyaz oldu. Titreyen dudaklarının arasından belli belirsiz bir "hayır" kelimesini müşkülâtle işittim. Hemen onun heyecanını artırarak dûcâr-ı tehir etmek için dedim ki:

- Muhakkak hafızanız pek zayıf Madam Sofiya. Çünkü son yazdığınız mektubun bir kısmını pek iyi hatırlıyorum. Orada diyordunuz ki: "Rica ederim Mübarek Paşa bu mektubu hemen yırtınız ve bu akşam yatsı ezanında köşkün arka kapısına geliniz."

Madam Sofiya bu sözüm üzerine bir baygınlık geçirir gibi oldu. Fakat fevkalade bir ceht ile kendisini toplayarak dedi ki:

- Ben o kadar kibar bir adamdan bu işi ümit etmezdim.
- Mübarek Paşa hakkında aklınızdan fena bir şey geçirmeyiniz. Çünkü o sizin mektubunuzu hakikaten yakmıştı. Fakat bazen bir mektup, hatta yanmış dahi olsa okunabilir... Şimdi bu bahsettiğim mektubu hatırladınız mı?

- Evet, yazmıştım. Bunu şimdi inkâra artık lüzum görmüyorum.

Ve bunu müteakip bir tufan-ı iştika¹⁹⁰ gibi dedi ki:

- Evet yazdım; bu benim için bir ar değil ya!.. Mübarek Paşa'yı kendim davet ederek ondan tekrar muâvenet isteyecektim. Mektubu bu maksatla yazdım.

- Randevunuz geceye tesadüf ediyor. Bu kadar geç vakti intihap etmekte ne mana vardı?

- Çünkü o sabah işittim ki Mübarek Paşa ertesi günü artık İstanbul'a inecek, belki birkaç ay kalacak.

- Fakat neden doğrudan doğruya köşke gitmediniz de dışarısı için randevu verdiniz?

190 *İştika*: Şikâyet etme, yanıp yakılma.

- Bir dul kadın için bekâr biri adamın evine gitmek iyi bir şey değildir, zannederim.

- Mübarek Paşa ile konuşurken nasıl bir hadise geçti ve netice ne oldu?

- Ben o gece Çekmece'ye gitmedim.

- Madam Sofiya!.. İşin doğrusunu söyleyiniz.

- Yalan söylemem. Her şey üzerine yemin ederim ki ve gece El-Aziz köşküne gitmedim. Ümit etmediğim bir iş beni alıyordu.

- Bu nasıl iş?

- Hususi, bana ait bir iş. Size sebebini söyleyemem.

- Demek ki Mübarek El-Aziz Paşa'nın öldüğü yerde, öldüğü saatte randevunuz olduğunu tasdik ediyorsunuz. Yalnız bu randevuya gittiğinizi inkâr ediyorsunuz.

- Ben size doğrusunu söylüyorum.

Bundan sonra pek çok vesileler ve birçok muhtelif suallerle Madam Sofiya'yı isticvap ettim. Fakat cevaplar hep aynıydı. Binaenaleyh ayağa kalkarak:

Madam; bana karşı emniyetsizlik göstermenizden ve her şeyi olduğu gibi söylememenizden dolayı siz kendinize büyük bir mesuliyet hissesi alıyorsunuz ve kendinizi fena bir vaziyete koyuyorsunuz. Eğer beni hükümetin doğrudan doğruya müdahalesini davate mecbur ederseniz, ne kadar tehlikeli bir mevkiye bulunduğunuzu o vakit anlayacaksınız. Esasen çok şüpheli bazı işleriniz olmasa Mübarek Paşa'ya son gönderdiğiniz mektubu bana niçin inkâr ediyordunuz?

- Bu mektup yüzünden birtakım şüpheler hasıl olmasından, bazı çirkin rezaletlerden korkuyordum.

- Ya mektubunuzun mutlaka yakılmasını o kadar ehemmiyetle Mübarek Paşa'dan ne için talep ettiniz?

- Mademki mektubu okumuşsunuz. Bunu da biliyorsunuz demektir.

- Ben mektubunuzu okumadım.

- Ya birkaç satırını söylüyordunuz.

- İşte bildiğim ondan ibarettir. Dediğim gibi mektup yakılmıştı. Yalnızca o birkaç satır okunabiliyordu. Şimdi lütfen sualime cevap veriniz. Mübarek Paşa'dan, vefatından birkaç saat evvel aldığı mektubu mutlaka yakmasını neden istediniz?

- Burasını da kendime ait olduğu için söylemeyeceğim.

- Fakat böyle söylemekle hükümetin tahkikatına mâni olamazsınız ki...

- Gizlediğim şeylerin bana ait olduğunu size söyledim. Biraz anlatabilirim. Biliyorsunuz ki ben bir gençle evlendim. Sonra birçok fena sebeplerden dolayı bu gençten ayrıldım.

- Evet, bunları biliyorum.

- Bu genç bana acı günler geçirtti. Ondan ayrılmak için çok çalıştım. Fakat tamamıyla ayrılamıyordum. Eğer param olsaydı başımdaki beladan kurtulacağımı öğrendim. Mübarek Paşa'dan birkaç defa muâvenet görmüştüm. Fakat bu biraz fazlaydı. Onun için başımdaki felaketi kendisine doğruca kendim anlatmaya karar verdim.

- O hâlde niçin randevunuza gitmediniz?

- Mektubu yazdıktan sonra bir başka adam benim istediğim parayı bana verdi.

- O hâlde başka bir mektupla Mübarek Paşa'ya sizi beklememesini yazmalıydınız.

- O akşam vakit yoktu. Ertesi gün de vefat ettiğini haber aldım.

Terzi Madam Sofiya'nın anlattığı hikâye hakikate pek yakın görünüyordu. Bir kere gece vakti arabayla da olsa bir kadının Ayastefanos'tan Çekmece'ye nasıl gidip geleceğine aklım ermez. Diğer taraftan hakikaten bu seyahati yapmış olsa Madam Sofiya'nın inkâra imkân bulacağını da zannetmiyorum.

Her ihtimale rağmen Madam Sofiya bana hakikati, hakikatin bir kısmını anlatmıştı. Küçük evden münkesir-ül hayal¹⁹¹

191 *Münkesir-ül hayal*: Hayal kırıklığı.

olarak çıktım. Çünkü esrarın anahtarını bulurum zanneden bir kere daha yeni esrar ile karşılaşıyordum.

Bu kadın izahat verirken öyle sararıp soluyordu. Neden bu kadın o kadar müşkülâtla izahat veriyordu? Daha sonra tam facianın zaman-ı güzeratına¹⁹² ait vekâyi hakkında sükût ediyordu?

Şimdilik tahkikatımı Madam Sofiya'nın civarından uzaklaştırmayarak asıl çare-i hali Çekmece ovasındaki kaya kovuklarında taharrîye karar verdim. Bu bapta Hristo'nun verdiği ma'lûmat pek nâkâfiydi. Yani'yi takip ettiğimiz gece gördüğüm gölgenin bulunduğu nokta hakkında taharrîyâtta bulunmak en kısa tarikti. Eğer bu adama rast gelirsem tabancamı çıkararak bizi setreden esrarı çak edecek,¹⁹³ bu adama bizi bu kadar zamandan beri niçin takip ettiğini söyletecektim. Bu herif İstanbul'da kalabalık içinde elimizden kurtuldu, kaçtı fakat burada uzaktan görüldükten sonra firar biraz güç olacaktı.

Eğer bayırda ve civarında kimseyi bulamayacak olursam oralarda kendime bir yer peyda ederek beklemek lazım geliyordu.

Ayastefanos'tan Çekmece istasyonuna çıktıktan sonra bu bapta mühim bir hatve¹⁹⁴ olacak bazı ma'lûmata destres oldum¹⁹⁵. Köyü yayan geçerek köşke çıkmak istiyordum. Esbak müdde-i umumi¹⁹⁶ Hikmet Bey'i bir elinde tespih ve bastonuyla istasyona doğru gelirken gördüm. İhtiyar adliye memuru gezmeye çıkmıştı. Beni görünce geriye döndü, gülerek:

- Nerelerdesiniz Nihat Bey? Hiç görünmez oldunuz, diye beni evine kadar sürükledi. Bir çay ikram edeceğini söyleyerek yukarıya da çıkardı. Köyün bu mütevazı evinde Hikmet Bey bir kütüphane-i hukukiye tesis etmişti. Her taraf mücellled ve

192 *Zaman-ı güzerat*: Geçtiği zamana ait.

193 *Çak etmek*: Yırtmak, parçalamak.

194 *Hatve*: Adım.

195 *Destres olmak*: Ulaşmak, elde etmek.

196 *Esbak müdde-i umumi*: Eski savcı.

gayri mücelled kitaplarla doluydu. Ben bütün hazine-i ilmiye-ye lakaydâne bir nazar fırlattım. Sonra bizim köşkü görmediği hâlde Çekmece ovasının büyük bir kısmını, Davud Efendi'nin evini, onun arkasındaki tepeleri seyreden köşedeki pencerenin önüne oturdum. Hikmet Bey benim kitaplarına karşı gösterdiğim lakaydıyı anlayarak:

- İnsan, dedi; adliye koridorlarından biraz uzaklaşınca hemen mesleğine karşı bu kadar lakayt kalır mı? Benim bundan sonra bir mahkemede isbat-ı vücud etmeğim imkânı, ihtimâli yok. Fakat hâlâ kitaplarımdan ayrılamıyorum.

Hikmet Bey bunları biraz serzenişle söylüyordu. Kendisini biraz tatmin etmek istedim:

- Hem siz de bilirsiniz ki bugünlerde beni tamamıyla meşgul eden kitaplar değil, şu ovadır.

- Vâkıâ bunda hakkınız var. Hatta ben bile bir müddetten beri vaktimi hep uzaktan dürbünümle ovayı tetkik ile geçiriyorum. Bizim Çekmece Gölü civarı bugünlerde son derece şâyân-ı dikkat bir hâl aldı.

- Nazar-ı dikkatinizi celbeden bir şey mi var?

- Öyle ya!.. Şu hınzır herifin izini bulur gibi oluyorum.

- Kimden bahsediyorsunuz?

- Yani habisinden. Vâkıâ herifin saklandığı yeri suret-i muhakkakada tayin edemem. Fakat zabıtaya nerede dolaştığını gösterebilirim. Onun yiyeceğini aldığı yeri de bulunca kendisini yakalamak kolaydır.

- Demek ki biliyorsunuz!

- Bilmek değil, görmek!.. Gözlerimle gördüm. Yani'ye yemek götüreni de gördüm.

Bizim Hristo'nun şerik-i cürüm¹⁹⁷ olarak şayi olması ihtimalini düşünerek fevkalade canım sıkıldı. Fakat Hikmet Bey'in bundan sonra sözleri beni biraz tatmin etti:

197 *Şerik-i cürüm*: Suç ortağı.

- Her gün bu vakitler bir küçük çocuk koltuğunda bir paket olduğu hâlde aynı yolu takiben ovaya çıkar. Dürbünüm ile onu her gün seyredirim. Bu çocuk muhakkak Yani'yi gidip buluyor yahut onun bildiği bir yere paketi bırakıp dönüyor.

Hikmet Bey'in izahatı gözlerimi açtı. Bu çocuğun elinde paketiyle her gün ovaya çıkması bana hemen Hristo'nun verdiği ma'lûmatı hatırlattı. O da ovadaki meçhul şahsa bir çocuğun yiyecek taşıdığını söylemişti. Binaenaleyh Hikmet Bey'in Yani zannettiği, benim aradığım şahıstı. Ben gayet lakayt görüne rek dedim ki:

- Belki de bu civarda bulunanlardan birinin çocuğudur da babasına ekmek götürülüyordur.

İhtiyar kaşlarını çatarak:

- Bir çoban çocuğu mu? dedi.

Sonra eliyle Davud Efendi'nin köşkü hizasından arkadaki bayırı göstererek:

- Şu sarp yolu, onun etrafındaki kayaları görüyor musunuz; etrafında hiç çoban olur mu?

Benim safiyetime ve hüsn-i niyetime itimadı olan Hikmet Bey'i bu ma'lûmattan haberdâr olmadığım için hataya düştüğümü söyleyerek biraz teskin eyledim. Bunun üzerine sözüne devam etti:

- Hata etmediğime emin olmak için delâil-i adiyeye¹⁹⁸ malikim. Bu küçük çocuğu kaç kere koltuğunda paketi olduğu hâlde aynı yol üzerinde gördüm. Her gün, hatta bazen günde iki defa bu küçük aynı yolun yolcusu oluyor... Hem işte galiba siz de bizzat göreceksiniz. Karşıdan siyah bir şey geçiyor mu?

Ta uzakta, daha arkasını bir tepe teşkil eden kayalar arasında bir müteharrik¹⁹⁹ leke fark ediyordum. Fakat mesafenin uzunluğu bu cismin mahiyetini setrediyordu. Hikmet Bey duvarda asılı olan dürbününü aldı ve bu noktaya çevirdikten sonra gülmeye başladı.

198 *Delâil-i adiyeye*: Olağan, açık delillere.

199 *Müteharrik*: Hareketli.

- Çabuk Nihat Bey, işte!.. Çocuk kaybolmadan evvel siz de bakınız.

Ben, kemâl-i isti'câl²⁰⁰ ile dürbünü aldım; gözüme yerleştirdim. Filhakika bu hareket eden cisim bir çocuktur. Koltuğunun altında küçük hatta gazeteye sarılmış bir paket olduğu hâlde âdeta koşarak ovoidan geçiyordu. Bir noktanın nihayetine gelmiş olmalı ki bir müddet durdu; etrafı kemâl-i dikkatle süzdükten, takip olunmadığını anladıktan sonra gözden kayboldu. Hikmet Bey:

- Şimdi anladınız ya! Dediklerim doğru değil miymiş?

- Evet, hem çocuğun bir gizli iş için gittiği de hâlinde belli oluyor.

- Bununla birlikte eğer bir çocuğu bir zabıta memuru görse hâlinde ne anlayabilir? Yani'nin bu suretle işe olduğunu kim ümit eder?

- Evet; çocuk mahirane tertip edilmiş. Hikmet Bey; siz bunu zabıtaya haber vermediniz mi?

- Verdim. Hatta bizzat gittim. Fakat evvelce kendilerine Yani'nin ihtifagâhı²⁰¹ hakkında birçok yanlış malûmat verildiği için şimdi benim sözüme de kulak asmadılar. Mamafih ben bu herifi tevkif ettireceğim. Tekrar haber vereceğim.

Hikmet Bey'e bin bahane icat ederek kendimi kapıdan dışarıya attım. Henüz vakit de vardı. Hikmet Bey'in gözüne görünmemek için iptida bizim köşkün yolunu tuttum. Bir hayli yürüdükten sonra küçük bir tepenin arkasından bayırın sırtlarına teveccüh ettim. Bayırı eteklerine kadar görüyordum. Uzaktan sanki hiçbir i'vicacı olmayan dümdüz bir topraktı. Yakınlaştıkça bayırın sırtındaki küçük lekeler büyüyor, geniş çukurlar, yüksek, meyilli kayalar peyda oluyordu. Bir ucu sazlıklara, bataklığa ve daha sonra denize, diğer ucu dâiren-mâdâr²⁰² ihâta eden tepelere müntehi bu vasi ovada başka ses işitilmiyordu.

200 *Kemal-i isti'câl ile*: Acele ederek.

201 *İhtifagâh*: Gizlenme, saklanma yeri.

202 *Dâiren-mâdâr ihata eden*: Çepeçevre kuşatan.

Semt-i re'simde siyah kanatlarını çırparak uçan kuşla benden başka bu yalçın kayalar arasında sanki yaşayan kimse yoktu.

Bu yalnızlık hissi ve manzara-i baride,²⁰³ sonra etrafımızda birtakım korkunç esrarın gizlenmiş olması bütün kalbimi dondurdu.

Hikmet Bey'in dürbünüyle gördüğüm çocuğun kaybolduğu noktayı uzaktan tahmin ettim. Bayırın karşısındaki sırtından bu noktayı ve onu takiben bayıra kadar yolu tetkik ettim. Bayırda iptida kısa bir keçi yolu, sonra çalılarla örtülmüş bir çukur, daha sonra da birbirine yaslanmış üç kaya vardı. O cihete doğru yürüyerek gözlerimle tetkikatıma devam ettim.

Çalılarla örtülü olduğunu gördüğüm hendeğin önüne geldiğim zaman elimi cebime tabancamın yanına götürdüm ve hendeğe eğildim. Bu alelade boş bir çukurdan başka bir şey değildi. Çalıların arasından her taraf görünüyordu. Kayalara gelince, bunlar belki evvelce çobanlara melce olmuştu. Fakat şimdi köpeklerden ve çobanlardan başka hiçbir mahluka gölge olmadığını yanına gitmeden gördüm.

Çocuğun bu yoldan başka yere gitmediği muhakkaktı. Hatta biraz yukarıda ayak izlerini bile görmüş, fakat kaybetmiştim. Binaenaleyh küçük behemehal bu yollardan geçmişti. Onun daha ileriye mesela bayırın ta karşısına geçmesi imkânı yoktu. Çünkü hâlâ yürürken göreceğim gibi karşıya geçmek için de ne bu bayırı inmek ne de karşı sırtı çıkmak lüzumu yoktu. O olsa olsa pek yakında bir mevkii istihdaf etmiş, sonra belki sahile kadar inerek dönmüştü.

Sola doğru, yerde ayak izleri arayarak yürüdüm ve böyle hareket ettiğime etraftan ziyade yere baktığıma pek iyi etmişim. Çünkü filhakika ufak bir kâğıt parçası bana izin çok yakında olduğunu ihtar etti. Fakat hiçbir ayak izi yoktu. Bu küçük yırtık kâğıt belki pek yeni buruşturularak atılmış kesik bir gazete kâğıdıydı. Orada bir sigara içerek uzun boylu etrafa baktım. Aşağıya doğru uzanan bayırı inmekten başka çare

203 *Manzara-i barid*: Soğuk manzara.

yoktu. Solda bayırın kenarında hiçbir girinti çıkıntı görünmüyordu. Yalnız ufak bir çalı kümesi nazar-ı dikkatimi celbetti. Bu kümeden sonra bir çukur vardı. Çukurun kenarından karanlık ve yine çalılarla setredilmiş bir deliğe müntehi olduğu nu gördüm. Kalbim şiddetle çarpmaya başlamıştı.

Bu civarda gördüğüm hayal, muhakkak şimdi orada gizliydi. Çalılarla bu delik hem içeriden hem dışarıdan kapanabilirdi. Bir müddet tevakkuf ettim. Eğer bir tesadüfle ta buraya kadar gelmemiş olsaydı, bu ihtifagâhı keşfe imkân yoktu. Çünkü birkaç metre ileriden bile küçük bir çalı yığının dan başka bir şey görünmüyordu. Bu ovanın esrarengiz adamı şimdi ya ihtifagâhındaydı yahut dışarıya çıkmıştı. Bunu hemen anlamak icap ediyordu.

Sigarayı çukurun başında atarak çalıları bir tekme ile savurdum. İçerisi bomboştu. Mamafih seri bir tetkik burada birisinin oturduğunu gösterdi. Esasen ufak bazı tadilatla bu çukur mükemmelen kabil-i iskândı. Toprağa koyulmuş iki kayanın arasındaki boşluk üzerinden de toprakla örtülmüş, zemini çalılarla setredilmişti. Burada bir su testisi, bir battaniye ve konserve kutuları vardı. Ve boş kutular belki nazar-ı dikkati celbetmemek için dışarıya atılmamıştı. Küçük deliği setreden çalıların altından Türkçe bir gazeteye sarılı taze ekmek ve söğüş buldum. İşte çocuk demin bunları getirmişti. Paketi yine yere bırakacağım sırada gözüme çalıların arasında küçük, kıvrılmış bir kâğıt ilişti. Hemen kâğıdı aldım, acemi bir el ile yazılmış olan şu kelimeleri hayret ve heyecan ile okudum:

"Nihat Bey, Ayastefanos'a gitti."

Bir an kendimi kaybetmiş gibi kâğıt elimde bilahareket kaldım. Bu acayip varakanın manası neydi? Demek ki şimdi meçhul şahsın takip ettiği Harun Bey değil, bendim ve beni bizzat takip etmeye cesaret edemeyerek bu herif bir başkası vasıtasıyla hareketimden ma'lûmat alıyordu. Bu başkası da hiç şüphesiz çocuktu.

Belki Çekmece'ye geldiğimden beri en küçük bir hatvem veya bir sözüm de casuslanmış; haber verilmişti. Gayrimeri²⁰⁴ bir kuvvetin tazyikini ve bir ağ gibi her tarafımı ihâta eylediğini hisseyledim.

Muhakkak bundan başka daha birçok raporlar vardı. Ve ben bu çocuğu akibet muhakkak elde edeceğim. Fakat bir iki gün daha beklemeye mecalim yoktu. Hem geçen her günün zararımıza birçok vakalar kaydedeceği de muhakkaktı. Küçük, tabii meskenin önünde hayret ve taaccüpten alıklaşmış bir hâlde ne yapacağımı bilmeyerek dururken bir gün evvelki fırtınalarda, yağmurlarda bu esrarengiz adamın ovada nasıl kaldığını zihnimden geçirdim. Vâkıâ taş ve toprakla örtülü olan kovuk bu adamın gecelerini de aynı yerde geçirdiğini gösterecek hiçbir delile malik değildi. Fakat başka nereye gidebilirdi. Daha sonra yemeğini neden bir başkası vasıtasıyla getiriyordu?

Karşıda alçak dağların arkasından güneş, gölün titreyen sathına ve bayırın yalçın kayalarına ışık aksettirdi. Yavaş yavaş sükût her tarafı istila ediyordu. Yakın bir telakkinin vereceği heyecanı şimdiden hisseder gibiydim. Kalbim mütemadiyen atıyordu. Küçük hendekten uzakça bir taşın üzerine oturarak şüphesiz bu meçhul muhtefi şahıs akşama doğru inine avdet etmeye mecbur olacaktı. Taşın üzerinde güneşin gurubunu seyrettim. Yalnız ben önümdeki bayırın nihayetini ve sağ tarafını görüyordum. Solda büyük kayalar manzaranın bu kısmını müşahedeme mâni oluyordu.

Uzaktan hafif bir ayak sesi işiterek başımı eğdim, toprağa biraz daha yaklaştım. Ayak yavaş yavaş yaklaşıyordu. Taşın üstünde yere yüzükoyun uzandım ve cebimden çıkardığım revolveri ayak sesini işittiğim cihete tevcih eyledim. Bundan sonra ayak sesi bir lahza tevakkuf eder gibi oldu. Ve kayaların arkasından bir gölge gördüm ve ses işittim.

- Azizim Nihat; seni burada bu latif akşam vakti görebildiğime pek memnun oldum.

204 *Gayrimeri*: Çok kullanılmayan. Az bulunan şey.

Çekmece Ovasında Bir Ölüm

Kendisini henüz fark edemediğim bu hayalin sesi kulağıma yabancı gelmiyordu. Fakat ilk anda o derece şiddetle mütehebbic²⁰⁵ oldum ki toprağın üstündeki kalbim göğsümü saracak derecede hoplamaktaydı. Fakat bu ses bana hiç yabancı değildi. Bu ses kimin sesiydi?

- Sadi Bey, diye haykırdım!.. Yahu Sadi Bey sen misin?

- Buraya gel... ve tabancanı cebine tekrar yerleştir.

Filhakika oydu, uzun ve geniş bir yağmurluk giymiş, başında siyah bir kalpak, elleri cebinde kayaların arkasından çıktığı zamanı hayretim son dereceydi. Ben bu kadar apıştığımı hiçbir zaman hatırlamıyorum. Aman ya Rab! Benim takip ettiğim ve nihayet şimdi elimde revolverle beklediğim şahs-ı meçhul o muydu? Yoksa o da benim gibi şimdi buraya geliyordu?

Yanıma geldiği zaman kemâl-i hayretle sordum:

- Sadi Bey, dünyada hiçbir şeye bu derece hayret etmemiştim. Burada ne işiniz var?

- Şu önünde bulunduğun yerde günlerden beri saklanan bendim. Şimdi burada ne yaptığımı kolayca tahmin edebilirsin. Mamafih senin tarafından izimizin keşfedilmiş olmasına da ben hayret ediyorum. Buradan yirmi otuz metre uzaktan seni görmeden mevcudiyetini hissettim ve hakikaten beni takibe muvaffak olmanı takdir eyledim.

- Beni görmeden mevcudiyetimi nasıl anladınız?

- Böyle bir takipte bulunacağın vakit sakın o sarı küçük sigaralardan içme. Biraz ileride henüz yanarken yerde parçasını görünce anladım ki nihayet yakın bir yerdedir. Hiç şüphesiz bu sigarayı henüz benim melcemi bulmadan evvel içiyordun.

- Evet.

- Anladım ve kendi kendime, şimdi Nihat elinde revolveri olduğu hâlde bizi bekliyor, dedim. Mutlaka revolveri bir hayduda karşı istimal edeceğini tasavvur ediyordun?

205 *Mütehebbic olmak*: Şişmek, kabarmak.

- Evet; vâkıâ bu kovuğun misafiri kim olduğunu hiç tahmin edemedim. Fakat mutlaka keşif ve ihraca karar verdim.

- Aşk olsun Nihat. Peki benim mevcudiyetimi iptida nereden haber aldın? Mutlaka Yani'yi takip ettiğin gece benim halimi fark ettin, değil mi?

O gece ben biraz ihtiyatsızlık ederek size görünmekten tehaşi etmedim.²⁰⁶

- Evet; iptida sizi o gece gördüm.

- Peki, benim gizlendiğim yeri bulmak için bütün boş kovukları, çukurları araştırdın mı?

- Hayır, o kadar uzun boylu taharrîye lüzum kalmadı. Size yiyecek getiren çocuğun izini bulmak kâfi geldi.

- Onu sana haber veren mutlaka Hikmet Bey'dir.

Ben hâlâ hayretten kendimi alamıyordum. Sadi Bey küçük meskenin önüne kadar gelerek içeriye baktı ve:

- Sabri, bana yine öteberi getirmiş.

- Demek sizi iâşe eden bizim küçük Sabri'ydi.

- Öyle ya. Bir de kâğıt, vay demek bugün Ayastefanos'a gittin. Mutlaka Madam Sofiya'yı görmek içindir.

- Evet; size yazdığım mektuplardan tahmin ediyorsunuz.

- Bizim tahkikatımız yekdiğerine pek muvazi gidiyor.

- Bu tahkikatın bizi pek yakında hakiki keşfe götüreceğine şüphem yoktur.

- Fakat Sadi Bey, sizi burada bulmaktan ne derece memnun olduğumu tahmin edemezsiniz. Doğrusu; ben bu esrarın içinden çıkamayacaktım. Fakat şimdi siz bana buraya nasıl ve ne maksatla saklandığınızı biraz izah ediniz. Çünkü bu izahata fevkalade ihtiyaç var.

- Bunu sen de tahmin etmişsindir. Maksadım hem El-Aziz ailesine musallat olan kâbusu görmek hem de Harun Bey'le seni yavaş yavaş bir çember içine alan tehlikelerden muhafaza

206 *Tehaşi etmek*: Korkup çekinmek, sakınmak.

etmekti. Senin ilk mektuplarını müteakip, bütün esrarın köşke civar noktalarda bulunduğunu anladım. Bir gün orayı baştan başa gezdim. Sonra bayırın bu sırtındaki şu kovuğu intihap ederek sık sık burada gizlendim, taharrîyâta bulundum, hat-ta bir iki geceyi bile gözden çıkardım. Beni bu işe sevk eden amilin her şeyden evvel merak ve heyecan olduğunu tahmin edersin. Bu kadar mahirâne tertip edilen vekâyinin mürettibi yahut mürettepleri kimlerdir? Maksat nedir? Şüphe yok ki hır-sızlık değil... O hâlde? Sonra nasıl tertip edilmiş? Bunları sü-ratle ortaya çıkarmak bana adliyedeki davalardan daha faydalı göründü.

- Peki, bu teşebbüsünüzden beni niçin haberdar etmediniz?

- Çünkü haberdar etmekte bir fayda melhûz²⁰⁷ değildi. Bel-ki bir gün zararı olurdu. Esasen alekser sabah ilk trenle ben buraya geliyorum. Akşama kadar kalmak ihtimaline binaen arkamda ikinci ve üçüncü trenle de Sabri gerek senin mek-tuplarını ve gerek yiyecekleri bana getiriyordu. Şimdi her şeyi anladın değil mi? Şimdi sen de bana Madam Sofiya'dan öğrendiklerini söyle, çünkü bize en mühim ma'lûmatı verebi-lecek olan bu kadındır.

Yavaş yavaş güneş batmış, ovadaki rüzgâr kulaklarımızı üşütecek kadar sert esmeye başlamıştı. Bir kişinin müşkülâtla iltica edebileceği kovuğa ikimiz sokulduk. Ben Ayastefanos'ta-ki terzihanede öğrendiklerimi harfiyen naklettim. Bunları din-ledikten sonra Sadi Bey dedi ki:

- Verdiğin izahat fevkalade mühimdir. Hele Davud Efendi'nin bu meseledeki delaleti pek şâyân-ı dikkat... Sen Ma-dam Sofiya ile Davud Efendi arasındaki münasebetin şeklini anlayabildin mi?

- Hayır hiçbir şey anlamadım.

Sadi Bey manidar bir tebessümle dedi ki:

207 *Melhûz*: Beklenen, düşünülen, umulan.

- Evet, bunların arası pek iyi olmalı, mutlaka sık sık buluşurlar yahut mektuplaşırlar. Hülâsa aralarında mükemmel bir anlaşma var. Bu bizim elimizde iyi bir silahtır. Bu silah ile biz Davud Efendi'nin karısından bazı şeyler öğrenebiliriz.

- Davud Efendi'nin karısı var mı?

- Öyle ya! Hemşirem diye gösterdiği Şükran Hanım hakikat hâlde onun karısıdır.

- Allah aşkına!.. İnanılır şey değil, fakat bundan emin misiniz?

- Muhakkak Şükran Hanım Davud Efendi'nin karısıdır. Hatta sen de bizzat Harun Bey'in bu kadınla görüşmesine, sevişmesine hatta izdivacına Davud'un ne kadar şiddetle muhalefet ettiğine bizzat şahit olmadın mıydı?

- Peki, Davud Efendi bu yalanı uydurmakla ne kazanmak istiyor?

- Davud Efendi, Şükran'ı genç kız olarak tanıtmakla maksadına daha çabuk nail olurdu. Harun Bey genç kız karşısında ona daha ziyade tekerrüb²⁰⁸ ederdi. Nitekim öyle de oldu değil mi?

Ne vakitten beri bir şüphe hâlinde kalbimde doğan tereddütler şimdi bir hakikat hâlindeydi. Davud Efendi'nin güler yüzünde, parlak, manidar gözlerinde demek ki bir şeytan ihaneti gizliydi. Dedim ki:

- Öyleyse bizi İstanbul'da takip eden de Davud Efendi. Düşmanımız da budur; öyle mi?

- Evet; bu muammayı bu suretle halledebildim.

- Ya Harun Bey'e Çekmece'ye gelmemesini tavsiye eden mektubu kim yazdı? Şükran Hanım mı?

- Muhakkak.

- Bizi ihâta eden zulmetlerin içinde müthiş ihanet şebekesi çıkıyordu.

208 Tekerrüb etmek: Yaklaşmak, yakınlaşmak.

- Acaba aldanmıyor musunuz Sadi Bey? Onların zecv ile zevce olduklarını nereden öğrendiniz?

- Gayet kolay. Davut Efendi'nin evvelce Asmaaltı'nda dükkânı olduğunu öğrenmemiş miydik? Ben bu adamı gittim, sabık ticarethanesinin civarında tahkik ettim. Filhakika bu herifin dükkânı Asmaaltı'nda değildi. Bu ciheti yalan söylemişti. Fakat iki sene evvel Eminönü'nden Balıkpazarı'na girerken küçük bir sarraf dükkânına mâlik iken sonra birçok dolandırıcılıklar yaparak ortadan kaybolan hilekârı Asmaaltı'nda tanımayan yok. Bu herif karısıyla Kadırga'da bir evde oturuyordu. İki sene evvel oradan da kayboldu.

- Eğer Şükran Hanım, Davud Efendi'nin karısıysa o hâlde Madam Sofiya nesidir?

- İşte senin tahkikatın bu ciheti de tenevvür ediyor. Aralarında gayrimeşru devam eden münasebetin Sofiya ile zevci arasında talak²⁰⁹ vaki olduktan sonra bir izdivaca munkalip²¹⁰ olacağı mukarrerdi. Yahut muhakkak Sofiya öyle ümit ediyordu.

- Eğer hakikat hâli öğrenecek olursa acaba Sofiya ne hâl alacak?

- Bu kadının bize sadık bir müttefik olması muhtemeldir. Yarın seninle beraber Madam Sofiya'nın evine gideriz. Şimdi vazifeni hayli müddetten beri terk etmiş olduğunu hatırla. Senin yerin El-Aziz köşkündedir.

Ortalık kararmak üzereydi. Ben köşke dönecektim. Sadi Bey'i bu koca ovada yalnız bırakmaya cesaret edemiyordum. Vâkıâ o da son trenle İstanbul'a dönecek yahut köyde belki evvelce hazırladığı bu odada yatacaktı; fakat bir türlü ondan ayrılmaya gönlüm razı olmuyordu.

- Son bir soru; dedim. Müsaade ediniz de onu da sorayım. Zaten sizinle benim aramda tabii gizli hiçbir şey yok. Bütün

209 *Talak*: Boşanma.

210 *Munkalip olmak*: -e doğru değişmek, dönmek.

bunların, bu esrarengiz tertibatın manası ne? Davud kimin hesabına ve ne maksatla çalışıyor?

- Bana fazla bir şey sorma Nihat. Benim bütün hedefim şimdilik katili bulmaktır. Hepimizi şimdi bir tek tehlike tehdit ediyor. Biz o tehlikeyi daha evvelden görüp ortaya çıkarmalıyız. Harun Bey'i yalnız bırakma. Ona tabii ki kundaktaki bir çocuk gibi... Dinle. Bu nedir?

Ovanın gediğinden, acı, boğuk, havf ve telaş ile memlû²¹¹ bir ses, bir çığlık koptu. Bu ses ikimizin de kanlarını dondurdu. Nefesim tutulur gibi:

- Ne var, ne oluyor? dedim.

Sadi birdenbire ayakta başını ileriye uzatarak gözleriyle sanki zulmetleri delmek istiyordu. Yavaşça:

- Sus, sus bakalım, dedi.

Bu ses pek şiddetli ve pek acı olduğu için ta uzaklardan bayırın belki göle en yakın bir noktasından geliyordu. Fakat git-tikçe daha ziyade acılaşıp yaklaşyordu.

- Nihat bu ses nereden geliyor? diye sordu. Sesinin ihtirazından²¹² bu çelik kalpli adamın yüreğindeki heyecanı hissettim ve uzakta bir noktaya elimi uzatarak:

- Zannedirim; şu istikametten...

- Hayır oradan değil...

Bir kere daha bu ses daha yakından ve daha sert bir enin hâlinde ovanın afakından geçti, gitti. Bu sesi başka bir böğürme, derin bir uluma takip etti. Bu ses fırtınalı bir denizin mırıltısına da benziyordu.

Sadi:

- Ah, köpek sesi var, çabuk Nihat çabuk, geç kalmayalım. İş işten geçecek, diye haykırdı ve bir ok gibi bayırın sırtından göle doğru koşmaya başladı.

211 *Memlû*: Dolu, tok.

212 *İhtiraz*: Çekinme, sakınma.

Ben de onun izlerini takip ediyordum. Bu geniş ve uzun bayırın kim bilir hangi noktasından son deha numidâne²¹³ bir ses çıktı ve bir havlama ile yere düşen bir kütlenin ağır iniltisi duyuldu.

Bundan sonra başka hiçbir ses gecenin sükûtunu ihlal etmedi. Koşmaktan yorularak biraz yavaşlayan Sadi'nin elini alnına vurduğunu gördüm.

- Davud bize galebe etti ve geç kaldık, dedi.

- Hayır, hayır! Emin olunuz ki yapamadı. Muvaffak olmadı.

- Öyle zannediyorsun. Fakat köşkten bu kadar uzun müddet ayrılmaklığının bize neye mal olduğunu şimdi göreceksin. Fakat eğer Harun Bey öldüyse hemen şimdi onun intikamını alacağız.

Önümüzü görmeden, yalnız ara sıra dinlenerek tayin ettiğimiz istikamete doğru koşmakta devam ettik. Bayırın nihayetine yakın bir noktada bir su birikintisinin önünde Sadi durdu.

- Hiçbir şey görüyor musun Nihat?

- Hayır. Hiç.

- Dinle.

Sol tarafta hafif bir inilti işitiliyordu. Biraz daha yürüdük ve bir uçurumun dibinde çalıların, sazların önünde yerde siyah bir cisim görerek durduk:

Bu yüzükoyun yere yuvarlanmış, omuzları kalkmış ve beli bükülmüş bir insandı. Biz bu cismin önüne geldiğimiz zaman iniltisi hafif bir fısıltıya inkılap etmişti.

Cesedin önüne eğildiğimiz sırada artık ne inilti ne de tenefüs kalmamıştı. Sadi Bey elini cesede uzattı. Sonra birden havf ve hırs ile çekti. Yaktığım bir kibrit parmaklarının kanla mülemma'²¹⁴ olduğunu gösterdi. Cesedin başı kan içindeydi. Kibritin rüzgârla sallanan ziyası bizi feci bir manzara karşısında

213 Numidâne: Umutsuzca.

214 Mülemma': Bulaşmış.

bıraktı. Bu ceset Harun Bey'in cesediydi. Onu evvelce giydiği elbisesinden tanımuştık. Bir saniye içinde kibritin son raşe-i ziyaiyesi²¹⁵ bize bedbaht dostumuza ait levha-i hüznü gösterdi.

Sadi, içini çekti. Karanlığa rağmen renginin nim beyaz olduğunu fark ettim.

- Ah, dedim. Hayvan Nihat! Bütün bunun sebebi benim. Bu biçare adamın bir gaflet uğruna kurban gitmesine ben sebep oldum.

- Ben de senin kadar bu hususta günahkârım Nihat... Mübarek Paşa'nın katilini bulmak ümidiyle bu bedbaht genci tehlikeye sevk eden ben olmuştum. Fakat onun böyle yalnız Çekmece ovasında dolaşmaya cüret edebileceğini kim tahmin ederdi?

- Ah biçare Harun!.. Nasıl feryat ediyordu! Peki şimdi köpek nerede? Mutlaka bu uçurumun üstündedir. Ya Davud? O hain bu ihaneti çok pahalı ödeyecek.

- Evet. Fakat şimdi meydanda iki hadise var. Amca ve yeğen ikisi de öldürüldüler. Katledildiler. Fakat bu katilleri adliyenin gözü görmez. O Mübarek Paşa'nın vefatını nasıl bir ani heyecana, teheyhüc-i asaba²¹⁶ atfettiye Harun Bey'in vefatı da şu uçurumdan sukuta²¹⁷ atfedecektir. Filhakika da öyle olmuş; Harun Bey köpekten kurtulmak için bu uçurumdan yuvarlanmıştı. Şimdi bize hainin kanlı elleriyle köpeğini yakalamaktan başka bir şey kalmıyor. Fakat namusuma yemin ederim ki bu çemberi yarın akşama kadar pençe-i adliyeyle teslim edeceğim.

Cesedin birimiz bir tarafında diğerimiz öte tarafında teşebbüsümüzün, taharrîyatımızın bu netice-i hazininden me-yus²¹⁸ ve hâsir²¹⁹ duruyorduk.

215 *Raşe-i ziyaiye*: Titreşen ışığı.

216 *Teheyhüc-i asab*: Sinirlerin depresmesi, coşması.

217 *Sukut*: Düşme.

218 *Meyus*: Ümitsiz.

219 *Hâsir*: Yorulmuş.

Bir siyah ve geniş bulutun arkasından mehtap göründü. Harun Bey'i sukut ettiği uçurumun üstüne yeis ve meraretle dolu gözlerimizle baktık. Uzakta gölün bu kısmı titreyen bir hayal gibi görünüyordu. Göl ile aramızda ancak sazlık ve bataklık vardı. Heyecan ve asabiyetimi zaptedemiyordum.

- Neden, niçin bu herifi tevkif ettirmiyoruz?

Delâil-i kâfiyeye mâlik değiliz. Bu hınzır herif gayet usta ve son derece ihtiyatlıdır.

Öyleyse ne yapacağız?

- Yarın birçok şeyler olacak. Şimdi bedbaht dostumuza son vazife-i ihtirâmı ifa edelim.

Cesede yaklaştık. Onun ıstırap ile kıvrılan azası gözlerimi doldurdu. Bir türlü eğilemiyordum. Fakat Sadi birdenbire haykırdı ve ellerini çarparak gülüyordu. Şaşırdım.

- Ayol, Nihat Baksana!.. Bu adam sakallı!..

Daha ziyade mütehayyir:

- Sakallı mı? dedin.

- Evet; Bu Harun Bey değil, Yani'dir.

Birdenbire bir el darbesiyle cesedi çevirdim. Sırtüstü yatırdım. Filhakika karşımıza kanla mülemma' bir sakal çıktı ve hakikaten bu adam birkaç gece evvel kayanın üstünde ve saklanmış olan mumun karşısında gördüğüm katil, haydut, firari Yani, Hristo'nun kayınbiraderiydi. O esnada bir şimşek gibi hatıram canlandı. Birkaç gün evvel Harun Bey bazı elbiselerini, potinlerini Hristo'ya vermişti. Hristo da bunları Yani'ye götürdüğünü söylemişti. Cesedin üstündeki eşya da Harun Bey'e aitti.

Vâkıâ bu adam feci bir suretle ölmüştü. Fakat mahkemede esasen akıbet onu idama mahkûm edecek değil miydi?

Sadi Bey'e keyfiyeti, Harun'un eski elbiselerini ve potinlerini Hristo'ya vermiş olduğunu anlattım. Sadi Bey biraz düşündükten sonra:

- Tamam şimdi her şey anlaşılıyor. Yani elbiseler yüzünden köpeğin takibine uğradı. Çünkü Davud elindeki köpeği tahrik için Harun Bey'in eşyasından birini istimal ediyordu. Hatta Harun Beyi takip ettirmek için İstanbul'da otelden potinlerinin tekini çaldı. Yalnız anlamadığım bir cihet var. Acaba Yani, zulmet-i leyl²²⁰ içinde yabancı köpeğin kendisini takip ettiğini nasıl haber aldı?

- Belki de sesini işitmiştir.

- Evet; Yani ne derece ne derece yakından tazyik edilmiş ki kendisini kurtarmaya gelecek bir adamın bilahare pençe-i adalete teslim edeceğini de göze alarak feryada başlamış, hem anlaşılıyor ki uzun müddet Yani koştu ve fakat bu kelp onun izini nasıl buldu?

- Bu cihetlerin hâlli şimdi kolay değil. Bilfarz Davud'un vahşi köpeğini bu akşam neye istinaden serbest bıraktığını, ovaya salıverdiğini bilemeyiz. Şüphe yoktur ki bu herif köpeği her akşam salıvermiyor. Mamafih Harun Bey'in bu akşam dışarı çıkacağını ya işitmiş ya tahmin etmiş olması ağleb-i ihtimaldir.²²¹

- Ne senin ne de benim suallerime şimdi cevap vermek imkânı yok... Şimdi önümüzde bir ceset var. Onu kurtlara kuşlara terk etmek elimizden gelmez.

- Köye kadar da götüremeyiz. Binaenaleyh şimdilik cesedi bir ağaç kovuğuna vazedelim. Sonra polise ihbar-ı keyfiyet eyleriz.

- Pekâlâ ikimiz cesedi kaldırırız. Dur bakalım. Kimdir o? Birisi geliyor. Nihat, bu mutlaka Davud'dur. Dikkat et. Hiçbir şeyi söylemeyeceksin. Yoksa bütün tertibatımız altüst olur.

Uçurumun arkasından, bayırın göle yakın kısmından bir hayal bize doğru geliyordu. Mehtabın hafif ziyası altında Davud Efendi'yi tanıdım. Bizi görünce, biraz durdu. Sonra tekrar yürüyerek:

- Vay, Nihat Bey, sizin burada ne işiniz var! Koca ova-da sizden başka zîruha müsadif olmadım fakat nedir o? Bir

220 *Zulmet-i leyl*: Gece karanlığı.

221 *Ağleb-i ihtimal*: Büyük bir ihtimalle, büyük bir olasılıkla.

mecruh²²² mu var? Aman, inşallah Harun Bey değildir, diye haykırdıktan sonra cesede doğru koştu ve eğildi.

Davud'un derin bir nefes aldığını duydum. Elinden sigarası düştü.

- Bu adam kim? diye sordu.

- Yani. Hani şu İstanbul'daki hapishaneden kaçan haydut.

Hayretle bize bakıyordu. Bu hayretin arkasından telaffuzu-nu gizlemek için pek büyük bir gayret sarf etmesine dikkat ettim. Bir bana bir de Sadi'ye in'itaf eden nazarlarında bir istifham işareti vardı.

- Ne acıklı sergüzeşt!..

Sonra bana dönerek ilave etti:

- Acaba ne suretle olmuş?

- Şu kayaların üstünden yuvarlanarak kafası parçalanmış zannediyoruz. Arkadaşımınla beraber şöyle biraz dolaşmaya çıkmıştık. Bazı sesler işittik.

- Ben de işittim ve hemen koştum. Harun Bey aklıma geldi de pek telaş ettim.

Şu suali sormaktan kendimi men edemedim:

- Neden bilhassa Harun Bey hatırınıza geldi?

- Harun Bey'i bu gece bize davet etmiştim. Gelmediği için pek merak ediyordum. Bir de sesleri işitince bir felaket teşe'üm ettim.²²³ Siz başka bir ses işittiniz mi?

Davud bu suali sorarken gizlerini bize dökmüş, cevabını kemâl-i heyecanla bekliyordu. Sadi Bey benim yerime söze karışarak:

- Hayır, hiçbir şey işitmedik, değil mi Nihat? dedi.

Onun sözlerini tasdik ettim.

Bunun üzerine Sadi Bey lakaydane ve hiçbir şeyden haberi yokmuş gibi Davud'a sordu:

222 *Mecruh*: Yaralı.

223 *Teşe'üm etmek*: Kötüye yormak.

- Bu suali neden sordunuz bir şey mi vardı?

- Civardaki köylünün ve ahalinin mehib bir köpek hakkındaki hikâyelerini elbet bilirsiniz. Güya bu köpek geceleri alelekser Çekmece Gölü civarında, yani buralarda olurmuş. Onun için acaba siz de böyle bir ses işittiniz mi? diye anlamak istedim.

- Hayır, hayır hiçbir ses işitmedik.

- O hâlde bu Yani'nin kendi kendine mi vefat ettiğine kail oluyorsunuz?

- Yani, haftalardan beri dağda taşta dolaşa dolaşa anlaşılan artık ne yaptığını bilemeyecek, muvazene-i akliyesini kaybedecek bir hâle gelmiştir. Ovada kendi başına deli gibi koşarken bu uçurumun üstünden yuvarlanmış ve başını yararak ölmüştür. Ben de üstadım Sadi Bey de bu fikirdeyiz.

- Bu cihet doğru ve hakikate muvafık olsa gerektir.

Bunu söyleyerek Davud hüznünü izhar edecek bir surette içini çekti ve bu defa Sadi Bey'e hitaben:

- Demek ki siz de aynı fikirdesiniz! Sadi Bey biz sizi ne vakitten beri bekliyoruz. Anlaşılan şu faciaya şahit olmak için gelmişsiniz.

- Evet, yarın İstanbul'a fena bir hatıra ile döneceğim.

- Hemen yarın avdet edecek misiniz?

- O niyetteyim.

- İnşallah bizi ihâta eden zulmetlerin arasında bir ziya keşfetmişsinizdir.

Sadi ümitsiz, meyus bir vaz ile cevap verdi:

- Mamafih bu meselenin hâli umur-i hukukiyenin hâline benzemiyor. Ortada malum ve muayyen hiçbir hadise, hiçbir iz yok, efsanelerle, masallarla hakikat bulunmaz. Maalesef taharrîyatımız tamamen boşa çıktı.

Sadi Bey büyük bir lakaydıyla idare-i kalam ediyordu. Davud ise gözlerini dikmiş karanlıkta sanki ruhumuzu okumak istiyordu. Bana dönerek dedi ki:

- Bu bedbaht serserinin cesedini bizim eve götürürdüm ama hemşireyi korkuturum. Binaenaleyh şimdi cesedin üstünü örtüp burada bırakmaktan başka çare yok.

Yarın sabaha kadar götürmek konusundaki ısrarlarına rağmen Davud'dan ayrılarak köşke döndük.

Sadi uzakta karanlıklar içinde kaybolmaya başlayan Davud'un hayaline bakarak:

- Bu herif, dedi; tertibatı pek yolunda bir haydut olduğunu gösterdi. Harun Bey'in yerine Yani, onun tuzağına düştü.

- Fakat sizi görmüş olmasına canım sıkıldı.

- Benim de. Fakat bu tesadüfe mâni olmak imkânsızdı.

- Acaba sizin köşkte bulunmanızdan dolayı planlarını değiştirir mi dersiniz?

- Belki şimdi biraz daha ihtiyatkâr olur. Bilakis belki de cüreti artar. Bütün canlılar gibi bu herifin de mutlaka cüretine fazla bir emniyeti vardır. Belki de bizi artık tamamıyla mağlup ettiği fikrindedir.

- Peki; hemen niçin tevkif ettirmeyelim?

- Sen çok asabi ve heyecanlısın. Fakat şimdi onu tevkif ettirmekten ne çıkacak? Aleyhinde ne delil gösterebileceğiz? Hatta şu bahsedilen köpeği bile bir emare-i cinayet diye gösteremeyiz.

- Fakat Mübarek Paşa'nın vefatı!..

- Mübarek Paşa'nın cesedi üzerinde hiçbir ceriha bulunmamış ki... Bir sen bir de ben Mübarek Paşa'nın vefatının bir hain tarafından tertip edildiğini biliyoruz. Fakat bu bilgi ile heyet-i hâkime üzerinde ne tesir husule getirebiliriz? İşin içinde bir köpek ve bu köpeğin bir suçu bulunduğunu nasıl ispat ederiz?

- Malum ya, bir köpek cesedi hiçbir vakit ısırmaz; köpek yaklaştığı zaman Mübarek Paşa fevkalade korku içinde bîruh olarak yere düşmüştü.

- Peki ya bu geceki cinayet?

- Bu da hiçbir şeyi ispat etmez!.. Köpeklerle Yani'nin vefatı arasında doğrudan doğruya bir münasebet yok ki... Sonra henüz biz köpeği bile göremedik.

- Evet, ama sesini işittik.

- Ne çıkar? Diyelim ki köpek Yani'yi takip etmişti, bu takibin sebebi nedir? Hayır, biz şimdi kimseyi itham edecek, mahkûm ettirecek vesâike mâlik değiliz. Bunun için uğraşacağız ve bir gün muvaffak olacağız.

- Ne suretle?

- Madam Sofiya'nın vasıtasıyla. Bu kadına Davud'un bazı işlerini söylediğimiz gibi bize pek çok şeyler anlatacağına şüphem yok. Benim bir planım var. Yarınki gün için bazı yeni hadiselere muntazır olalım. Yirmi dört saate kadar her şeyi keşfetmiş olacağız.

Sadi bunları anlatırken köşke de yaklaşmıştık. Kapının önüne geldiğimiz zaman:

- Gireceksiniz değil mi? diye sordum.

- Tabii; geceyi kovukta geçirmek hiç işime gelmez. Hem de artık saklanmaya lüzum kalmadı. Yalnız sana son bir tembihle bulunacağım. Sakın Harun Bey'e köpekten bahsetme. Yarın kendisinden bekleyeceğimiz hizmet için cesareti yolunda olmalı. Harun acaba ne vakit Davud'un evine gidecek?

- Belki yarın. Hatta Davud beni de yemeğe davet ediyor.

- Fakat sen itiraz edeceksin. Harun bey yalnız gidecek.

Sadi Bey'in Tertibatı

Son vekâyiden dolayı Harun Bey esasen Sadi Bey'i bekliyordu. Onu görünce pek memnun oldu. Vekâyî-i câriyeden anlatmak istediğimiz kısımları Sadi Bey, çay içerken, Harun Bey'e hikâye eyledi.

Ben de Hristo ile karısı Fotini'ye Yani'nin vefatını haber verdim. Bu haber Hristo'nun üzerinde hemen hiçbir tesir husule getirmediyse de Madam Fotini haydut kardeşinin vefatına pek sızlandı, yanımda hüngür hüngür ağladı. Herkes için bir hayduttan başka bir şey olmayan Yani, Madam Fotini'nin nazarında hâlâ vaktiyle sümüğünü çekerek birlikte oynadıkları arsız, fakat masum çocuktı. Bu bahis kapandıktan sonra Harun Bey dedi ki:

- Nihat Bey dışarıya çıktığından beri ben eve kapandım kaldım. Size verdiğim sözde durmak için bugün bahçeye bile çıkmadım. Eğer yalnız dışarı çıkmamak için size söz vermeseydim, bu akşam Davud Efendi'nin evinde pek iyi bir eğlenceye davetliydim.

- Evet, siz eğlenceli bir akşam geçireceksiniz. Fakat biraz evvel biz de sizin vefatınıza ağlıyorduk.

- Nasıl, anlamadım.

- Yani sizin elbiselerinizi giyyordu. Biz de iptida yerde yatan cesedin size ait olduğunu zannettik.

- Hayır; bu kabil değil. Benim elbiselerimin Yani'de işi ne?

- Siz bazı eski elbiselerinizi, potinlerinizi Hristo'ya vermemiş miydiniz? İşte o da kayınbiraderine hediye etti. Fakat polis bu hadiseye karşı sakit kalamaz. Sizin elbiselerinizi giyen bir adamın vefatı çok şâyân -ı dikkattir.

- Öyle olsa biz bundan ne öğrenmiş olduk? Rica ederim siz bana izah ediniz. Şimdiye kadar ne öğrendin? Hiç değil mi? Halbuki belki Nihat Bey de size anlatmıştır. Ben ovada gölün sağ sahilinde bir acayip esrarengiz köpeğin mevcudiyetine katiyen kaniyim, işittiğim ses kulaklarımda hâlâ çınlıyor ve bu ses asla bizim bildiğimiz köpeklerin sesine benzemiyordu. Anlıyor musunuz ben Mısır'da da birçok cins köpekler gördüm.

Fakat hiçbirisi böyle inlemiyordu. Eğer Sadi Bey siz bu mahluk-i mehibi, heyulayı ortaya çıkarır, bildiğimiz hayvanattan biri olduğunu bana gösterirseniz sizi Türkiye'nin en yüksek zekâsı olarak cihana tanıtacağım.

- Pek yakında arzunuzun husule geleceğini size temin ederim. Yalnız sizden muâvenet isterim. Benim tavsiye edeceğim surette hareket ediniz.

- Nasıl isterseniz öyle hareket edeceğim.

- Âlâ, bir de size tavsiye tarz-ı hareketin sebeplerini araştır-mayarak bilasual bunları tatbik edeceksiniz.

- Onu da kabul ederim.

- Eğer vaatlerinizi ifa ederseniz doğrudan doğruya sizi al-kadar eden muammanın halli için uzun bir müddete ihtiyacımız olmayacak.

Bu mukâleme²²⁴ aşağı katta büyük salonda cereyan ediyordu. Kenarı sedefli masanın üzerindeki büyük lamba aynaya akseden ziyasıyla salonu kâfi derecede tenevvür eyliyordu.

Sadi Bey, gözleri birdenbire bir noktaya takılarak hayretle bakmaya başladı. Hafif kırmızı sakalıyla bir noktaya merkez ka-lan gözleri şimdi ona tunç sütunu hâlini vermişti. Harun Bey'le birlikte:

- Ne var? diye sorduk.

Sadi Bey'in gözleri in'itaf ettiği zaman onun müthiş bir heyecana maruz kaldığını hissettim. Harun Bey'e duvardaki üç dört resmi göstererek:

- Beni mazur görünüz, Harun Bey. Resimleri merak ettim, acaba bunlar kimlerdir? Söyler misiniz?

Duvar da biri yağlıboya, diğer üçü yağlıboya dört portre var-dı. Hepsi bizden evvelki devirlere, biri kulaklarına kadar fes ile Abdülaziz devrine, diğerleri yüksek kavukları, geniş beyaz sa-kalları ile daha eski zamanlara ait olduklarını gösteren bu re-simler şimdiye kadar benim hiç nazar-ı dikkatimi celbetmemiş

224 *Mukaleme*: Karşılıklı konuşma.

olduğu hâlde bahsin arasında Sadi'nin neden bu kadar nazar-ı hayretini celbetmişti?

Harun Bey ayağa kalkarak:

- Neden bu kadar merak ediyorsunuz? diye sordu.

- Şu dört resim insana bir uzun tarih hatırlatıyor da...

- Evet, bu resimler benim ecdadıma aitmiş. Hristo her gün birer birer isimlerini, hayatlarını bana tekrar eder durur.

- O hâlde şu kürklü yakasıyla eski bir müftüye benzeyen zat kimdir?

- İyi tahmin ettiniz. Bu El-Aziz hanedanının en eski tanınan uzviyeti ve Trablus'tan İstanbul'a nakl-i meva²²⁵ eden zattır. Ya-nındaki topçu feriki onun mahdumu, şu aziziye fesli de Abbas El-Aziz Paşa'dır ki işte bizim başımızdaki efsanevi köpek iptida bu zata musallat olmuş. Hani ya; bana anlatılan hikâyede Safra köyünden kız kaçırın, sonra bu köşkten firar eden Rum kızını takip ederken mahud²²⁶ köpek tarafından parçalanan işte bu zatmış.

Sadi hayretle:

- Öyle mi? dedi. Demek ki Abbas El-Aziz Paşa bu zattır. Abbas Paşa'nın gözlerinde hem haşarılık hem de sadelik okunuyor. Ben Abbas Paşa'nın daha iriyarı olduğunu tahayyül ederdim.

Bundan sonra yemek yedik. Fakat yemekte de Sadi pek az konuştu. O sırada da bütün zihninin tablo ile meşgul olduğunu tahmin ettim. Salonda Sadi, Abbas Paşa'nın fotoğrafisine bakarak:

- Dikkat ediyor musun Nihat? diye sordu.

Bu sual üzerine resmin önüne bir kere daha gittim ve uzun boylu baktım. Alnı, siyah kaşları, uzun kirpikleri, iri burnu beyaz sakalı ile bu resim bana hiçbir şey söylemiyordu. Sükût ettiğimi görünce Sadi tekrar etti:

225 *Meva*: Yer, mekân.

226 *Mahud*: Bilinen, sözü edilen.

- Dikkat ediyor musun? Hiç bu resim tanıdıklarından kimseye benzemiyor mu?

- Evet, biraz Harun Bey'i andırıyor.

- Daha ziyade dikkat et. Resmin gözlerine, kaşlarına, buruna bak.

Sonra kanepenin üstüne çıkarak bir avucuyla sakalını diğer avucuyla da fesini kapattı.

- Allah Allah!.. diye haykırdım. Sanki şimdi karşıma Davud Efendi çıkmıştı.

- Şimdi gördün mü! Benim gözlerimin böyle teferruatı tetkik ve tefahhus da ne derece meleke ve nüfuz sahibi olduğunu da tasdik ettin mi? Esasen insanları çehrelerinden tanımak, anlamak kabiliyetini elde etmek birinci hünerin olmalıdır.

- Fakat şâyân-ı hayret. Sanki bu resim Davud Efendi'nin resmiymiş.

- Evet, şimdi biz gayet mühim bir noktaya temas ediyoruz. Karşımızda yalnız çehresi ile değil, fakat maneviyatı, ahlakı ile ceddine tevarüs eden bir adam bulunuyor. Bu adam Davud Efendi'dir. Yani Davud Efendi El-Aziz hanedanının bir uzvudur. Bence buna zerre kadar şüphe yoktur.

- Bu aileden biri öyle mi?

- Muhakkak, bu resim bize celbine çalıştığımız muamma için en büyük anahtarı teslim etti. Anladın mı Nihat?

- Vallahielazim; bu herif yarın akşama kadar bizim elimize düşecek.

Resmin önünden ayrılırken Sadi'nin dudaklarında nadiren gördüğüm bir tebessüm belirdi. Ben onun güldüğünü ayda yılda bir kere gördüm ve her gülüşü mutlaka birisinin başına bir felaket geldiğine yahut birinin mutlaka bir büyük davayı kaybettiğine delalet eder.

Ertesi sabah erkenden kalktım. Halbuki Sadi benden daha erken kalkmış, bahçede dolaşıyordu. Ellerini ovuşturarak dedi ki:

- Nihat, bugün belki İstanbul'a hiç inmeyeceğim! Çünkü bu civarda oldukça meraklı hadiselerin cereyan edeceğini tahmin ediyorum.

- Ovaya çıktınız mı?

- Hayır, yalnız köye kadar giderek Yani'nin öldüğünü haber verdim. Sonra Sabri'yi bekledim. Çünkü bizim küçük çapkın benim İstanbul'a dönmediğimi görünce bu sabah birinci trenle bana levazım-ı gıdaiye getirdi. Onu beyhude yere ovaya yollanmaktan kurtardım.

- Pekâlâ, şimdi işimiz ne olacak?

- İptida Harun Bey'le görüşelim.

Filhakika o esnada Harun Bey de bizi pencereden görerek gelmişti.

- Maşallah Sadi Bey, siz böyle tıpkı erkân-ı harbiyeyle müzakerede bulunan bir generale benziyorsunuz.

- Teşbihiniz pek yolunda... Filhakika ben de Nihat'a bazı tembihatta bulunuyordum.

- Ben de irşâdâtınıza muntazırım.

- Peki siz bu akşam da yemeğe davetliydiniz değil mi?

- Evet, esasen dün akşam gidemedim. Bu akşam hep beraber gideriz. Davud Efendi pek iyi bir adamdır. Sizinle görüşmekten hakikaten memnun olacaktır.

- Fakat zannederim ki biz size refakat edemeyeceğiz. Çünkü bugün Nihat ile İstanbul'a inmek mecburiyetindeyiz.

- İstanbul'a mı?

- Evet; bugün inmekliğimiz icap ediyor.

Harun Bey'in canı sıkıldı:

- Bu ücra yerde beni yalnız bırakmayacağınızı zannediyordum. Yoksa siz olmazsanız burada ikamet imkânsızlaşır.

- Azizim Harun Bey. Siz benim hatt-ı hareketimi, tembihlerimi bilâsual kabul edecektiniz. Binaenaleyh bu akşam Davud Efendi'ye de gider ve kendisine bizim de size refakat etmek istediğimizi halbuki müsteacel bazı işlerin bizi İstanbul'a inmeye mecbur ettiğini söylersiniz. Hatta hemen Çekmece'ye döneceğimizi de ilave edersiniz. Bunları unutmayarak Davud Efendi'ye söylersiniz değil mi?

- Tabii.

- Pekâlâ... Bunlar pek mühimdir.

Harun Bey'in çehresinden, bizim azimetimizden hiç memnun olmadığını okuyordum. Yüzünü ekşiterek:

- Ne vakit gideceksiniz? diye sordu.

- Öğleden sonra... O kadar merak etmeyiniz canım, Nihat eşyasını da götürmeyecek, pek çabuk avdet edecek.

Sadi Bey bilahare bana dönerek:

- Nihat, dedi, Davud Efendi akşam yemeğine seni de çağır-mış, binaenaleyh kendisine arz-ı itizar²²⁷ etmelisin.

Harun Bey tekrar dedi ki:

- Fakat burada niçin yalnız kalayım Sadi Bey? Ben de sizinle beraber İstanbul'a inerim.

- Hayır... Burada kalmalısınız çünkü iş öyle icap ettiriyor ve çünkü siz bana sebebini sormaksızın her dediklerimi yapacağınızı vaat etmişsiniz.

- Pekâlâ... O hâlde kalırım.

- Size bir tavsiyede daha bulunacağım. Davud Efendi'nin evine gitmek için havanın muhalefetinden dolayı arabaya binmeye kalkmayınız. Yayan gidip, yayan geliniz.

- Ovayı da yayan mı geçeyim?

- Evet.

227 Arz-ı itizar: Mazeret sunma.

- Fakat bunu siz bana evvelce şiddetle men etmemiş miydiniz? Bana gece Çekmece ovasına çıkmamaklığım sıkı sıkıya tembih edilmiyor muydu?

- Şimdi bu gece seyahatini tam bir asudegi²²⁸ içinde icra edeceksiniz. Eğer sizin cesaretinize, sinirlerinizin metanetine emniyetim olmasaydı bu işi tavsiye etmezdim. Bu suretle bazı hakâike vâkıf olacağınızı ümit ediyorum.

- Pekâlâ. Dediklerinizi yapacağım.

- Bir de avdet ederken de her vakit takip ettiğiniz doğru yoldan geliniz. Sakın başka yollara sapmayınız.

- Hayır, hiçbir münasebet yoktur.

- Aynı yoldan gelirim.

- O hâlde ben de öğleden sonra rahat rahat İstanbul'a ine bilirim.

Bu program, bir akşam evvel Sadi'nin Davud Efendi'ye ertesi gün İstanbul'a ineceğini söylediğini bana hatırlattı. Demek ki onun hakikaten İstanbul'a inmeye ve beni beraber götürmeye niyeti vardı. Fakat bizzat kendi itirafıyla da sabit olduğu üzere bu derece mühlik bir zeminde ikinizin birden azimetimizin sebebini anlayamadım.

Sadi Bey'e sesini çıkarmaksızın itaatten başka çare yoktu. Filhakika öğleden sonra Harun Bey'e Allaha ısmarladık, diyerek istasyona indik. Köyde yarısı aşçı ve yarısı meyhane olan büyük, çıplak bir dükkânın önünde bizi görerek bir çocuk çıktı. Bizim yazıhanenin çocuğu Sabri idi.

Onun muti ve her emre amade nazarları Sadi'ye müteveccih, istifhamkâr parlıyordu. Sadi'nin bir işaretıyla bizi takiben istasyona geldi. Sadi iki Ayastefanos bir Sirkeci bileti aldı. Sonra Sabri'ye dönerek:

- Şimdi Sabri bu trenle İstanbul'a çıkar çıkmaz ilk işin büyük postahaneye gidip Harun Bey'e benim namıma bir telgraf

228 Asudegi: Huzur.

çekmek olacaktır. Telgrafta salonda düşürdüğüm küçük resmi saklamasını rica edeceksin. Anladın mı?

- Evet, efendim. Sizin imzanızı atacağım.

- Tamam. Ondan sonra polis İkinci Şube Müdürü seni tanır. Hemen Rıfkı Bey'e koş ve benim tarafımdan çok çok selam söyle ve şu kartı ver.

Sadi kendi kartlarından birinin arkasına birkaç satır yazarak Rıfkı Bey'den akşam son trene kadar Çekmece'ye bir sivil memur yetiştirmesini rica ediyordu.

- Şimdi biz de şu boş vaktimizde Madam Sofiya'yı ziyaret edelim, deyince Sadi'nin bütün planlarını anladım.

Onun niyeti Harun Bey vasıtasıyla Davud'u bizim İstanbul'a indiğimiz hususunda temin etmek, sonra tam zamanında ova-da hazır bulunmaktı. Sabri'ye çektiği telgraf da İstanbul'a indiğimizi teyit içindi. Bu telgraftan Davud haberdar olunca bizim bu gece Çekmece'de bulunmadığımızı muhakkak adde-decekti. Tren Ayastefanos'a gelinceye kadar öteden beriden muhabbet ettik. Sadi ipuçlarının nihayet eline geçtiğinden emin ve memnundu. Bu kısa seyahat esasında bana kahkahalarla gülererek bir hikâye anlattı. Ayastefanos'ta Sabri'ye son tembihlerde bulunarak trenden indik.

Madam Sofiya bizi yine aynı odada kabul etti. Sadi genç kadını gözünün ucuyla süzdükten sonra derhal açıkça fikir ve maksadını izah etti:

Madam, ben merhum Mübarek Paşa'nın ne suretle öldüğünü tahkike memurum. Arkadaşım Nihat Bey sizin bu hususta ne söylediğinizi ve neler gizlediğinizi bana anlattı.

Madam Sofiya bu tok ve nagehani ifadede şaşalayarak:

- Neler gizlemişim? diye sordu.

- Evvela siz Mübarek Paşa'nın yatsı ezanında bahçe kapısının önünde beklemek üzere davet ettiğinizi itiraf ediyorsunuz. Halbuki Mübarek Paşa'nın o saatte ve o mevkide vefat ettiği de bizce malumdur. Demek ki sizin davetinizle onun vefatı arasında bir münasebet var. Neden bu münasebeti gizliyorsunuz?

- Hayır, hiçbir münasebeti yoktur.

- Halbuki tahkikat bunun aksini gösteriyor. Biz bu iki hadisenin birbirine bağlı olduğundan eminiz. Size her şeyi açıkça söyleyeceğim Madam Sofiya. Bu meselede bir katil mevcuttur, bu Mübarek Paşa'nın vefatında yalnız dostunuz Davud Efendi'nin değil, zevcesinin de parmağı olduğu anlaşılıyor.

Sofiya birdenbire koltuğundan fırlayarak:

- Nasıl zevcesi! diye haykırdı.

- Evet; karısı, vâkiâ bunu kimse bilmez. Fakat bizim için esrar o kadar uzun müddet gizli kalmaz. Davud Efendi'nin hemşirem diye gösterdiği genç kadın hakikat hâlde onun karısıdır.

Madam Sofiya pek müteheyyiçti. Şaşırmış, alıklaşmış gibiydi. Oturduğu koltuğun yanlarını heyecandan parmaklarıyla tazyik ediyordu.

- Karısı mı? Demek ki evliymiş.

- Evet, fakat bundan size ne? Neden onun evli olması sizin canınızı sıkıyor?

Madam Sofiya, hâlâ tereddüt ediyordu. Nihayet birdenbire:

- Ah, evet, dedi. Şimdi her şeyi anlıyorum. Bu adam beni aldattı. Bana kocam ile ayrılacak olursam beni kendisinin alacağını söyledi. Fakat hepsi yalan çıktı. Bana doğru hiçbir şey söylemedi. Niçin? İptida bana iyilik etmek istediğini zannediyordum. Şimdi anlıyorum ki beni kendi işleri için istediği gibi kullandı. Alçak adam!.. Sorunuz. Ne istiyorsanız söyleyeceğim. Artık bu herife karşı hâlâ merhametli olacak değilim ya? Sizden hiçbir şey gizlemeyeceğim. Fakat her şeye yemin ederim ki Mübarek Paşa'ya mektup yazarken bu ihtiyara bir fenalık geleceğini aklımdan geçirmemiştim.

- Bu bapta bizim de hiç şüphemiz yok. Bu mektubu size Davud yazdırdı değil mi?

- Evet, o bana yazdırmıştı.

- Size talak davası için lazım olan parayı doğrudan doğruya Mübarek Paşa'dan istemenizi tavsiye etti.

- Evet.

- Mektubu gönderdikten sonra da o öldü, öyle mi?

- Evet. Bana aynı parayı başka birinden temin ettiğini, esasen benim için bütün parasını sarfa hazır olduğunu söyledi. Güya birbirimizle evlenmek için her ne istersem yapacaktı.

- Ya sonra Mübarek Paşa'nın vefatını haber alınca kadar bir şey işittiniz mi?

- Hayır.

- Galiba Davud Efendi Mübarek Paşa'ya yazdığınız mektuptan kimseye bahsetmemeniz için sizden söz aldı değil mi?

- Evet, bana Mübarek Paşa'nın vefatı içinde esrar olduğunu, eğer mektuptan bahsedecek olursam benden şüpheleneceklerini söyledi. Beni hiçbir şey söylememek için korkuttu.

- Ama şüphesiz bu sıralarda şüpheleniyordunuz?

Madam Sofiya başını önüne eğerek:

Evet. Eğer bu adam bana karşı böyle yapmasaydı kimseye bir şey söylemezdim.

Artık öğrenebilecek bir şey kalmamıştı. Madam Sofiya'ya teşekkür ederek çıktık.

Sadi koluma girerek:

- Görüyor musun Nihat, dedi. Yavaş yavaş etrafımızdaki müşkülât zail oluyor. Yakında zamanımızın en müthiş cinayetlerinden birinin izahatını belki senin lisanından herkes öğrenecek. Mamafih şu dakikada bile Davud'un mücrimiyeti kanun nazarında tahakkuk etmiş değildir. Fakat bu akşam yatağa yatmazdan evvel her şeyin halledileceğine şüphe etmiyorum.

Ayastefanos'un küçük bir şeker dükkânına oturarak akşamı bekledik. Vakit müşkülâtla geçiyordu ve ben burada ne maksatla beklediğimizi bilmiyordum. Daha birçok yerler do-laştık ve altıyı kırk beş geçe trenini istasyonda karşıladık. Bundan sonra iki tren daha vardı. Nihayet Sadi'nin bu trende polis

ikinci şubeden talep ettiği memura muntazır olduğunu öğrenebildim. Mamafih trenin hareketine kadar beyhude bekledik. Memur çıkmamıştı. Bir saat sonra ikinci mevkiden sarışın, kısa boylu, siyah fesli bir genç çıkarak yanımıza yaklaştı.

İptida Sadi:

- Rıfkı Bey'den geliyorsunuz değil mi? diye sordu.

- Evet, Sadi Bey.

Bu genç ve pişkin adamla selamlaştık. Yeni arkadaşımız İbrahim alışkın bir tavırla:

- Mühimce bir iş mi? diye sordu.

- İstanbul'da şimdiye kadar bir iki defa görülmüş esrarengiz bir cinayet azizim İbrahim Efendi. İşe başlamak için daha iki saat kadar vaktimiz var. İptida şurada yemek yiyelim. Ondan sonra Çekmece ovasının havasından geniş geniş teneffüs edeceğiz. Buraya hiç gelmediniz miydi İbrahim Efendi?

İbrahim Efendi ilk defa geldiğini söyleyince Sadi:

- O hâlde Çekmece ovasını ilk ziyaretinizin hatırasını uzun müddet muhafaza edeceğinizden emin olunuz.

Köpek

Bizim Sadi Bey'in ketumluğu bence en büyük kabahatidir. Niyetlerinden, tasavvurlarından hatta kendisine muâvenet edecek olanları bile haberdar etmiyor ve her şeyi mevki-i tatbi-ke koyduğu zaman bildiriyor. Bunun iki sebebi olsa gerek. Biri- si bana yahut diğer dostlarına karşı emniyeti veya hâkimiyeti, diğeri de ihtiyatkârâne hareketidir. Fakat ben Sadi Bey'in bu derece ketum olmasını hiçbir vakit nazar-ı memnuniyetle gö-remedim. Hele bu defa.

Ayastefanos'tan bir arabaya bindik; ta Çekmece'ye gidince-ye kadar Sadi'nin bu akşam bize ne yaptıracağını düşünmekle vakit geçirdim. Galiba son tecrübeyi ve son gayreti sarf ede-cektik. Fakat Sadi henüz tek kelime söylememişti. Uzaktan zifiri karanlık içinde denizin velvelesi ve yüzümüzü dondu- ran rüzgârı Çekmece'ye yaklaştığımızı bize haber veriyordu. Küçükçekmece köyünün içinden geçtik. Çeşmenin başında iki Rum kızından ve karşıdaki bakkalda tek atan bir iki balıkçıdan başka kimse görünmüyordu. Köprünün yakınında arabadan indik. Sadi Bey arabacıyı geldiğimiz yola savdıktan sonra:

- Haydi bakalım, dedi.

Karanlıkta yolu görerek değil bilerek takip ettik. Solumuz- da göl derin uğultularla inliyordu. Biraz ilerideki bataklığa rağmen ova gündüz hayli kurumuştu. Sadi Bey sordu:

- Silahınız var mı İbrahim Efendi?

Sarışın polis memuru gülerek:

- Bacağınızda pantolon varsa mutlaka onun cebinde bir ta- banca vardır, dedi.

- Âlâ, biz de her ihtimale karşı hazırız.

- Peki ama Sadi Bey; bizi hiçbir şeyden haberdar etmediniz ki... Nereye ne yapmaya gidiyoruz?

- Biraz sabır.

Gölün yanındaki sahilinde karanlıklar içinde hafif bir ziya görünüyordu. Etrafta nadiren açılan mehtapla ovanın sarp kayaları, bataklıkları, sazları ortaya çıkıyordu. İbrahim Efendi elini uzatarak!

- Şurada bir aydınlık var, dedi.

Sadi yavaşça:

- Evet, Davud Efendi'nin evidir. Seyahatimizin hedefi orasıdır. Oraya yaklaşıncaya ayaklarımızın ucunda yürüyeceğiz ve gayet yavaş konuşacağız.

Gölün sağ sahilini geçtik. El-Aziz köşkü arkamızda kaldı ve biz şimdi Davud Efendi'nin evinin arkasından bayıra teveccüh ettik. Şimdi ziya öbür tarafta kaldığı için evin mevkiini ancak son derece dikkatli bakarsak görebiliyorduk. Bayıra yakın bir noktada, Davud Efendi'nin evine takriben iki yüz metre mesafede Sadi durdu:

- Yeter, sağdaki şu kayaların arkasına saklanınız.

İbrahim yavaşça sordu:

- Burada mı bekleyeceğiz?

- Evet, siz İbrahim Efendi şu önünde çalılar bulunan kayanın arkasına geçersiniz. Nihat şimdi sen bana evin taksimatını anlat. Davud Efendi'nin evine girmiştin, değil mi? Şimdi buradan görünen kısa cephede ne var?

- Ağleb-i ihtimale göre matbah.²²⁹

- Peki, o hâlde ne tarafta oturup kalkılır?

- Ön tarafta. Odaları hep göle nazırdır. Biraz daha göle doğru yürürsek evin yanından odaları görebiliriz.

- Pekâlâ. Sen Nihat hiç ayak patırtısı yapmadan yürü ve odaları gözetle. Fakat dikkat et; Davut gözetlendiğinin farkında olmasın.

Ayaklarımın ucuna basarak bayırın sırtında göl istikametine doğru yürüdüm. Sonra küçük evin hizasına gelince sıyrılır gibi evin etrafındaki parmaklığa yaklaştım. Tam köşedeki odada lamba yanıyor ve kuvvetli hayaller perdelerin de açık olduğunu gösteriyordu. Evin bu tarafına birçok tahta parçaları ve birkaç gaz sandığı atılmıştı. Bu yığının arkasında yere eğildim ve yan tarafa uzandım. Odanın içi görünüyordu. Karanlıktan aydınlığa

229 *Matbah*: Muftak.

gözümü alıstırdıktan sonra içerde bir masanın önünde iki erkek hayalini kolaylıkla tefrik ettim. Bunlardan açık kahve rengi elbisesiyle Harun Bey karşıma geliyordu. Kahve ve sigara içiyorlardı.

Davud hararetili hararetili bir şeyler anlatıyordu. Halbuki Harun yorgun ve renksiz onu dinlemekle iktifa ediyordu. Anlaşılan köşkünden buraya kadar olan yol ve bir o kadar müddet süren heyecan tesir etmişti.

Bir hayli bekledim. Davud'un ayağa kalktığını görünce odunların arkasına büzüldüm. Beş dakika, belki ziyade bekledim. Tekrar uzandığım zaman Harun Bey yalnız başına, masanın önünde oturuyor ve sigarasının dumanını havaya savuruyordu. Bir saniye sonra diğer taraftaki kapının açıldığını duyarak geri çekildim. Bulunduğum istikamete doğru yaklaşan bir ayak sesi, daha fazla ihtiyatkâr olmamak lazım geldiğini bana ihtar etti. Acaba Davud mevcudiyetimden haberdar olmuş muydu? Eğer öyleyse bunu evvelden öğrenmek, ona göre korunmak lazımdı. Sandıkların kenarına uzandığım zaman Davud, evin etrafındaki parmaklığın içinde içerideki Harun Bey'e görünmemek için eğilerek yürüyordu. Davud penceresinin önünden geçtikten sonra evin bayıra nazır ve penceresiz kısmında uzaktan görünmeyen bir kapının önünde durdu. Bir kilit sesini küçük kapının gıcirtısı takip etti. Ve Davud'un hayali kayboldu. Birkaç ayak merdivenden indiğini zannederim. Sonra garip bir ses, bir kamçı sesi kulağıma çalındı.

Davud içerde bir dakikadan fazla kalmadı. Anahtar tekrar çevrildi ve önümden geçerek içeriye girdi. Davud'un tekrar Harun Bey'in yanına girdiğini görünce hemen bir müddet kalktım. Ve netice-i tahkikatımı bekleyen Sadi ile İbrahim'in yanına gittim. Gördüklerimi anlattıktan sonra Sadi Bey sordu:

- Nihat; demek ki Davud'un karısı Şükran Hanım odada yoktu, öyle mi?

- Evet, yoktu.

- O hâlde acaba neredeydi? Çünkü işte şu matbah olduğunu tahmin ettiğin yerin küçük penceresinden hafif bir ziya görünüyor. Öteki tarafta başka aydınlık gördün mü?

- Hayır.

Uzakta göl, şimdi bir sis, bulanık bir duman perdesi altında kayboluyor gibiydi. Yavaş yavaş, bir müteharrik duvar gibi, bu sis ovayı istila ediyor, bize yaklaşıyordu. Önümüzdeki sarp yolu, arkamızdaki bayırı nim tenvir eden²³⁰ mehtap bu sisin üstünde kayboluyordu.

Sadi sabırsızlıkla sisi göstererek:

- Görüyor musun, yavaş yavaş nasıl yaklaşıyor, dedi.

- Sis bizim için fena mı olacak, iyi mi?

- Gayet fena... Benim planımı, tertibatımı sisten başka bozacak, altüst edecek hiçbir şey yok... Vakit geliyor, Harun Bey neredeyse köşke dönecek... Bizim muvaffakiyetimiz ve onun hayatının kurtulması bu sis ovadan yayılmadan evvel yola çıkmasına bağlıdır.

Havadan sisten başka bizi korkutacak hatta rahatsız edecek bir şey yoktu. Arkada dağların üstünde bir ak, mavi bir sema görünüyor, mehtap kuru veya yaş ovanın, tepelerin üstünde gayrivazıh çizgiler çiziyordu. Karşımızda küçük ev kara bir yığın gibi duruyordu. Tepede küçük pencereden taşan ziya da söndükten sonra küçük ev bu cihetten hiçbir eser-i hayata mâlik görünmüyordu.

Öbür tarafta biri muzallem, hainane fikirlere, diğeri kendisini tehdit eden tehlikeden bihaber olduğu hâlde bir hissi-kablelvuku ile belki biraz mustarip hissiyata mâlik iki adam karşı karşıya büsbütün ayrı düşüncelere tabi, konuşmakta devam ediyorlardı.

Dakikadan dakikaya beyaz sis perdesi Davud Efendi'nin evine yaklaşıyordu. Artık gölü görmek imkânsızlaşmıştı. Sis yavaş yavaş gölün sağındaki sahil ve üstündeki tepeleri de istila etmişti. Hatta birkaç dakika içinde bir bulut gibi evin

230 *Nim tenvir etmek*: Yarı aydınlık hâle getirmek.

damını da setretti. Şimdi bulunduğumuz yerden küçük ev, dalgalar içinde kaybolmak üzere bulunan bir gemiye benziyordu. Bu hâl Sadi'yi fevkalade igzab²³¹ eyledi. Ellerini sıkarak:

- Şu hâle bakın, dedi. Eğer Harun Bey bir çeyreğe kadar çıkmayacak olursa iş işten geçmiş olacak. Yarım saat sonra ellerimizi bile göremeyeceğiz.

- Sadi Bey şu ilerideki taşlara ilerleyelim de orada saklanalım. Biraz daha yaklaşmış oluruz.

- Evet... Başka çare yok.

Evin yine arka cephesi istikametine biraz daha yaklaştık. Mamafih sis de bizi takip ediyor gibi her tarafımızdan iniyor, zemine yayılıyordu. Arkasına yaklaştığımız taşlar bizi daha aydınlık bir zamanda hiçbir taraftan ve hiçbir gözden saklamazdı.

Sadi o sıralarda zemine eğilerek kulağını toprağa koydu:

- Neyse, çok şükür, dedi. Ayak sesleri var. Galiba Harun Bey çıkıyor.

Filhakika biraz sonra vâzihan işitilen ayak sesleri vasi ovanın sükûtunu ihlal etti. Hatveler gitgide daha vuzuh peyda etti ve evin diğer tarafından sislerin içinde nim meşhûd²³² bir hayal gibi, Harun Bey'in köşk istikametinde yürüdüğünü gördük. İptida bir lahza etrafına havf ve tereddütle baktı. Sonra elleri cebinde önündeki hendeği dolaşmak için bize doğru geldi ve önümüzden geçerek sazlarla örtülü yola dahil oldu.

Yavaş fakat hakimâne bir ses kulağımda çınladı:

- Dikkat... Bir ses var.

Sadi bunu söylerken silahlar da hazırlanmıştı. Sis dalgasının içinde kulaklarımıza bir kamçı sesi, ondan sonra bir hırmurtu işittik. Bu ses bizden ancak elli metre ilerideydi. Kulaklarımız ve sinirlerimiz girişte, birbirimize büzülmüştük. Omuzum Sadi'nin omuzuna temas ediyordu. Başımı çevirdim.

231 *İgzab*: Gazaba getirme, hiddetlendirme, kızdırma, öfkelenendirme.

232 *Meşhûd*: Görünen. Şehadet edilen.

Sadi'nin rengi bembeyazdı. Fakat gözleri azim ve iradesindeki kuvvetini gösterecek derecede parlıyor ve yavaş yavaş uzaklaşan Harun Bey'i takip ediyordu. Birdenbire gözleri bir noktaya takıldı ve ağzı hayretle açıldı. Aynı zamanda İbrahim de havf ve haşyetle ağzını açtı ve yüzü koyun yere uzandı. Bu gördüğümüz köpekti! Fakat şimdiye kadar görmediğim bir heybette müthiş, korkunç bir köpekti. Gözleri kan fışkırır gibi parlıyor, kuyruğu kıpkırmızı görünüyordu. Dev hikâyelerinde bile bu derece muvahhiş²³³ bir tasvir mevcut değildi. Sis içinde bir insanın karşısına çıkan böyle bir mahluktan daha muhavvef²³⁴ ne olabilirdi?

Evin arkasındaki küçük kapıdan atılan bu acayip mahluk, Harun Bey'in izini takip ederek hendeğe doğru yürüdü. Bu hayvanın müşahedesi bizi o derece şaşırtmıştı ki ancak onu Harun Bey'in yolu üzerinde görünce aklımız başımıza geldi ve Sadi ile ben aynı zamanda ateş ettik. Hayvan acı acı haykırdı. Bundan, kurşunlardan birinin isabet ettiğini anladık, fakat yine ileriye atılarak yoluna devam ediyordu. Bu esnada Harun Bey de geriye döndü. Onun bu korkunç ve isimsiz mahluk karşısında nasıl birdenbire ürktüğünü ve haşyetle ellerini kaldırdığını gördük.

Hayvanın acı acı bağırması bizdeki korkuyu izale etmişti. Çünkü mademki yaraladık, onu öldürmekte de muvaffak olacağımızı anlamıştık. Bu muhakemeyi bir saniyenin ondan biri kadar bir müddet zarfında yürütmüştüm; dünyada Sadi'nin o esnadaki süratini hiç unutmayacağım. Bir yıldırım gibi uçtu. Arkasından ben ve en arkadan İbrahim hayvanın izini takip ettik... Bu heyecanlı takip esnasında Harun Bey'in birkaç kere daha feryat ettiğini işittik. Hayvanın iniltisini duyduğumuz zaman, Harun Bey yere düşmüş ateş püsküren gözleriyle esraren-giz düşmanın altında kalmıştı. Sadi revolverinin beş kurşunu birbirini müteakip boşalttı. Son bir enîn-i ihtizarıyla²³⁵ ve çenelerini son defa oynatarak hayvan sırt üstü düştü, dört ayağı

233 *Muvahhiş*: Korkutup ürktüren.

234 *Muhavvef*: Korkulu.

235 *Enîn-i ihtizar*: Can çekişme iniltisi.

havada birkaç defa sarsıldı. Sonra yanına düşerek bilahareket kaldı.

Hâlâ titremekten kendini alamayarak silah elimde, bu ejderin yanına yaklaştım. Köpek gebermişti! Harun Bey harekete geldi. Hemen yakasını açtık. Sadi iptida:

- Çok şükür, yarası yok, dedi.

Bir iki saniye sonra da Harun tamamen kendisine gelmişti. Genç dostumuz gözlerini açarak kalkmak istedi. İbrahim kollarından tutarak onu oturttu. Şaşkın ve hâlâ havf ve helecanla lerzan nazarlarını bize tevcih ederek:

- Aman yarabbi!.. O ne müthiş mahluktu. Neydi o?

Sadi onu teskin için gülerek:

- Ne olursa olsun. Öldü, gitti ya. El-Aziz hanedanına musallat olan kâbus da artık mündefi²³⁶ oldu.

Hayvan biraz ileride yere yuvarlanmış yatıyordu. Bu hayvan ne bir tazı ne de bir av köpeğiydi. Alelade köpeklerden çok büyük, boynu kalın, gövdesi iri bir çoban köpeğiydi ki uzaktan bir kaplana benzetmek hata olmazdı. Bir dev gibi yerde hareketsiz yatan ejderin cesim ağzından ve küçük, vahşi gözlerinden hâlâ mavi bir ziya fışkırıyordu.

Sadi dedi ki:

- Şimdi ben bu parlayan daire üzerine elimi süreceğim ve çektiğim zaman benim de parmaklarımın parladığını göreceksiniz.

Bu sözler hemen beni ikaz etti.

- O hâlde, dedim. Hayvanın gözleri ve ağzına fosfor sürmüş.

- Evet, iyi anladın. Gayet ince tertip edilmiş bir dalavere... Sizin de affınızı rica ederim Harun Bey. Sizi böyle tehlikeli bir tecrübeye sevk ettim. Ben alelade bir köpekle mücadele edeceğimizi zannetmiştim. Böyle yüzüne gözüne fosfor sürülerek, kuyruğu kırmızıya boyanarak müthiş bir heyulaya tahvil edilen bir hayvanla karşılaşacağımızı tahmin etmiyordum.

236 *Mündefi*: Atlatılmış, defolunmuş.

- Fakat benim de hayatımı kurtardınız!..

- Evet, ama hayatınızı taht-ı tehlikeye attıktan sonra... Harun Bey, şimdi ayağa kalkabilecek misiniz?

- Bilmem biraz yardım ederseniz... Şimdi ne yapmak niyetindesiniz?

- Yok... Siz bu akşam artık yeni sergüzeştlere teşebbüs edecek bir hâlde değilsiniz. Biraz bekleyiniz. İçimizden biri sizinle birlikte koşke kadar gelecek.

Harun Bey ayaküstü kalkmaya teşebbüs etti. Fakat hâlâ rengi sapsarıydı, ayakları titriyordu. Onun kollarında tutarak bir taşın üzerine götürdük; oturttuk.

Sadi:

- Azizim, dedi. Şimdi biz işi tamamlamaya gidiyoruz. Her dakikanın bize bir ehemmiyet-i mahsusası var. Cinayet keşif olundu. Caniyi bulmak lazımdır.

Küçük eve doğru hızlıca yürürken Sadi yolda bize:

- Şimdi Davud'u evinde bulacağımızı binden bir ihtimal veriyorum. Çünkü tabanca seslerini işitir işitmez hınzır herif davayı kaybettiğini anlamış ve kaçmıştır.

- Ama evden epeyce uzaktayız. Diğer sis de belki tabanca seslerinin istikametini değiştirmiş ve ona başka taraftan geldiği zannını vermiştir...

- Hayır, muhakkak Davud köpeği tahrik için evin diğer tarafında duruyordu. Onun evde bulunmasına hiç ihtimal vermem. Mamafih bir kere emin olmak için onu arayalım.

Küçük evin kapısını açtı. Bir odadan diğerine geçerek her tarafı süratle gözden geçirdik. Yalnız yemek odasında küçük bir lamba yanıyordu. Sadi bunu alarak her tarafı tekrar aradı. Davud'un izi yoktu. Küçük sofada iki üç ayaklı bir merdiven ile çıkılan ufakça bir sandık odasında ayak sesleri işiten İbrahim haykırdı:

- Sadi Bey, burada birisi var...

İçeriden mustaribâne bir inilti, bir ağlama işitiliyordu. Sadi bir kurşun gibi sıçrayarak kapıyı açtı. Ellerimizde revolverler olduğu hâlde kapının önünde duruyorduk. Karşımıza Davud'un çıkacağını zannederken kadın veya erkek olduğunu tefrik imkânsız olan bir cisim çıkmıştı. Bu küçük, basık tavanlı ve çıplak odanın bir köşesinde arkadaki kalasalara bütün yüzünü örten bir yatak çarşafıyla bağlanmış, elleri arkasında biri vardı. Yalnız derinden gelen bir inilti ile bunun zîruh olduğunu anlayabiliyorduk. Asılmış mıydı yoksa bağlanmış mı? İptida bir iki saniye hiçbirimiz cesaretini bulamayarak kapının önünde kaldık. Sadi elindeki küçük lambayı ileriye sürerek hepimizden evvel içeriye atıldı. Binaenaleyh benim müdahaleme lüzum vardı. Bir hamlede bezleri yırtar gibi çekerek cismin yüzünü açtım; karşıda Şükran Hanım'ın gözleri nim küşade,²³⁷ her tarafta bezlerin tazyiki altında kalarak dalga dalga kan lekeleri husule gelen çehresi çıktı. Belini arkada çiviye bağlayan ipleri de çözer çözmez kadın yere düştü. Biçarenin boynunda kamçı darbelerinin izleri görünüyordu.

Sadi:

- Ah edepsiz!.. dedi. Haydi tutunuz ellerinden. Odaya götürelim.

Kadını müşkülâtle odaya götürdük. Biraz sonra kendine gelen Şükran Hanım geniş geniş nefes alarak:

- Ah, kurtuldu mu, söyleyiniz? diye tekrar tekrar suale başladı.

- Kim? Kimi soruyorsunuz?

- Harun Bey. Harun Bey'i soruyorum. Sağ ve salim midir?

- Evet.

- Ya köpek?

- Geberttik.

Şükran Hanım müsterihâne bir nefes aldı:

237 *Nim küşade*: Yarı açık.

- Çok şükür Allah'a. Ey sefil alçak!.. Görüyor musunuz beni ne hâle soktu?

Sadi, kanepenin üstünde, göğsünü ve boynunu ceketıyla örtmeye çalışan Şükran'a yan gözle bakarak:

- Zevcinizin her emrine, her hâline itaate mecbur oluyordunuz değil mi? diye manidâr bir sual sordu.

- Ah, demek biliyorsunuz, evet ama bunlar hiçbir şey değil. Ben nelere tahammül ettim! Belki beni tekrar sever diyordum. Fakat bugün artık tamamıyla anladım. Bu haydut beni elinde bir alet gibi kullanıyordu.

- Fakat siz sükût ederek kısmen onun fenalıklarına iştirak ettiniz. Şimdi bize lütfen onun ne tarafa kaçtığını haber veriniz. Bu suretle hatanızı da kısmen tashih etmiş olacaksınız. Nereye saklanmış olabilir?

- En ziyade köpeğini sakladığı yere doğru kaçmış olması muhtemeldir. Orada bir kovuk bataklıkların ve sazlıkların arasında kimsenin bulamayacağı bir yer yapmıştı. Köpeğini daima orada muhafaza ederdi.

- Fakat biraz evvel köpeği evin yanındaki kapıdan çıkardı.

- Evet, lazım olduğu zaman oradan getirir, yandaki küçük mahzende saklardı.

- Şimdi bize bu kovuğun nerede olduğunu haber vereceksiniz.

- Evin sağındaki bayırın sırtını takiben göle doğru giderseniz, dar bir keçi yolu iptida sazlığa sonra bataklığa müntehi olur. İşte bu yolun sonunda birkaç kayaya basarak ve atlayarak bataklığın içinde, gölün küçük körfezinin ucunda birkaç metre uzakta hiçbir şey görünmeyen bir mahzene gideceksiniz. Bence Davud muhakak oraya kaçmıştır. Sizin birden bastırdığınızı görerek ne köye ne de arka tarafta ovaya kaçmak cesaretini bulamamıştır. Esasen mademki yukarıdan geldiniz; onun için başka firar tariki de yok gibidir. Zaten köpeği saklamak için hazırladığı o inin bir gün kendisine de ihtifâğâh²³⁸ olabileceğini düşünüyordu.

238 *İhtifâğâh*: Gizlenme, saklanma yeri.

Sadi lambayı eline alarak cama yaklaştırdı. Dışarısı sis içinde kalmış, her tarafı kesif bir dumana gark eylemişti.

- Dışarısını görüyor musunuz Şükran Hanım?

- Evet, duman içinde değil mi? Daha iyi. Belki de ine doğru onunla beraber yerleştirdiğimiz işaret kazıklarını da bu karanlıkta göremez de belki bataklığa düşer gider.

Sis ,filhakika parmaklarımızın ucunu gösteremeyecek bir hâlde ovayı istila etmişti. Binaenaleyh haydut herifi taharrî için ertesi günü beklemek mecburiyet-i katiyesindeydik. İbrahim Efendi'yi önde muhafızlığa tayin ederek ve Harun Bey'i bularak köşkün yolunu tuttuk.

Davud ile karısının hikâyesine dair Harun Bey'e karşı daha ziyâde muhafaza-i sükût etmek mümkün değildi. Sevdiği genç kadının tarihçe-i hayatı kalbinde derin bir yara açtı; fakat bu yarayı cesaretle karşıladı.

Bu gece başından geçen sergüzeşt Harun Bey'in asabı üzerinde şedit bir tesir husule getirmiş olduğu için köşke gider gitmez yatağa düştü. Tedavisine koşan dostumuz Doktor Et-hem Bey, Harun Bey'in uzun bir seyahate çıkması lazım geldiğini söyledi.

Ertesi günü, sis dağılır dağılmaz Şükran Hanım bir yeldirme giyerek bizi haydudun peşine götürdü. Bu vahşi herifin izini takip hususundaki dikkatini görerek kadıncağızın şimdiye kadar neler çektiğini tahmin etmemek ve bu hâle acımamak kabil değildi. Bizi iptida dik bayırın sırtından ve kayaların arasından, sonra biraz bayırı inerek sazların içinden geçirdi. Göle kırk elli metre kadar yaklaşmıştık. Fakat bu kırk elli metreyi kat etmeye imkân yoktu. Çünkü en salim zannolunan bir yerde bile dizlere kadar çamura bulanmak muhakkaktı. Şükran Hanım bize yalnız uçları görünen kazıkları gösterdi. Bu kazıkların delaletiyle ve küçük, birbirinden ufak taşların üzerinden atlayarak göle doğru ilerledik. Sazların içinde uzakta bir iki kayanın teşkil ettiği kovuğu göstererek Şükran Hanım dedi ki:

- İşte, şu karanlık yeri görüyor musunuz?

- Davud'un hayvanını saklamak üzere ihzar ettiği yer orasıdır.

Taşlardan sekerken bir ayağım kaydı. Sağ ayağımın üstünden solunu bataktan yalnız başıma çıkaramadım. Sanki birisi beni çekiyordu. İbrahim Efendi kollarımdan tutmasaydı muhakkak yuvarlanacaktım.

Şükran Hanım arkada kalmıştı. Sadi en önde işaret olunan deliğe yaklaşmıştı. Davud'un birdenbire karşısına çıkması ihtimaline karşı ihtiyatkârâne yürüyordu. Nihayet biz, İbrahim'le ben bir büyücek taş atarken Sadi kovukta kayboldu. Bu tehlikeli yere girmek için bizi beklememişti bile.

Hem koşmak hem de batağa yuvarlanmak mecburiyeti karşısında atlaya atlaya civarı sazlarla örtülü, küçük taştan kulübenin önüne geldiğimiz zaman Sadi'nin bir bacağı dışarıda, diğeri içeride sazların arasında kaybolmuştu. Elleriyle etrafındaki taşları tutarak bataklıktan kurtulmaya çalışıyordu. Yardım ettik ve çamurun içinden Sadi'yi kenara aldık, elinde bir tek potin tutuyordu. Kendi potini mi diye ayaklarına baktım, değildi:

- O nedir Sadi Bey? diye sordum.

Bana potinin içinde yıldızlı bir marka gösterdi; markanın yazısı "el-şems, el-Kahire" etiketi müşkülâtle okunuyordu.

- Görüyorsun ya; bu potin bir çamur banyosuna değer, dedi. İşte, Harun Bey'in çalınan potinini bir teki.

- Ya, Davud bu tek potini kovuğa mı atmış?

- Öyle ya, potinin teki, hayvanı Harun Bey'in izine sevk edebilmek için elinde duruyordu. Anlaşılan partiyi kaybettiğini hissettiği gibi evinden buraya kadar potin elinde olduğu hâlde kaçmış ve buraya bırakmış. Bu bize gösteriyor ki Davud buraya sağ ve salim gelebilmiştir.

İşte bizim Davud hakkında son keşfimiz bu oldu. Filhakika ondan sonra hiçbir ize destres olamadık. Bu derin bataklık içinde, en büyük izlerin bir saniye sonra kaybolduğu çamurlar ortasında Davud'un dün akşamki ayak izleri kalır mı?

Kovuğun ortasından geçerek daha sağda batağın ortasında çalılardan teşekkül etmiş bir adanın üstünde durduk ve her tarafı kemâl-i dikkatle gözden geçirdik. Fakat bütün taharriyât beyhudeydi. Sadi'nin anlattığına göre haydut herifin geceyi kovukta geçirmesi de imkânsızdır. Halbuki bütün cehtlerine rağmen şu önümüzdeki bataklık deryasının içinde gece karanlığında çıkabilemeyeceği de muhakkaktır. Binaenaleyh bataklığın bir tarafında saplanıp öldüğüne kanaat getirdik.

Bulunduğumuz yerde bazı kemik parçaları vardı ki bunlar Davud'un vahşi hayvanını ara sıra buraya çıkararak beslediğini gösteriyordu. Sadi dedi ki:

- Bak, şu kemiklerden birisi de bir köpek kafasına aittir. Davud'un hayvanı ne derece müthiş, vahşiymiş, anlaşılıyor ya!.. Çünkü henüz çürümeye bile vakit bulamayan bu kafayı köpek ya sağ iken parçalanmış yahut Davud herhangi bir köpek laşesini şerik-i cürmünün önüne atmıştır. Her iki ihtimalde de hayvanın ne derece vahşi ve yamyam olduğunu tezahür eder. Zaten gece gündüz, ikide bir iştirilen ölümlerin acılığından da bu cihet sabit oluyordu. Davud hayvanı kendi evinde hıfzetseydi sesiyle bir tehlikeye maruz kalacaktı. Binaenaleyh böyle bir yer tedarik etti. Ondan sonra dün akşam artık her şeyin yolunda gittiğine kani olarak hayvanını evinin yanındaki mahzene getirdi. Böyle bir köpekten istifade fikrinin Davud'a Abbas El-Aziz Paşa hikâyesinden mülhem olduğu da aşikardır. Davud için Mübarek Paşa'yı öldürmek lazımdı. Bu iş El-Aziz hanedanının eski masaldan istifade ederek tertip etmek, bir heyulai köpek bulmak, gözlerini fosforlamak, sonra onu Mübarek Paşa'nın karşısına çıkararak biçareyi korku ile öldürmek suretiyle başarmak istedi. İptida Mübarek Paşa, sonra Yani, nihayet Harun Bey'in hatta bizim bu kelbi görür görmez afallayıp kalmamız işte bu tertibin eseridir. Şüphe yok ki herifin habasetinde dahası varmış. Ben sana İstanbul'da da söylemiştim ya, bizim mücadele ettiğimiz herif muhakkak zamanın en tehlikeli uzuvlarından

birisiydi. Ve bütün bu havaliyi makâsıd-ı lainânesine²³⁹ saha-i tatbik ittihaz ediyordu.

Bu sözleri söylerken Sadi elini uzatmış ve bana ta uzaktan hafif yeşillikler arz eden bayırın sırtını, daha sağdaki küçük evin civarını ve önümüzde derin çukurlar, çamurlu sular, sararmış otlarla bataklık gölünü gösteriyordu.

239 *Makâsıd-ı lainâne*: Lanetli maksatları.

Muzallem Noktaların İzahı

Karanlık, yağmurlu bir Kanunuevvel sabahı Sadi Bey ve ben Bahçekapısı'ndaki Fazilet Han'ın odasında sobanın önünde çayımızı içiyorduk. Çekmece Gölü'nün civarında geçirdiğimiz feci gün ve geceden sonra hocam bir iki vakanın daha takibine suret-i hususiyede memur edilmişti. Gerek Çekmece vakası ve gerek onu takip eden hadiselerin takibindeki muvaffakiyet Sadi'nin ismini her tarafa süratle yaydı. İstanbul'un parlak bir zekâsı, cevval, seri-ül intikal, soğukkanlı, cesur bir avukatı olarak Sadi'yi iştmeyen kalmamıştı.

Ancak o sabah El-Aziz hanedanına ait ve henüz gizli kalan esrarın mahiyetlerini sormaya vakit bulabildik. Çünkü Sadi'nin çalışırken suallerle rahatsız edilmekten ne kadar kaçındığını pek iyi bilirim. Esasen kendisi de yeni bir mesele takibiyle meşgul iken zihnini maziye sevk etmek istemez ve böyle bir teşebbüse daima menfi cevap verir. Ben suali sormak üzere iken Harun Bey'le Doktor Ethem Bey de bize vedaya geldiler. Ertesi günü ikisi birlikte Sirkeci'den vapura binerek İtalya'ya gideceklerdi. Tabii onların da hemen sualleri benim sualimle birleşti. Sadi dedi ki:

- Davud namı altında gizlenen şahsın Harun Bey ailesine karşı tertip ettiği şebeke-i cinayet biliyorsunuz ki iptida hiçbir iz göstermiyordu.

- Neticede de birçok noktalar bana muğlak ve gayrikabil-i hâl gibi göründü. Fakat Şükran Hanım'la vaki olan iki mülakatım gizli kalan noktaların da tenvirine yardım etti.

Mamafih benim asıl istihracatım, asıl keşfiyatım Abbas El-Aziz Paşa'nın resmini müşahade ile başlar. Abbas Paşa ile Davud arasındaki müşahebet²⁴⁰ bu herifin de El-Aziz hanedanını ile münasebeti olması ihtimalini zihnimde uyandırdı. Filhakika bu herif Mübarek Paşa merhumun en genç kardeşinin mahdumu olup vaktiyle İstanbul'dan firara mecbur kaldığı ve bir çapkın ve kumarbaz olduğu, dışarıda vefat ettiği şayi olandır. Halbuki bu genç Trablus'a gitmiş orada evlenmiş ve bir çocuk sahibi olarak birçok yerleri gezdikten sonra Şam'da

240 *Müşahebet*: Benzerlik.

vefat etmiştir. O vakit on dokuz yaşında bir serseri bulunan mahdumu Tahir, Şam'da birçok rezaile²⁴¹ sebep olmuş, tevkif ve hapis muamelelerini birkaç defa görmüş bulunuyordu. Babasının bıraktığı beş on para ile Şam'da evlendikten sonra bermutat rezaile devam etmiş ve nihayet son defa tevkif olunmak üzere iken kaçmıştır. Ondan sonra Tahir'i Abdülhaluk ismiyle tüccar olarak görüyoruz. Bu tüccarın nihayet Balıkpazarı'ndan ne suretle firara mecbur kaldığı da malumdur. Abdülhaluk, Davud ismiyle işte Çekmece'de Şam'dan getirdiği karısı Şükran Hanım'la o tarihten sonra ikamete karar vermiştir.

Zannederim ki, kendisinin Çekmece'ye muvasalatında planı fena surette tertip edilmişti. Fakat zevcesini, hemşiresi gibi takdim etmesi meselesi bu meşum tertibatı daha evvelinden zihnine koyduğunu ispat etmektedir. Bunu bir taslak gibi tasavvur etmekteydi ve henüz işi ne suretle ikmal edeceğini bilemiyordu. Daima malikânenin etrafında dolaşıyor, neticeye vasil olabilmek için bütün vasıtaları istimal etmeyi, bütün tehlikelere göğüs germeyi göze alıyordu. Binaenaleyh ecdadının malikânesi civarında yerleşmiş ve bundan sonra Mübarek El-Aziz Paşa'nın dostluğunu kazanmaya çalışmıştır.

Mübarek El-Aziz Paşa, bizzat bu aileye musallat olan köpek meselesini öğrenmişti. Bu suretle kendi ölümünün yollarını da ihzar etmişti. Davud Efendi -onu hâlâ bu isimle yad edeceğim- Doktor Ethem Bey ile işe başladı. Zira, Paşa, kalp hastalığından mustarip olduğu için hafif bir heyecan kendisini öldürebilirdi. Aynı zamanda, bu efsaneyi Mübarek El-Aziz Paşa bir hakikat diye kabul etmiş olmakla Davud'un işini kolaylaştırmıştı. Davud Efendi işte bu suretle Paşa'dan kurtulmak çaresini buldu. Fakat bütün bunlara rağmen bu haini cinayetle itham etmek henüz gayrikabildir.

Bu şekil bir kere kararlaştıktan sonra tatbikata kemâl-i keremi ile başladı. Cinayet, köpek tarafından gayet basit ve hiç de şüpheli celbetmeden icra olunacaktı. Bunun için

241 *Reazil*: Rezillikler.

hayvanı evvela müthiş ve heybetli bir cüsseye mâlik olarak intihap etmek lazım geldi. Davud her tarafı uzun uzun araştırdı. Nihayet istediğini civardaki İkitelli köyünde bulmuştu. Orada her zaman kurtların muhacematına²⁴² maruz kalan çoban sürülerini müdafa için gayet cesim köpekler besliyorlardı. Bunlardan en irisi ve azılısını seçti. Karanlık bir gecede Çekmece'nin yakınına kadar araba ile getirdikten sonra yed-dine aldı. Yolda hayvanı pek güç zaptedebiliyordu. Bu suretle köylülerin nazar-ı dikkatini celbetmeden arzusuna muvaffak olmuştu. Av peşine dolaşırken de köpek için gölün sahilindeki mağarayı keşfetmişti. Orada kuvvetli bir kazağa hayvanı bağ-ladı ve müsait bir fırsat gözetmeye başladı.

Fırsat pek erken ele geçmedi. İhtiyar Mübarek El-Aziz Paşa'yı gece vakti malikânedan dışarı celp edebilmek hemen imkânsız gibiydi. Davud Efendi birçok defalar etrafta köpeklerle birlikte bir muvaffakiyet elde edemedi dolaştı. Bu sırada bir gece köylüler köpeği görerek mahud efsanenin meydana çık-masına sebebiyet vermişlerdir.

Aynı zamanda Davud Efendi, karısını da kendisine şerik-i cürüm yapmak istiyordu. Fakat o şiddetle reddetmişti. Ka-dın ihtiyar Paşa ile zavallıyı feci bir akıbete müdafaasız sevk edebilecek bir aşk ve sevdâ alışverişine girişmek istemiyordu. Bütün tehditlere, hatta dayaklara rağmen zavallı kadın ısrarından vazgeçmiyor ve bu işe karışmak istemiyordu. Davud Efendi, gayet müşkül bir vaziyette kalmıştı.

Nihayet Madam Sofiya'nın garip bir temayülü Davud'a mu-vaffakiyet izleri belirtmişti. Bu kadınla başlayan münasebeti uzun zamandan beri beklediği fırsatı kendine bahşetmişti. Da-vud Efendi bekâr gibi görünüyor ve bu suretle kocasıyla arası iyi olmayan Rum terzinin üzerinde büyük bir tesir vücuda ge-tiriyordu. Eğer kocasından boşanırsa kendisini tezevvüc ede-ceğini vaat ediyordu.

Doktor Ethem Bey'den Mübarek El-Aziz Paşa'nın yakında El-Aziz malikânesini terk etmek üzere olduğunu haber alınca

242 *Muhacemat*: Hücûmlar, üşüşmeler.

teşebbüsâtına germi²⁴³ verdi. Şikârının elinde kaçacağını haber alan aç bir kurt gibi çırpınmaya başladı. Fikr-i menhusunu bir an evvel tatbik etmek mecburiyeti baş göstermişti. Madam Sofiya'yı Mübarek El-Aziz Paşa'ya, malikânenin arka kapısının önünde buluşmak için bir mektup yazmaya ikna etti. Kadın, onu Çekmece ovasına da kandırarak götürecekti. Mübarek El-Aziz Paşa son derece memnundu.

Akşamleyin, Ayastefanos'tan döndü. Azılı köpeği alarak kapının yanına getirecek ve orada Mübarek El-Aziz Paşa'yı kurduğu tuzağa düşürecek. Sahibi tarafından kızdırılan köpek çıkarıldığı yüksek yerden hızla atlayarak zavallı ihtiyarı takibe başlamıştı. Çekmece ovasında dehşetle havlayarak koşuyordu. Şimdi bir tasavvur ediniz... Ağzı kanlı, gözleri alevli, siyah, azgın hayvan, bu nihayetsiz sahrada, müdafaasız ihtiyarı soluk soluğa koşturuyordu.

Nihayet Paşa, öteden beri kendisine musallat olan evhamın hakikate inkılabı karşısında yere düşmüş büsbütün kendisinden geçmiş gibiydi. Hayvan, etrafı çimenli yolların üzerinde bütün kuvvetiyle koşarken, Mübarek El-Aziz karşı taraftaki kumların üstünden kaçtığı için keşif esnasında insan ayağının izine tesadüf edilememişti. Köpek, şikârını yere serilmiş görünce paralamak için üstüne düşmüştü. Fakat onu hareketsiz görünce dönerek uzaklaştı.

İşte Doktor Ethem Bey'in müşkülâtla bulduğu izler bu suretle husule gelmişti. Mübarek Paşa düşerek vefat ettikten sonra Davud köpeğini çağırdı ve onu yine mağarasına götürdü. İşte ondan sonra herkes bu esrarengiz hadiseyi de cinlere perilere atfetti. Zabıta bir şey anlayamadı ve ancak Doktor Ethem Bey bazı şeylerden kuşkulananarak birkaç ay evvel bize müracaat etti.

Bu Mübarek El-Aziz Paşa'nın vefatı, şimdi bu istihzaratın nelere istinat ettiği anlaşılıyor mu? Fakat bütün bu delâil de Davud aleyhine hiçbir itham vesikası temin etmiyordu. Çünkü

243 *Germi*: Hararet, sıcaklık, kızgınlık.

onun yegâne şerik-i cinayeti olan ve asıl fiil-i cinayeti yapan köpek yakalansaydı, Davud'a bundan ne gelirdi?

Gerek Şükran Hanım'da ve gerek Madam Sofiya'da Davud için bazı şüpheler uyanmıştı. Şükran Hanım Davud'un ihtiyar paşa aleyhindeki tasavvurlarına kısmen vâkıftı. Hatta köpeğin mevcudiyetinden de haberdardı.

Madam Sofiya ise evvelce bunların hiçbirine vâkıf değilken, Mübarek Paşa'ya Davud tarafından yazdırılan mektup üzerine gideceği Paşa'nın zaman-ı vefatı ile bu randevuya Davud'un bir hilesiyle gidememiş olması zihnini çeldi. Mamafih sükûta mecbur oldu.

Ve bu suretle Davud'un birinci işi muvaffakiyetle hitam bulmuş, iş diğerine, daha gücüne kalmıştı. Davud'un El-Aziz servetinin kendinden evvel bir varisi daha mevcut olduğuna vâkıf bulunmaması gayrikabildir. Şüphe yok ki Harun Bey'in ismini birçok defa gerek Mübarek Paşa'dan ve gerek Doktor Ethem Bey'den işitmişti ve Harun Bey'in de er geç İstanbul'a avdet edeceğini biliyordu. Mamafih bu da onun hedefine bir mâni görünmemiş ve Harun Bey'i de öldürmeyi zihnine koymuştu.

Harun Bey, Mübarek Paşa'nın vefatı üzerine Mısır'dan İstanbul'a gelir gelmez, onu Çekmece'ye yerleşmeden evvel katle karar verdi. Zevcesinin efkâr-ı habisânesine karşı göstermekten hâli kalmadığı huşunet,²⁴⁴ bilhassa Mübarek Paşa'nın vefatı üzerine aldığı tavr-ı nefret artık ona karşı itimadını kırdı ve Şükran'ı Çekmece'de bırakmayarak kendisiyle birlikte İstanbul'a aldı. Harun Bey geldikten sonra birkaç gün ikisi beraber Galatasaray'ın arkasında Ağa Camii yakınında Madam Mari'nin otelinde oturdular.

Fakat karısına hiç emniyeti olmadığından onu odaya kilitleyerek dışarıya çıkıyordu. Bu suretle bir gün sahte sakal takarak araba içinde Doktor Ethem Bey, diğer bir gün de Harun Bey'le ikisini takip etti. Şükran Hanım zevcinin niyetlerini sezdiği hâlde onun edepsizliğinden o derece korkuyordu ki sesini çıkarama-

244 *Huşunet*: Kabalık, katılık, kırıcılık, sertlik.

dı; fakat bir gün bu mektubun Davud'un eline düşmesi ihtimâli karşısında başına neler geleceğini düşünerek mektubun her kelimesini bildiğiniz gibi *Tasvir-i Efkar*'ın bir ilanından ayrı ayrı keserek sıraladı ve suretle kendi yazısını gizleyerek Harun Bey'e gönderdi. İşte Harun Bey'in ilk hayreti ve ilk şaşkınlığı bu oldu.

Davut köpeğini Harun Bey'in izi arkasında sevk edebilmek, onun üstüne atmak için genç dostumuz ait eşyadan birine muhtaçtı. Anlaşılan otelde garsonlardan biriyle anlaşarak bu meramına da nail oldu. Tesadüfen ilk aşırılan potin yeniydi. Köpek bu yeni potinle şikârının izini takip edemezdi. Binaenaleyh bir diğerini, kullanılmış bir tekini çaldılar. Bu hadise bana eti ve kemiği olan bir köpek karşısında bulunduğumuzu izah gösterdi. Esasen bir yeni potin tekinin işe yaramayarak bir eskisinin çalınması da başka hiçbir suretle izah edilemez.

Ondan sonra ertesi sabah Harun Bey'le Doktor Ethem Bey bizi ziyaret ettiler. Arkalarında da bir kupa içinde Davud onları gözetliyordu. Benin nerede oturduğumu biliyor, şahsımı tanıyordu. Şu cihete dikkat etmek lazım gelir ki haydutlar ve caniler fiillerinin cezasız kaldığını gördükçe daha ziyâde cüretkâr olurlar ve daha az ihtiyatkârâne hareket ederler. Mesele Davud, bindiği arabayı kapımızın önünde uzun müddet bekletmekte de tereddüt etmeyerek Harun ve Ethem beyleri avdetlerinde dahi takibe teşebbüs etti. Bu teşebbüsü biz de kendisini takip ettiğimizi arabadan görünce akim kaldı ve firar etti. Fakat arabacıyı ta Sirkeci İstasyonu'na kadar götürdü, ona "ben Avukat Sadi Bey'im" diyerek cüretinin derecesini gösterdi. Belki o gün Ayastefanos'a Madam Sofiya'yı görmeye gitmişti.

Mamafih bu hadise üzerine İstanbul'da bir şey yapamayacağını, çünkü El-Aziz hanedanına musallat olmuş bir düşmanın mevcudiyetinden haberdar olduğumuzu anladı ve Çekmece'ye döndü.

Burada Sadi Bey'in sözünü keserek dedim ki:

- Zihnim bir noktaya takılıyor. Vâkıâ ehemmiyetsizdir ama belki sizin de bu cihet nazar-ı dikkatinizi celbetmiştir. Mademki

Davud'la karısı birkaç gün İstanbul'da ikamet ettiler, bu esnada köpekleri o mağarada bağlı olarak aç mı kaldı?

- Evet, bu ciheti ben de düşündüm ve sonra Çekmece ovasındaki tetkikatım esnasında halledebildim. Bana yazdığın mektuplarda Davud'un bir Arap hizmetçisi olduğunu söylüyordun. Bu bacı polisin eline iki defa düşmüş olan Feraset'ten başka birisi değildir, ki Davud'un da pek çok işine yaramış olsa gerektir. Bu bacıyı birkaç kere Çekmece ovasında gördüm. Fakat takip ederken Davud tarafından müşahede edilmekten korktum. Mâmâfih haftada bir iki defa Davud'un evinde kalan Arap'ın birçok işlere yaradığını tahmin etmiştim. İşte onlar İstanbul'da iken köpeğin de bu bacı tarafından bakılmış olması muhakkaktır. Şimdi bu karı yine ortada yok.

Davud'un Çekmece'ye avdetinden pek az sonra Harun Bey'le Nihat ve Doktor Ethem Bey de köşke yerleştiler. Size bu tafsilat arasında aklıma gelen bir noktayı da söyleyeyim. *Tasvir-i Efkar*'dan kesilerek tertip edilen mektubu okuduktan sonra bunu burnuma yaklaştırdığıma belki dikkat etmişsinizdir. Bu mektup gayet sert yasemin kokuyordu.

Bu ve emsal mesailin tahkikinde bazen bir koku insana neler öğretir? Mesela mektubun o derece keskin yasemin kokması bana hemen yeni çıkan lavantaları hatırlattı. Kalem gibi ince, uzun şişeler içinde birkaç nevi kokuyu ihtiva eden lavantalar ucuz ve bayağıdır; kadınlar ellerine sürerler. Hemen mektubun bir kadın tarafından yazılmış olduğunu anlayarak şüphelerim Davud ile karısına in'itaf etti.

Ben bizzat Çekmece'ye gitmeden evvel bir köpeğin ve bir caninin mevcudiyetinden haberdardım ve niyetim Davud'u mütemadiyen nazar-ı tecessüm²⁴⁵ altında bulundurmaktı. Halbuki bunu gayet gizli yapmak mecburiyetindeydim. Onun için herkes, hatta sizi bile aldattım ve İstanbul'da zannolunduğum birçok günleri Çekmece'de geçirdim... İptida bir gün sabah ilk trenle Çekmece'ye çıktım. Uzaktan El-Aziz köşkünü bularak sonra Davud'un evini aradım. Yavaş yavaş gölün kenarını gezmeye çıkan bir adam

245 *Tecessüm*: Cisimlenme, görünmeye başlama, belirme.

gibi geçerek bayıra gittim. Uzun taharrîlerden sonra bayırın sırtındaki kovuğu buldum. Vâkıâ buradan Davud'un evi görünmüyordu. Fakat civardaki en hafif ayak seslerini işitmek, sonra yukarıya sıyrılınca bütün ovayı ta köşke kadar seyretmek kabildi. Bir başka gün öğleden sonra kovuğa gittim. Gece kaldım. Vâkıâ bu seyahatler hayli azaplıydı. Fakat çok merâkâver ve çok heyecanlı oluyordu.

Yani'nin Çekmece ovasında mevcudiyeti benim şüphelerimi pek ziyâde davet etmiş ve bütün tahminlerimi bir müddet altüst etmişti. Fakat bereket versin, siz bu cihette çabuk tahkikat yaptınız ve beni yanlış bir yola gitmekten alıkoydunuz. Nihat beni Çekmece ovasında bulunduğu zaman artık meselenin ruhuna vâkıf bulunuyordum. İşin büyük bir kısmı bence keşif olunmuştu. Sonra yine o günün gecesi Yani'nin suret-i vefatı da artık meseleyi ayan etmişti. Artık bizim için kanlı elleri bir iş başında yakalamaktan başka bir şey kalmamıştı. Fakat bunun için bir çare bulabildim: Harun Bey'i ileriye sürmek. Bu suretle Davud'a kanlı zahirini ortaya dökenecekti. İşte bu noktada partiyi kaybetti.

İtiraf ederim ki hadiseyi tertip ettiğimiz zaman Harun Bey'in o derece tehlikeye düşeceğini tahmin eylememiştim. Karşımızda gözleri ateş püsküren bir hayvanın çıkacağını hiç tasavvur etmemiştim. Bereket versin, Harun Bey bu tehlikeyi çabuk atlattı ve sıhhatinin kısa bir seyahati müteakip tamamen iyileşeceği anlaşılıyor. Kalbindeki cerihanın da çabuk iltiyam-pezir²⁴⁶ olacağını ümit edebilirim.

Filhakika Harun Bey, Şükran Hanım'ı pek ziyade sevmişti ve bu muhabbetin soğuması için aldatmış olduğunu anlamasının başlıca amil olacağını muhakkak addediyordu.

Şükran Hanım bu işte ne suretle fail olmuştu? Muhakkak olan bir şey vardı ki ister sevk-i muhabbetle ister sevk-i havfla olsun zevci onun üzerinde derin bir tesire mâlikti. Düşününüz ki onun emriyle hemşiresi olarak davranmaya razı oldu. Fakat bu nüfuzu onu şerike-i cürümü olacak dereceye vasıl

246 İltiyam-pezir: Kapanabilir yara.

olamamıştı. Harun Bey'i de tehlikeden ancak zevcinden gizli olarak haberdâr edebilmişti.

Diğer taraftan Davud kıskançlık hislerini de duymuştu. Harun Bey'i zevcesiyle muaşaka ederken görünce, hatta bu hâl işine yaramakla beraber, yine hiddet ve tehevvrünü zaptedemedi. Bu muaşaka, tab-ı haşininin tezahürü için pek berbat bir hadise oldu. Halbuki iptida bu iki genç arasındaki samimiyeti teşvik ederek Harun Bey'in sık sık kendi evlerine gelmesini temin etmek niyetindeydi.

Harun Bey küçük eve davet olunduğu son akşam Şükran Hanım bahçe kapısının önünde köpeği gördü. Henüz Harun Bey gelmemişti. Aralarında şiddetli bir niza²⁴⁷ zuhur etti. Şükran Hanım onu bir cinayet tertip etmekle itham etti. O zaman Davud, karşısında tehlikeli bir hasmın mevcudiyetini gördü. Şimdi onun sadakati müthiş bir kine tahavvül etmişti. Davud onun kendisine hıyanet edeceğini anladı. Harun Bey'le onun en ufak bir temasına mâni olmak için Şükran Hanım'ı tutup küçük odaya hapsetti ve sesini çıkarmaması için ağzını bağladı. Davud zannediordu ki Harun Bey'in vefatını da bütün köy halkı mahdut efsaneye atfedecekler; zevcesi emrivakiyi sükût ile karşılayacak.

Fakat bence bu son noktada çok aldanmış olacaktı. Çünkü aslen Suriyeli olan Şükran Hanım'ın elleri ve ağzı bağlandıktan, belki bir hayli de dövüldükten sonra biraz da kalbiyle alakadar olan bir cinayeti müteakip artık Davud'u affedeceği muhtemel değildi. İşte bu kadar. Zannederim ki size anlatılmamış başka bir nokta kalmadı, değil mi?

Bütün muzallem noktalar aydınlanmıştı.

Ben:

- Acaba, dedim, Davud köpekle Mübarek Paşa'ya yaptığı gibi Harun Bey'i de yalnız korkutarak mı öldürmek istiyordu?

247 Niza: Kavga, tartışma.

- Hayır, köpek gayet yırtıcı ve açtır. Eğer onun müşahade-
siyle Harun Bey bîruh olarak düşmeyecek olursa parçalamak
üzere atılacaktı.

- Peki bir şey daha var. Mesela her şey onun istediği gibi ne-
ticelenseydi Davud El-Aziz servetinin yegâne vârisi olarak kal-
mış olsaydı bir bu derece serseri bir hayat sürdürdükten, Şam'da
birçok vekâyiye sebebiyet verdikten ve nihayet Balıkpazarı'nda,
Çekmece'de nam-ı müstearlar altında yaşadıktan sonra bu
servetin vârisi olduğunu ne suretle ortaya çıkarabilecekti?

- Hakikat hâlde bu cihetin halli gayet müşkül olacaktı. Ben
de buna nasıl muvaffak olacağını bilemiyorum. Ben maziyi ve
hâli çalışıyorum. Fakat bir adamın istikbalinde ne yapacağını
keşif ve istihraç ne benim işimdir ne de bunun için uğraşırım.
Şükran Hanım birçok defalar zevcini dinlemiş. Bu işte üç ihti-
mal görünüyor. Belki hiç İstanbul'da bulunmaksızın Mısır'dan
servete tesâhhub etmek isteyecekti. Orada hüviyetini daire-i
aidesine izhar edecek ve burada ne var ne yok hepsini sattıra-
cak, paralarını çekecekti. İkinci ihtimale göre İstanbul'da bir
müddet-i muvakkate için nam-ı müstearla yaşamakta devam
edecekti. Üçüncü ihtimale göre vaktiyle icra ettiği bütün ha-
basetleri para ile satın aldığı birisine havale edecekti.

İşte bu kadar. Çekmece'de gizlenmiş olan esrarı biz Nihat
ve ben olanca vuzuhuyla ortaya çıkardık. Fakat henüz ortada
olmayan müstakbele ait vekâyîi keşf ve istihraç dediğim gibi
bize ait değildir.

Haydi şimdi Nihat, yeni işlerimize bakalım.

Çekmece Gölü Esrarı - [İhsan]¹

Tefrikanın bulunduğu süreli yayın: İleri

Tefrikanın bölüm sayısı: 38²

Tefrikanın başlangıç tarihi ve süreli yayının sayısı: 19 Kânunusani 1337 (1921), 1076

Tefrikanın bitiş tarihi ve süreli yayının sayısı: 10 Mart 1337 (1921), 1119

Tefrikanın bölümlerine ilişkin bilgiler:

Bölüm	Sayı	Tarih	Sayfa
1	1076	19 Kânunusani 1337	2
2	1077	20 Kânunusani 1337	2
3	1078	21 Kânunusani 1337	2
4	1079	22 Kânunusani 1337	2
5	1080	23 Kânunusani 1337	2
6	1081	24 Kânunusani 1337	2
7	1082	25 Kânunusani 1337	2
8	1084	27 Kânunusani 1337	2-3
9	1085	28 Kânunusani 1337	2
10	1086	29 Kânunusani 1337	2
11	1087	30 Kânunusani 1337	2
12	1088	31 Kânunusani 1337	2
13	1089	6 Şubat 1337	2-3
14	1090	7 Şubat 1337	2
15	1091	8 Şubat 1337	2
16	1092	9 Şubat 1337	2-3
17	1093	10 Şubat 1337	2-3
18	1094	11 Şubat 1337	2
19	1095	12 Şubat 1337	2
20	1096	13 Şubat 1337	2
21	1097	14 Şubat 1337	2
22	1098	15 Şubat 1337	2
23	1099	16 Şubat 1337	2
24	1100	17 Şubat 1337	2-3
25	1101	18 Şubat 1337	2
26	1102	19 Şubat 1337	2
27	1104	21 Şubat 1337	2
28	1105	22 Şubat 1337	2
29	1107	26 Şubat 1337	2-3
30	1108	27 Şubat 1337	2
31	1109	28 Şubat 1337	2-3
32	1112	3 Mart 1337	2

¹ Tefrikada yazarın adı belirtilmemiştir.

² Tefrikanın numaralandırmasında hatalar vardır.

33	1113	4 Mart 1337	2
34	1114	5 Mart 1337	2
35	1115	6 Mart 1337	2
36	1116	7 Mart 1337	2
37	1117	8 Mart 1337	2
38	1119	10 Mart 1337	2